

Liperi

Tilinpäätös 2021

Kunnanhallitus 28.3.2022
Valtuusto 30.5.2022

SISÄLLYS

1. Toimintakertomus	3
1.1 Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa	3
Kunnanjohtajan katsaus	3
Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	10
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	15
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	17
Kunnan henkilöstö	20
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista sekoista	22
Ympäristötekijät.....	23
Korruptio, ihmisoikeudet ja sosiaalinen eriarvoisuus.....	25
Väestön hyvinvointi ja terveys.....	26
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	30
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	34
Tilikauden tuloksen muodostuminen	34
Toiminnan rahoitus.....	35
Rahoitusasema ja sen muutokset.....	36
Kokonaistulot ja –menot	40
1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous	41
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	41
Muutokset konsernissa.....	41
Konsernin toiminnan ohjaus.....	41
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	42
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	47
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	47
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	48
1.5 Tilikauden tuloksen käsittely	52
2. Talousarvion toteutuminen	53
2.1 Valtuustokauden kuntastrategian taloustavoitteet	53
2.2 Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen	54
2.3 Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	59
Keskushallintopalvelut.....	59
Hyvinvointipalvelut.....	71
Elinympäristöpalvelut	80
2.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	93
2.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	94
2.6 Investointien toteutuminen.....	97
2.7 Rahoitusosan toteutuminen	100
3. Tilinpäätöslaskelmat	102
4. Tilinpäätöksen liitetiedot	110
5. Eriytetyt tilinpäätökset	125
6. Allekirjoitukset ja merkkinnät	131
7. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	132

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa

Kunnanjohtajan katsaus

Tätä tilinpäätöstekstiä kirjoittaessani tulee kaksi vuotta täyteen korona-aikaa. Erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on viime vuoden syksystä alkaen melkein kaikkina viikonloppuina tullut eteen tilanne järjestää turvalliset olosuhteet ja sijaiset koronan seurauksena päiväkoteihin ja kouluihin. Tämän kahden vuoden aikana ainoastaan viime kesänä pääsivät eri toimijat järjestämään erilaisia ulkoilmatapahtumia, joihin ihmiset osallistuivat sankoin joukoin. Sosiaalisille kohtaamisille oli selkeä tarve. Teimme tapahtumajärjestäjien kanssa yhteistyösopimuksia.

Hallinnollisia muutoksia, jotka osaltaan edistävät elinvoimaa ja hyvinvointia kunnassamme

Vaikka olemme lähes valmiilla hyvinvointialueella Siun sotessa, syksyn 2021 aikana käynnistyivät erilaiset hyvinvointialueiden kuntakohtaiset valmistelut mm. tukipalveluiden (ruokahuolto, siivous, laitoshuolto) osalta. Esimerkiksi ruokahuollon osalta Liperissä on määritelty, mikä keittiö on niin sanottu sote-keittiö (ravintokeskus) ja mitkä keittiöt koulu- ja varhaiskasvatuksen (Jyrin, josta jaellaan ja Patteriston yksikön keittiö) keittiöitä. Lisäksi meille on tulossa Polkka Oy:n keittiö pienosakkuuden kautta Honkalampikeskuksen alueella. Mikäli keittiö siirretään jonkin muun tahon vastuulle, tulee siitä tehdä erillispäätökset kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Uusi maaseutuhallinnon maakunnallinen toimintaympäristö käynnistyi vuoden alusta 2021, johon kuuluvat kaikki maakunnan kunnat, lukuun ottamatta Heinävettä, joka tulee mukaan vuoden 2023 alusta. Liperin kunta on vastuukuntana. Vastuukunnalle kuuluvat niin maaseudun tukihallinto-, ohjaus-, neuvonta- ja kehittämistoiminta. Maaseutuhallinnon tavoitteet ovat kaikille kunnille yhteiset. Maaseutulautakunta päättää Nurmesta ja Lieksaa lukuun ottamatta kehittämistoimien taloudelliset resurssit ja kehittämistoiminnan volyymin. Nurmeksen ja Lieksan osalta sen tekevät niiden kehitysyhtiöt.

Joensuun seudun työllisyyden kuntakokeilun osalta voi todeta yhteisesti niin Joensuun seudun kuin muidenkin kokeilualueiden osalta, että viime vuosi meni kahden erilaisen toimintakulttuurin ”sisään ajoon”. Valtion ja kuntien toimintaympäristöt ovat työllisyyden hoidossa hyvin erilaiset. Valtio on vastannut vuosikaudet työllisyyden isosta kuvasta ns. helpoimmista asiakkuuksista ja kunnilla on ollut vastattavanaan vaikeasti työllistyvät pitkäaikaistyöttömät, maahanmuuttajat ja nuoret. Kokeilun alueen yhteistyötä ja luottamusta täytyi rakentaa pitkälle syksyyn -21 asti. Vasta molempien ministereiden (kunta- ja työministerit) ulostulot yhteisellä viestillä syksyllä 2021 vakuuttivat eri kokeilualueet valmistelevaan uutta työllisyyden hoidon mallia kuntavetoiselle toimintakulttuurille. Kuntapuolella työskentelytapa on ollut perinteisesti erillainen, henkilökohtaista räätälöintiä on tehty jo pidempään.

Honkalampi -keskuksen koulu on Siun soten ylläpitämä erityiskoulu vaativaa erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Koulun siirron valmistelu Liperin kunnan ylläpidettäväksi käynnistyi vuoden 2021 alusta. Koulu tarjoaa esi-, perus- ja lisäopetusta muun muassa vaikeimmin vammaisille, autistisille sekä psykososiaalista tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Koulussa on noin 30 oppilasta Pohjois-Karjalan eri kunnista. Koulu siirtyy Liperin kunnalle syksystä 2022. Henkilöstöä siirron yhteydessä tulee Liperin kunnan palkkalistoille viisi opettajaa ja 19 ohjaajaa sekä määräaikaista henkilöstöä.

Ainutkertaisia kokemuksia Liperin kuntahistoriassa ovat hallinnollisessa, useamman vuoden valmistelutyössä olleet tuulivoimapuiston ja valtatie 9:n Ylämyllyn kohdan nelikaistamisen jatkon ja risteysalueiden eritasoistamisen valmistelu- ja selvittelytyöt, vaikka kumpikaan kohteista ei ole Liperin kunnan vetovastuussa. Molemmista hankkeista on jouduttu tarkastelemaan alueita myös kaavojen kautta, mikä on kunnan vastuulla olevaa työtä. Kunta on rahoittajana asemakaavoitettavien katujen sekä kuntavetoisten kaavaprosessien osalta. Tuulivoimapuiston osayleiskaavan ja ympäristön vaikutusten arviointiprosessin maksaa hankehallinnoija OX2 omalla kustannuksellaan ja omalla riskinotollaan. Riskinotto tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että valmistelutyötä tehdään, vaikka edeltä ei tiedetä esim. puolustusvoimien kannanottoa hankkeeseen. Puolustusvoimien lausunto on estänyt Pohjois-Karjalan alueen aikaisempien tuulivoimahankkeiden toteutumisen. Pohjois-Karjalan maakunta poikkeaa Suomen kartalla tuulivoimapuistovajeellaan.

Investointien huippuvuosi

Takanamme on kuntahistoriamme suurin investointivuosi. Syksyllä 2021 otettiin käyttöön uusi Patteriston yksikkö, jossa on tilat koko kunnan alueen yläkouluopetukselle ja taajamapalveluina kirjasto-, nuoriso-, liikunta- ja yhteisötilat. Hankkeen yhteydessä toteutettiin monipuoliset ulkoliikuntaolosuhteet. Syksyllä käynnistyi Liperin kirkonkylän koulun peruskorjaus- ja uusinvestointi. Toiminnassa olevaa alakoulua varten hankittiin peruskorjaus- ja investointivaiheen ajaksi lisää siirtotilatiloja kunnallistekniikalla. Aikaisemmissa parakeissa ei ollut vesihuoltoa.

Viime vuoden aikana oli näköpiirissä myös Viinijärven koulun vanhimman kiinteistöosan peruskorjauksen tai uusinvestoinnin tarvetta. Viinijärven koulun osalta tehdään parhaillaan vaihtoehtoisia tilaselvityksiä.

Tehostetulle palveluasumiselle on kuntamme asukkailla ollut tarve jo useamman vuoden ajan. Terveystieteiden keskuksen sairaala on ollut kuormitettuna ”väärillä asiakkuuksilla”, kun tehostetun palveluasumisen paikkoja ei ole ollut vapaana. Viimeisin vaihe on se, että Ara on tehnyt ehdollisen varauksen investointiavustukseen sekä korkotukilainaan Suomen Hoiva ja Asunto Oy:lle ja hankkeen yksityiskohtainen suunnitelmien tarkastelu on käynnistynyt. Kohde rakennetaan Honkalammen alueelle, kunnan maalle ja yksikköön tulee 30 asuntoa ja noin 20 työpaikkaa.

Hyvinvointipalvelut vetovoimatekijänä

Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2024 hyväksyttiin valtuustossa maaliskuussa 2021. Molemmat asiakirjat ohjaavat laajaa, moniammatillista hyvinvointivointityötämme. Vuoden 2021 aikana valmisteltiin laajasti osallistaen mielen hyvinvoinnin ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaa laajassa hyvinvointikertomuksessa asetetun tavoitteen mukaisesti.

Varhaiskasvatus ja opetustoimi ovat painineet lähes koko menneen vuoden koronan kanssa, milloin lasten ja nuorten osalta, milloin opetus- ja kasvatushenkilökunnan kanssa. Tällaiset jatkuvat erityisjärjestelyt heijastuvat eri tavoin arkityön tasapainoon. Kirkonkylän alakouluopetus on toiminut siirtotiloissa ja yläkoululaiset ovat puolestaan olleet syksystä alkaen uusissa opetustiloissaan Ylämyllyllä.

Viime vuoden aikana uudistettiin Ylämyllyn alueen koulujen johtamisen järjestelmä siten, että yhden rehtorin lisäksi koululla on kolme apulaisrehtoria (Jyrin yksikkö, Paloaukean yksikkö ja Patteriston yksikkö).

Karelia Ammattikorkeakoulu ja Liperin kunnan varhaiskasvatus hakivat Euroopan unionin sosiaalirahaston hankerahoitusta Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto -ohjelmasta. Hankkeen nimi on ”Lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen sosionomiksi kuntakumppanuuden avulla”. Hankkeen tavoitteena on lisätä koulutuksellista tasa-arvoa ja mahdollisuutta kouluttautua lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Hanke vastaa tarpeeseen saada lisää korkeakoulutettuja työntekijöitä toimialueelle 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla siirtymäsäännöksen kuluessa vuoteen 2030 mennessä. Varhaiskasvatuksessa on kansallisesti vaikeuksia saada pätevyysvaatimusten mukaista henkilökuntaa päiväkoteihin. Tässä hankkeessa pilotoidaan harvaan asutun maaseudun toimintamallia vahvistaa omaa varhaiskasvatustaan.

Liperi on valittu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä. Liperissä kokeilu käynnistyi elokuussa Paloaukean, Lautasuon ja Viinijärven päiväkodeilla. Kokeilun opetussuunnitelman perusteissa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin ja tutkivaan oppimiseen ja havainnointiin perustuvaa pedagogiikkaa sekä lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Keskeisiä painotuksia paikallisessa opetussuunnitelmassa ovat kestävä kehitys, Green Care sertifikaatin edellyttämien tavoitteiden toteutuminen, monilukutaito, taiteen ja ilmaisun monet muodot sekä teknologiakasvatus.

Liperi on hyväksytty mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin pilotointiin vuoden 2021 alusta alkaen. Varsinainen Lapsiystävällinen kunta status saadaan parin kolmen vuoden sisällä, mikäli toimenpiteet katsotaan ulkopuolisten arvioitsijoiden näkökulmasta edellytysten mukaisiksi. Koordinaatioryhmä koostuu kaikkien kunnan palvelualueiden, keskushallinnon, päätöksenteon, lasten ja nuorten, elinkeinoelämän, seurakunnan ja yhdistysten edustajista. Syksyn 2021 aikana on tehty Lapsiystävällinen kunta -mallin edellyttämää tiedotustyötä sekä nykytilan arviointia. Perustietoja lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista levitetään laajasti kunnassa päättäjille, henkilöstölle, sidosryhmille, yhteistyökumppaneille ja kuntalaisille. Lapsiystävällinen kunta -malli on ollut teemana mm. kunnanhallituksen ja seurakuntien tapaamisessa ja esihenkilöiden, kunnan johtoryhmän sekä yhdistystoimijoiden kokouksissa.

Hyvinvointipalveluissa on käynnistynyt useita hankkeita digistä, inklusioon, innovatiivisista oppimisympäristöistä Liperin harrastemalliin niin varhaiskasvatuksen, vapaa-aikapalveluiden kuin perusopetuksenkin puolella. Hankkeiden tulee tukea varsinaisia peruspalvelujamme strategiamme mukaisesti ja niihin on edellytetty tulorahoitus.

Vapaa-aikapalveluissa tehtiin suunnitelmallista kehittämistyötä, tehostettiin viestintää ja saatiin lisäresursseja (toinen etsivänuorisotyöntekijä sekä vapaa-aikaohjaaja/harrastuskoordinaattori) sekä uusia tiloja nuorisolle Ylämyllyllä ja Viinijärvellä. Suomen harrastamisen mallin kerhot käynnistyivät kaikkien koulujen yhteydessä.

Elinympäristöpalveluissa panostettu kaavoihin, rakentamiseen ja ulkoiluolosuhteisiin

Liperin kunnan elinympäristölautakunnassa käsiteltiin vuoden 2021 aikana ennätysmäärä poikkeamisia, 30 kpl. Poikkeamiset ovat suuruussuhteiltaan eri mitallisia pienemmistä rakennuskohdepoikkeamisista rakennusoikeushakemuksiin esim. tulvavesirajan alapuolelle.

Honkalammen osayleiskaavaprosessi Honkalampikeskuksen läheisyydestä hankitulla maa-alueella on edennyt ehdotusvaiheeseen vuoden 2022 puolelle. Alue on kauniilla Honkalammen kuivan kankaan alueella VT9:n läheisyydessä. Kononoviharjun kaavasta valitettiin, mutta ei enää hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen, mikä mahdollistaa asemakaavan mukaisten kunnallisteknisten töiden aloituksen vuoden 2022 aikana, mikäli hyväksyttäväksi tulevasta asemakaavaehdotuksesta ei valiteta ja investointiohjelmasta voidaan tinkiä

jonkun toisen kohteen osalta tai toisena vaihtoehtona hakea lisätalousarvion kautta määräraha kunnallistekniikan toteutukseen. Kononovinharju on kohteena sellainen, että se tuonee myös merkittävästi tulorahoitusta kuntaamme. Tunnistamme, että Ylämyllyn kuivalle kankaalle on ”patoutunutta kysyntää”.

Leinosen lammen osayleiskaavaprosessi keskeytettiin viime vuoden puolella. Kunnan vetämä Kirkkolahden osayleiskaavaprosessi sekä maanomistajien rahoittama Myllyn alueen asemakaava etenevät valmisteluvaiheeseen vuoden 2022 alussa.

Pyörällä poluille -hankkeessa (kesällä 2020) laadittiin suunnitelmat ja hankittiin luvat reiteille. Polkua Pyörille -hankkeessa on toteutettu (syksyllä 2020 ja keväällä 2021) em. hankkeen tuottamat suunnitelmat. Lopputuloksena on syntynyt kävelijöille, polkujuoksijoille ja maastopyöräilijöille tarkoitettu n. 65 km:n pituinen huolellisesti opastettu reitti. Tämä reitti yhdistyy Joensuun kaupungin ylläpitämään Jaama Trail-reittiin, joka yhdistyy edelleen Kontiolahden kunnan ylläpitämään Kontionpolut -reittiin. Yhdessä nämä kolme muodostavat Suomen laajimman (n.160 km) yhtenäisellä tavalla opastetun, erityisesti maastopyöräilijöille, kävelijöille ja polkujuoksijoille suunnitellun reitistökokonaisuuden. Hanke sai ulkopuolista avustusta. Tällä reitillä on jo nyt havaittu olevan majoittuvien matkailijoiden intressi. Jatkohankkeena kesällä ja syksyllä 2022 toteutettiin Ylämyllyn lähivirkistysalueiden kehittäminen ja kunnostaminen -hankkeessa reitistön taukopaikkojen, opasteiden ja palveluvarustuksen kunnostamista. Hankkeessa toteutettiin lisäksi yksi uusi taukopaikka ja laituri.

Liperin kunnan pyöräliikenteen ja jalankulun kehittämishjelman kärjessä olleelle Jyrin alueen kevyenliikenteen väylälle saatiin valtion rahoitus vuoden 2022 puolella.

Strateginen yleiskaava ja Liperin kirkonkylän keskustavision eivät ole edenneet ohjelmoidusti, mutta niitä on tarkoitus viedä eteenpäin vuoden 2022 aikana resurssien ja voimavarojen mukaan. Kirkkolahtihankkeen yleissuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa. Hanke vaatii yhteistyön tiivistämistä niin osakaskunnan kuin Liperin seurakunnan kanssa. Tavoitteena on ollut, että vuoden 2022 aikana saataisiin toteutukseen palvelurakennus ja polttoaineen jakelupiste.

Yhdessä tehden – osallisuus vetovoimatekijänämme

Osallisuus on myös yksi strategisista painopisteistämme. Osallisuuden keskeisimpiä toteutusmuotoja ovat demokraattiset vaalit. Kuntavaalin ajankohtaa siirrettiin koronan vuoksi keväämmälle, mikä toi haasteen perehdytysten ja koulutusten osalta niin kuntaorganisaatioille kuin valtuutetuillekin. Kesken vaalivuoden luottamustehtävän aloittaminen kesän kynnyksellä aiheutti uusille valtuutetuille perehdytysruuhkan niin materiaalien, laitteiden kuin koulutusten osalta. Hienosti olemme tuon urakan yhdessä suorittaneet ja tämä alkanut vuosi on jo helpompi käytänteiden puolesta! Liperissä toimivat aktiivisesti niin nuorisovaltuusto, ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto, mökkiläistoimikunta kuin järjestöfoorumi. Lapsiparlamentti on aloittamassa toimintaansa.

Esimerkillisen avauksen on menneen vuoden aikana tehnyt Pro Liperi aktiivisella otteellaan Liperin kirkonkylän yhteisötalohankkeessa. Hanketyöhön on saatu Leader-rahoitusta ja talotoiminnoissa on tällä hetkellä melkein 20 yhdistystä, Liperin kunnan kuntouttavan työtoiminnan työllisyyspalveluita sekä kansalaisopisto-toimintoja.

Tieto-osallisuutta edistää kuntamme aktiivinen viestintä Liperin kunnan verkkosivuilla, Fb:ssä, LinkedIn:ssä, Twitterissä ja Instagramissa. Liperin kunnan henkilökunnan sekä luottamushenkilöiden oma viestintä ajankohtaisista asioista sosiaalisessa mediassa on myös ensi arvoisen tärkeää!! Sillä me kaikki olemme niitä kuntamarkkinoijia; missä sävyssä puhumme, viestimme ja kerromme kunnastamme ja mahdollisuksistamme.

Vahvaa elinkeinopoliittikkaa ja maatilatalouden murroskuvaa

Tavoittelemme kuntastrategiassamme väestökehityksen saamista kasvu-uralle. Samoin haluamme usein eri keinoin edistää liperiläisten yritysten elinvoimaa ja kasvumahdollisuuksia sekä työttömyyden madaltamista. Lipertek Oy ja Liperin yritys kiinteistöt Oy ovat vahvistaneet profiiliaan liperiläisessä yritys kentässä. Menneen vuoden aikana käynnistyi valmistelu muutaman yrityksen uudistilojen suunnittelun ja paikan etsinnän osalta. Investoinnit toteutunevat vuoden 2022 aikana ja tuonevat vajaat 20 uutta työpaikkaa kuntaamme.

Uusi palvelusopimus Business Joensuun kanssa valmisteltiin syksyn 2021 aikana vuoden määräaikaisena sopimuksena. Uudessa sopimuksessa on terävöitetty osa-alueita, joista liperiläiset yritykset voisivat hyötyä kuten esim. erilaiset kasvu- ja kansainvälisyshankkeet. Liperiläiset yritykset voivat hyödyntää myös pääomarahoitusmekanismeja. Yhteistyö BJOE:n kanssa sisältää Lipertekin henkilöstön perehdyttämismahdollisuuden BJOE:n hankesisältöihin ajatuksella, että voimme edelleen markkinoida kehittämistoimia omille yrittäjillemme, minkä odotetaan lisäävän liperiläisten yritysten kiinnostuneisuutta osallistua BJOE:n koulutuksellisiin kokonaisuuksiin.

Kiinteistökannassa Yritystalo II valmistui vuodenvaihteessa 2021–22. Uusiin tiloihin sijoittui suurimpana toimijana ProAgria Itä-Suomi sekä pääasiassa hyvinvoinnin, asiantuntija- ja hanketyön yrityksiä tai toimijoita. Yritystalo I ja II kiinteistöissä on yhteensä n. 50 työpaikkaa. Loppuvuodesta 2021 teimme Pärnävaaran urheilukeskuksen ydinalueen maahankinnan Joensuun kaupungilta. Alue kiinnosti jo edeltä yritystoimintaa ja se on myös Liperin kunnan ehdoton intressi saada aluetta yrittäjien vetovastuulle.

Teollisten työpaikkojen määrän kasvu jatkui neljättä vuotta peräkkäin. Vuoden 2021 aikana teolliset työpaikat kasvoivat 630 työpaikasta → 662 työpaikkaan. Uusia yrityksiä Liperiin perustettiin vuodenaikana 67 kappaletta, joista 27 yrityksen perustamisprosessissa elinkeinoyhtiömme oli mukana. Yritysten kehittämishankkeita suunniteltiin ja valmisteltiin Lipertek Oy:n avustuksella 16 yritykselle. Lipertek yrityspalveluseteleitä myönnettiin 20:lle yritykselle.

Kirkkolahden kehittämis- ja investointihankkeet käynnistyivät maaliskuun aikana 2021. Vuoden aikana hankkeen avulla kuultiin ja osallistettiin laajasti eri sidosryhmiä Kirkkolahden alueen kehittämisajatuksiin liittyen. Osallistamisen pohjalta valmistui loppuvuodesta alueelle Master Plan. Hanketyönä kehitettiin myös liperiläisten matkailuyritystoimijoiden yhteistyötä sekä aloitettiin matkailun edistämiseen tähtäävä yhteistyö Rääkkylän ja Heinäveden kuntien ja matkailuyritysten kanssa.

Maakunnallista maaseudun kehittämistoimintaa on toteutettu yhteistyössä sidosryhmien kanssa Joensuun seudun maaseutuohjelman mukaisesti. Maaseutupalvelut ovat olleet mukana keskeisimmässä maaseudun kehittämistoimissa. Leader rahoituksen kysyntä on ollut vilkasta. Leadereiden kautta kanavoitui 1,75 miljoonaa euroa hanketukea. ELY myönsi maaseudun pienyritysrahoitusta maakunnassa 77 kohteeseen yhteensä 4,2 miljoonaa euroa. Yritystuen määrä on kaksi miljoonaa enemmän kuin tavoiteasettelun, samoin laskennallisten työpaikkojen määrä oli nelinkertainen tavoitteeseen nähden. Perusmaatalouden tuotanto on pysynyt maidontuotannon alenemaa lukuun ottamatta melko vakaana. Maatalouden investoinnit olivat viimevuosien tapaan maltillisia, mutta kuitenkin hieman yli tavoiteasettelun. Maatalouden myyntitulot nou-

sivat seitsemällä miljoonalla eurolla ja tilojen sivuansiot neljällä miljoonalla eurolla. Maatilojen omistajavaihdoksien tilanteessa on moninkertaista nousua edelliseen vuoteen verrattuna ja tilanne näyttää siltä osin hieman valoisemmalta.

Liperin tilanne maatilataloudessa

Aktiivi – tukia hakeneita tiloja oli 242 tilaa. Vähenemä oli kymmenen tilaa edelliseen vuoteen verrattuna. Seitsemän lopettaneista oli maitotiloja ja kolme kasvinviljelytiloja. Maitotiloja oli vuoden lopussa 40. Tuotettu maitomäärä oli 14,58 Mltr. Maitomäärä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 Mltr. Vähenemä oli yksitoista prosenttia, kun se oli koko maakunnassa seitsemisen prosenttia. Peltoa liperiläisillä tiloilla oli viljelyksessä 12 489 ha ja keskipeltoala oli 51,60 ha.

Myönteisiä ELY:n rahoituspäätöksiä saatiin kahteentoista eri kohteeseen. Investoinnit olivat pienehköjä ja ELY myönsi niihin yhteensä 417 388 euroa avustusta ja 503 724 euroa korkotukilainaa. Maatilojen omistajavaihdoksia tapahtui Liperissä kolme.

Luomutilojen määrään ei tullut muutosta. Niitä oli edelleen 32 kpl. Luomusopimuksen mukainen pinta-ala kasvoi hiukan ollen yhteensä 2344 ha, mikä on noin 19 % kokonaisviljelyalasta.

Henkilöstövaihdoksia ja uusia rekrytointeja

Joensuun seudulla työmarkkina on liikkuvaa tällä hetkellä. Useat organisaatiot ovat jatkuvien perehdytysten äärellä, niin myös Liperin kunta. Vuoden vaihteen molemmin puolin oli useita rekrytointeja niin henkilöstöpäälliköstä, työllisyyspalveluvastaavaan, hyvinvointikoordinaattoriin ja tiedonhallintasuunnittelijaan ja asiahallintosihteriin. Hyvinvointipalveluissa lisäystä tuli vapaa-aikaohjaajan palkkauksesta opettajiin ja lastentarhaopettajiin. Elinympäristöpalveluissa liikunta- ja ulkoilupaikkamestarista infrapäällikköön ja ruokapalvelutyöntekijään ja kokkiin. Viime vuoden puolella vaihtui myös vapaa-aikapäällikkö, kaavoituspäällikkö ja kavasuunnittelija. On onni, jos saa rekrytoitua valmiin osajan virkaan / tehtävään. Kunnat eivät ole rekrytoineet vuosiin uusia ihmisiä. Perehdytys viekin näin olleen huomattavasti paljon enemmän aikaa kuin aikaisemmin. Joskin uusilla tulijoilla taas on paljon monia sellaisia osaamisen alueita, joista saamme organisaationa lisäarvoa. Hankeasiantuntijan tehtävä täytettiin vuoden 2021 aikana. Tällä hetkellä näkymä on sellainen, että hankeasiantuntija tienaa oman palkkansa hankkeiden kautta joko suoraan (1/5 Pärnä) tai välillisesti saaden tukirahoitusta peruspalveluihimme.

Lopuksi peilaten jo tulevaan

Kuten näemme, meillä Liperissä tapahtuu koko ajan paljon asioita. Kehyskunnissa investoidaan ja rakennetaan uutta niin yksityisellä kuin julkisellakin puolella. Ei ole yhtä kärkeä, jota viedä eteenpäin tavoitteellisesti, vaan joudumme panostamaan resurssiemme mukaan useisiin osa-alueisiin.

Talouden näkökulmasta tilinpäätöksemme vuodelta 2021 on 630.000 € alijäämäinen Siun soten alijäämiin tehdyn 1.1. M€:n tulosvaikutteisen pakollisen varauksen myötä. Oman toiminnan näkökulmasta olisimme pysyneet talousarviossa.

Juuri, kun aloimme päästä lähes luonnolliseen influenssatilaaan koronan jälkitilana, kiristyi maailmanpoliittinen tilanne. Elämme ajassa, jossa inflaatio alkaa laukata. Polttoaineiden, energian, rakennustarvikkeiden, lannoitteiden ja elintarvikkeiden hinnat ovat lähteneet kovaan kasvuun ja tulevat näin ollen vaikuttamaan

myös kuntatalouteen käyttötalouden puolella. Tätä muuttunutta tilannetta on nyt ehdottomasti ennakoitava, vuoden 2022 alkuvaiheesta alkaen.

Epävarmuus koettelee nyt monin tavoin, niin talouden näkökulmasta kuin väestön henkisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Strategiamme mukaisesti ”yhdessä tehden” meidän tulee nyt varautua myös uudenlaisiin uhkakuviin viisailla ja ennakoivilla ratkaisuilla. Tehtäviä ratkaisujamme on arvioitava useammasta näkökulmasta.

Turvallista vuoden 2022 jatkoa!

Hannele Mikkanen

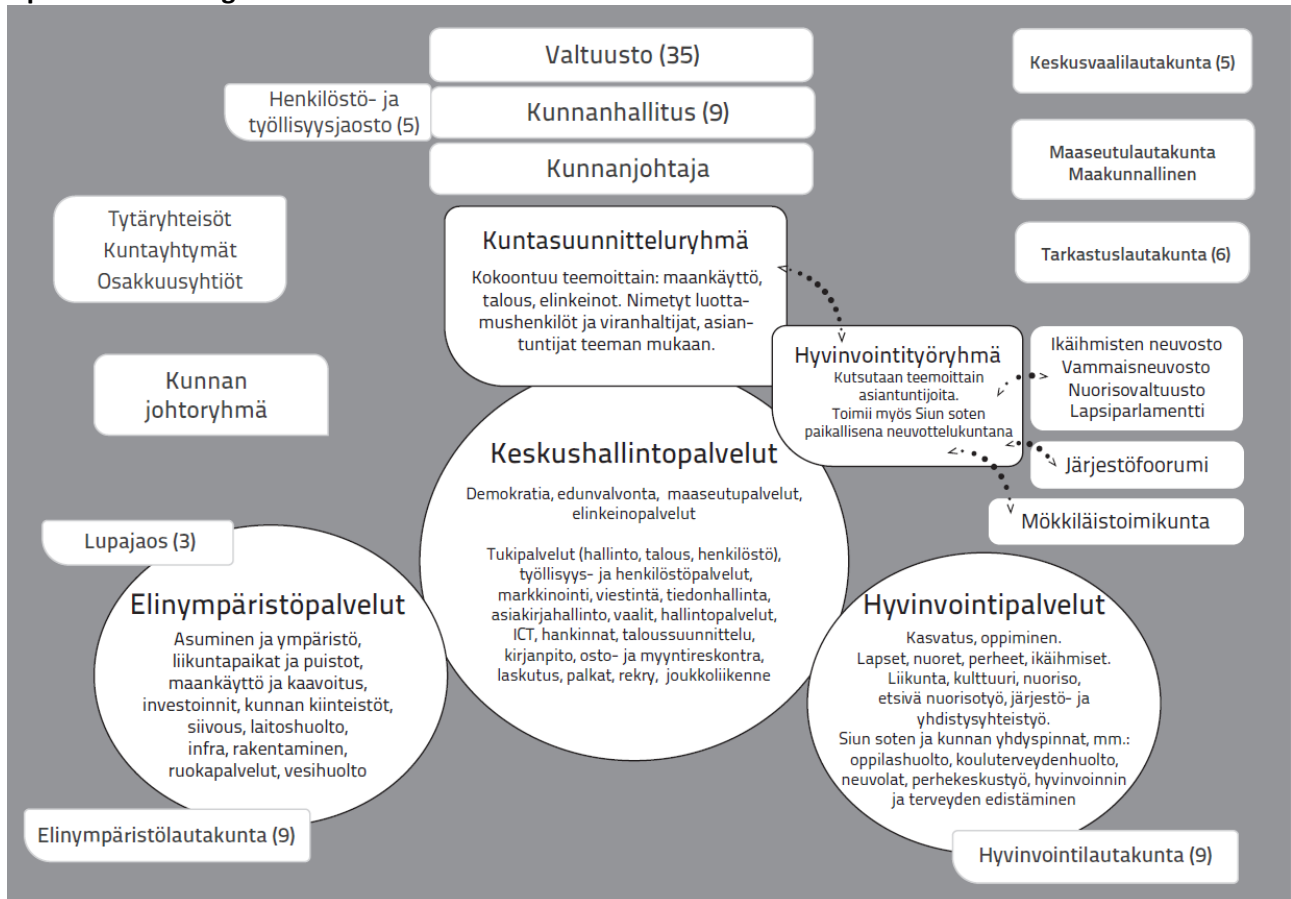
kunnanjohtaja

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Organisaation perustehtävä:

Kunnan luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perustehtävänä on toteuttaa valtuuston hyväksymiä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Toiminnan päämääränä on tuloksellisuus, joka käsittää sekä hyvän palvelutason että tehokkuuden.

Liperin kunnan organisaatio

Liperin kunnan organisaatioon ei ole tullut merkittäviä muutoksia vuoden 2017 jälkeen. Elinympäristöpalveluiden sisällä organisaatiota on muutettu ja tulosalueiden määrä lisääntyi yhdellä 1.1.2021 alkaen.

Viranhaltijoista suoraan kunnanhallituksen alainen on kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan sijaisena toimii talousjohtaja. Henkilöstöorganisaatio jakautuu kolmeen palvelualueeseen, joita johtaa palvelualuejohtaja. Keskushallintopalveluita johtaa kunnanjohtaja, hyvinvointipalveluita hyvinvointijohtaja ja elinympäristöpalveluita tekninen johtaja.

Talousarviossa 2021 tilivelvollisiksi on määritelty:

- Kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja, talousjohtaja
- Maaseutulautakunnan jäsenet, maaseutujohtaja
- Hyvinvointilautakunnan jäsenet, hyvinvointijohtaja, koulujen rehtorit, varhaiskasvatuksen johtaja
- Elinympäristölautakunnan jäsenet, tekninen johtaja, kaavoituspäällikkö, yhdyskuntainsinööri

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Valtuusto

Valtuuston kokoonpano toimikaudelle 1.6.2017 – 31.5.2021

Valtuuston puheenjohtaja	Eero Reijonen	KESK
Valtuuston I varapuheenjohtaja	Pekka Huikuri	SDP
Valtuuston II varapuheenjohtaja	Pertti Nylund	Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Valtuutetut

Eronen Eveliina, VIHR	Koistinen Päivi, SDP	Lihavainen Mikko, KESK
Hakulinen Pauli, KESK	Kontkanen Heikki, KESK	Martikainen Jouni, KESK
Hiltunen Esa, KESK	Koppinen Kirsi, KESK	Melkko Satu, KD
Huohvanainen Kauko, Liperin puolesta sit.	Kosonen Juha, KOK	Pakarinen Tuula, SDP
Ikonen Jaakko, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Kotkajuuri Kauko, SDP	Pesonen Raimo, KOK
Jaakkola Atso, KESK	Kuittinen Tero, SDP	Pietarinen Päivi, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)
Jetsonen Anne, SDP	Kummunmäki Juhani, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Piiroinen Heikki, KESK
Jormanainen Martti, KOK	Kärki Piritta, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Pitkänen Jorma, KESK
Karjalainen Mira, KESK	Laasonen Juha, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Rissanen Sanna, SDP
Kaskiniemi Mikko, KESK sit,	Lavikainen Heli, SDP	Silvennoinen Maija, KD
Kivivuori Marja-Leena, SDP		Tuhkanen Pekka, KOK

Valtuusto kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 36 §.

Tarkastuslautakunta 1.6.2017 – 22.8.2021

Puheenjohtaja	Martti Jormanainen (16.12.2019 alkaen)
Varapuheenjohtaja	Melkko Satu
Jäsenet	Rummukainen Keijo Parviainen Kosti Tikka Tiina Wiren Vappu
Tilintarkastaja	KPMG Julkishallinnon palvelut Oy.

Tarkastuslautakunta kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 41 §.

Kunnanhallitus 17.6.2019 – 22.8.2021

Puheenjohtaja	Karjalainen Mira	KESK
Varapuheenjohtaja	Kuittinen Tero	SDP
Jäsenet	Kaskiniemi Mikko	KESK
	Koistinen Päivi	SDP
	Kontkanen Heikki	KESK
	Kosonen Juha	KOK
	Kummunmäki Juhani	Sit. Tulevaisuuden tekijät
	Kärki Piritta	Sit. Tulevaisuuden tekijät
	Pakarinen Tuula	SDP

Kunnanhallitus kokoontui 14 kertaa ja käsitteli 184 §.

Lautakunnat ja puheenjohtajat 1.6.2017 – 23.8.2021

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Kotkajuuri Kauko Mutanen Pirkko
Maaseutulautakunta (7 jäsentä) Yhteislautakunta	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hiltunen Esa (Liperi) Kärkkäinen Viljo
Hyvinvointilautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hakulinen Pauli Pietarinen Päivi
Elinympäristölautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Kivivuori Marja-Leena Koppinen Kirsi
Elinympäristölautakunnan lupajaos (3 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Koppinen Kirsi Kivivuori Marja-Leena

Valtuusto

Valtuuston kokoonpano toimikaudelle 1.6.2021 –

Valtuuston puheenjohtaja	Reijonen Eero	KESK
Valtuuston I varapuheenjohtaja	Kosonen Juha	KOK
Valtuuston II varapuheenjohtaja	Kivivuori Marja-Leena	SPD

Valtuutetut

Behm Jukka, KESK	Karvinen-Kyllönen Susanna, PS	Piironen Heikki, KESK
Eronen Virpi, SDP	Kaskiniemi Mikko, KESK	Rissanen Sanna SDP
Flink Timo, PS	Kontkanen Heikki, KESK	Rummukainen Jukka, KESK
Hakulinen Pauli, KESK	Koppinen Kirsi, KESK	Räty Veli-Matti, KESK
Hartikainen Mikko, PS	Koskenkorva Atte, PS	Sammalisto Elina, VIHR
Hiltunen Esa, KESK	Kuittinen Tero, SDP	Silvennoinen Maija, KD
Hyttinen Jouni, KESK	Lappalainen Markus, KESK	Tikka Tiina, PS
Jetsonen Anne, SDP	Melkko Satu, KD	Tolvanen Mauri, KOK
Jormanainen Martti, KOK	Nousiainen Kirsi, SDP	Varis Asmo, KESK
Kangaskolkka Emilia, SDP	Pakarinen Tuula, SDP	Viitaniemi Marja, SDP
Karttunen Tero, PS	Pietarinen Päivi, KESK, sit.	

Valtuusto kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 45 §.

Tarkastuslautakunta 23.8.2021 –

Puheenjohtaja	Rummukainen Jukka
Varapuheenjohtaja	Hyttinen Jouni
Jäsenet	Sormunen Piia
	Vilen Oili
	Huikuri Pekka
	Sorsa Maaret
Tilintarkastaja	BDO Auditor Oy

Tarkastuslautakunta kokoontui 3 kertaa ja käsitteli 36 §.

Kunnanhallitus 23.8.2021-

Puheenjohtaja	Rissanen Sanna	SDP
Varapuheenjohtaja	Tolvanen Mauri	KOK
Jäsenet	Karttunen Tero	PS
	Kaskiniemi Mikko	KESK
	Kontkanen Heikki	KESK
	Koppinen Kirsi	KESK
	Kuittinen Tero	SDP
	Pakarinen Tuula	SDP
	Tikka Tiina	PS

Kunnanhallitus kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 129 §.

Lautakunnat ja puheenjohtajat 23.8.20221-

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Varis Saimi Pakarinen Marja
Maaseutulautakunta (12 jäsentä) Yhteislautakunta	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hiltunen Esa (Liperi) Kärkkäinen Viljo
Hyvinvointilautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Nousiainen Kirsi Silvennoinen Maija
Elinympäristölautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Varis Asmo Flink Timo
Elinympäristölautakunnan lupajaos (3 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Flink Timo Varis Asmo

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntaliiton tiedote 7.2.2022:

”Kuntatalous selvisi vahvana toisesta koronavuodesta, mutta rakenteelliset ongelmat ovat ratkaisematta

Kuntatalouden juuri valmistunut vuoden 2021 ennakkollinen tilinpäätösanalyysi näyttää, että kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Talous vahvistui myös kuntayhtymissä. Tilikauden tulos on 1,5 mrd euroa. Tulos on kuntatalousohjelman kehitysarvion mukainen eikä jäänyt kauas huippuvuoden 2020 poikkeuksellisesta 1,7 miljardin euron tuloksesta.

– Korona kasvatti osaltaan vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien menoja voimakkaasti, vajaa 8 prosenttia edellisvuoden erityisen maltilliseen kasvuun verrattuna. Tulokehitys pysyi kuitenkin menojen kehityksessä mukana: kuntien verokehitys oli hyvää jo toista vuotta peräjälkeen. Kuntien tuloja lisäsivät myös korona-avustukset, jotka ovat olleet esimerkiksi välittömien koronasta johtuvien sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta täysimääräisiä. Toki kunnilla oli viime vuonnakin kertaluonteisia myyntivoittoja, jotka tasapainottivat taloutta sadoilla miljoonilla euroilla, toimitusjohtaja **Minna Karhunen** kertoo.

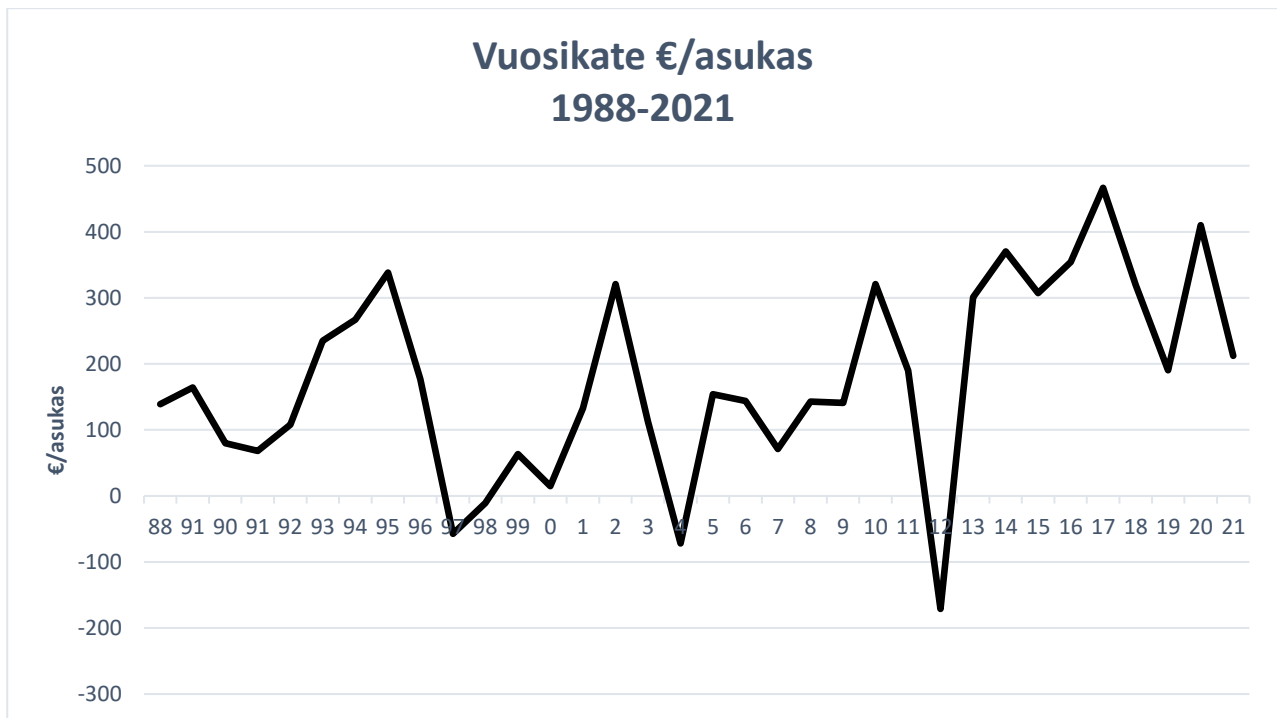
Ennen pandemiaa kuntien verotulojen kasvu on madallut noin kahden prosentin tuntumassa, mutta nyt verotulojen kehitys lähentelee jo 7 prosenttia. Kuntien yhteisövero lisääntyi talouden elpymisen ja kuntien määräaikaisen yhteisöveron jako-osuuskorotuksen vuoksi viime vuonna lähes 45 prosenttia.

– On muistettava, että kertaluonteiset koronatuot tai muut tulot eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellisia ongelmia, kuten kroonista tulojen ja menojen epätasapainoa tai mittavia investointitarpeita. Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta on jo nyt suuri, ja esimerkiksi korkotason nousu loisi lisäpainetta rahoituksen riittävyteen. Samoin erot kuntakentän sisällä ovat huomattavia, joten keskiarvojen tarkastelu vie osin harhaan, varatoimitusjohtaja **Timo Reina** muistuttaa.

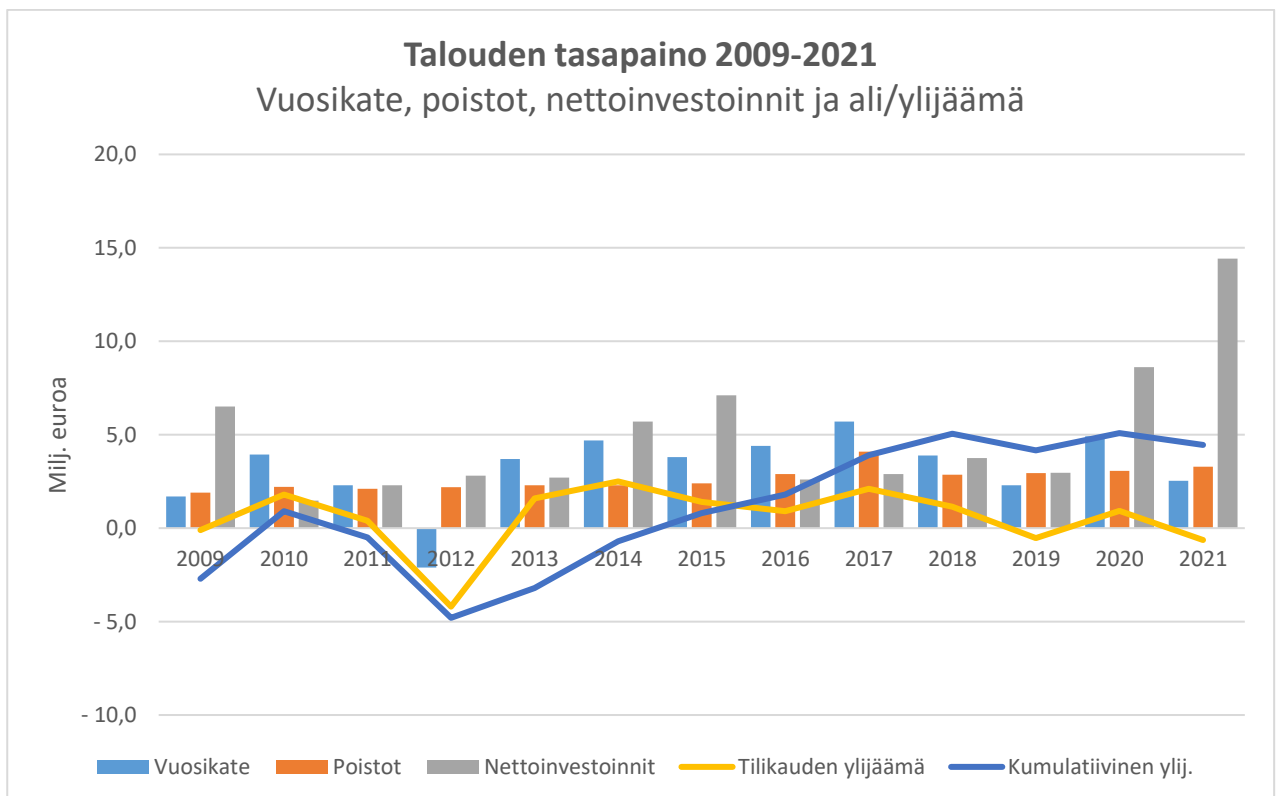
Kunnat ja kuntayhtymät käyttivät tulojaan investointeihin, jotka olivat ennakkotietojen mukaan 5,3 miljardia euroa vuonna 2021. Investointien määrä laski vuodesta 2020, mikä näkyi kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran vahvistumisena ja lainanottotarpeen pienentymisenä. Investoinnit huomioiden kuntatalous oli vuonna 2021 lähes tasapainossa. Lainakanta kasvoi maltillisesti, vajaat 800 miljoonaa euroa. Syömävelkaan kunnat olivat joutuneet turvautumaan vain 10 miljoonalla eurolla.

– Vuoden 2021 tulos on sellaista tasoa, jolla kuntatalous voisi hyvin, jos pysyisimme samoissa lukemissa tulevina vuosina. Näkymää haastavat kuitenkin määräaikaiset koronatuot ja sote-uudistus, joka siirtää kustannuksia ja tuloja valtiolle ja jättää kuntien niskaan mittavat velat ja kiinteistöt. Lähikuukausina tulee päättää uusista työllisyystoimista, kohdistaa julkisen sektorin resurssit tuottavasti sekä osoittaa julkisen sektorin laajeneville tehtäville aidosti riittävä ja kestävä rahoitus, pääekonomisti **Minna Punakallio** sanoo.”

Liperin kunnan taloudellinen kehitys

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuonna 2021 suunnitelman mukaiset poistot olivat 274 €/asukas ja vuosikate oli 212 €/asukas, eli tulo-rahoitus ei ollut riittävä tilikauden tulos muodostui negatiiviseksi. Luvut ovat nimellisiä, eli inflaation vaikutusta ei ole huomioitu.

Nettoinvestoinnit = Investointimenosta vähennetään rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot. Kun nettoinvestoinnit ylittävät vuosikatteen, investoinnit rahoitetaan lainalla.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset muutokset Liperin kunnan toiminnassa ja toimintaympäristössä on kuvattu kunnanjohtajan katsauksessa. Kunnan organisaatio ei muuttunut vuoden 2021 aikana.

Valtuuston joulukuussa 2017 tekemä kouluratkaisu vaikuttaa olennaisesti sekä kunnan toimintaan että talouteen. Aiemmassa kuntastrategiassa asetettua neljän miljoonan vuosikatetavoitetta ei ole saavutettu ja kuntastrategian päivityksen yhteydessä tiukasta vuosikatetavoitteesta luovuttiin. Tavoitteena säilyi taseen ylijäämäisyys valtuustokaudella ja veroprosenttien tarkastelu talousarviovalmistelun yhteydessä. Marraskuussa 2021 valtuusto päätti pitää veroprosentit ennallaan. Poikkeuksellisesti päätös koskee kahta vuotta ja näin ollen Liperin kunnan kunnallisveroprosentti pysyy samalla tasolla vähintään kymmenen vuotta. Vuonna 2023 kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja leikataan keväällä 2022 varmistuvalla kaikille kunnille samansuuruisella prosenttiyksiköllä.

Alkuperäinen vuoden 2021 talousarvio hyväksyttiin 2,6 M€ vuosikatteella ja 0,5 M€ tilikauden alijäämällä. Vuoden aikana tehtiin useita talousarviomuutoksia ja joulukuussa valtuuston hyväksymän muutetun talousarvion vuosikate oli 3,1 M€ ja ylijäämä 0,03 M€. Vuosikatteeksi muodostui lopulta 2,5 M€ ja tilikauden alijäämäksi 0,63 M€.

Ilman Siun soten alijäämien kattamiseen tilinpäätösvaiheessa tehtyä pakollista varausta muutetun talousarvion vuosikate ja ylijäämä olisi saavutettu. Pakollinen noin 1,1 miljoonan euron varaus kirjattiin alueellisen yhteistyön tulosalueelle avustusmenoihin. Riski pakollisen varauksen kirjaamisesta tuotiin valtuustolle tiedoksi joulukuussa, mutta varauksen suuruuteen tuolloin liittyneiden epävarmuuksien vuoksi sille ei haettu talousarviomuutosta.

Vertailtaessa vuotta 2021 vuoteen 2020 tulee huomioida vuoden 2020 poikkeuksellisuus. Osittain talouden tasapainottamistoimista ja osittain myös koronapandemiasta johtuen kunnan oman toiminnan kustannukset olivat vuonna 2020 poikkeuksellisesti pienemmät kuin vuonna 2019. Näin ollen vuosi 2020 muodostaa varsin matalan vertailutason vuodelle 2021, mikä korostaa vuosimuutoksia vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Toimintakatteen kasvuksi muodostui 4,5 % vuoteen 2020 verrattuna. Toimintatuotot kasvoivat 10,3 % (1,9 M€). Toimintatuottojen kasvusta 1,1 M€ on ulkoisia tuloja ja 0,8 M€ sisäisiä tuottoja. Ulkoisten tuottojen kasvua selittävät mm. kasvaneet hanketulot sekä maaseudun yt-alueen laajentuminen vuoden 2021 alusta alkaen. Sisäisten toimintatuottojen kasvua selittävät mm. uuden koulun sisäinen vuokra sekä vuoden 2021 alusta alkaen voimaan tulleet uudet ohjeet kuntien taloustietojen raportoinnista. Uusien ohjeiden myötä tukipalveluita on jaettu aiempaa enemmän varsinaisen toiminnan kustannuspaikoille.

Toimintakulut kasvoivat 5,7 %. Toimintakuluissa merkittävin kasvu oli avustusmenoissa, jotka kasvoivat 50 % (1,1 M€). Kasvu selittyy avustusmenoihin tilinpäätösvaiheessa kirjatulla pakollisella varauksella Siun soten alijäämien kattamiseen. Vuosina 2018–2020 Siun sotelle kertyneiden alijäämien kattamiseen tehtiin pakollinen 890 000 euron varaus jo vuoden 2020 tilinpäätökseen ja maksettiin Siun sotelle ylimääräisenä maksuna elokuussa 2021.

Peruskunnan henkilöstömenot kasvoivat peräti 9,2 % (1,9 M€). Henkilöstökulujen kasvua selittävät muun muassa hankkeissa työskentelevien henkilöiden määrän kasvu, maaseudun yt-alueen laajentuminen, lomapalkkavelan merkittävä kasvu, palkkojen sopimuskorotukset (1,22 % 1.8.2021 ja 1,8 % 1.4.2021 alkaen) sekä uudet vakanssit. Vertailuvuoden 2020 henkilöstömenot olivat pienemmät kuin vuonna 2019, eli myös henkilöstömenoissa vertailupohja on pääosin koronapandemian vuoksi poikkeuksellisen alhainen.

Työtuomioistuimessa pitkään vireillä olleista pelastushenkilökunnan suorittamaa varallaoloa ja varallaolosta maksettavia korvauksia koskevista kanteista odotetaan päätöstä vihdoin keväällä 2022. Näistä tehtiin

350 000 pakollinen varaus vuoden 2020 tilinpäätökseen. Uusin arvio Liperin osuudesta on noussut 366 000 euroon. Muutos ei kuitenkaan ole niin merkittävä, että tähän tehtäisiin lisävarausta.

Muiden toimintakulujen kasvua (6,2 % / 0,37 M€) selittää Ylämyllyn koulun Patteriston yksikön sisäinen vuokra viideltä kuukaudelta.

Verotulot kasvoivat peräti 2,4 M€ (5,9 %) vuodesta 2020 ja toteutuivat muutettuakin talousarviota parempina. Vertailuvuoden verotuloja toisaalta heikensi koronapandemian vaikutukset. Etenkin yhteisöverot asukasta kohden ovat Liperissä edelleen maakunnan alhaisimpien joukossa, eikä yhteisöveron jako-osuuteen tehty määräaikainen korotus yhtenä osana kuntien koronatukipakettia ollut Liperin osalta taloudellisesti niin merkittävä kuin useammassa muussa kunnassa. Kunnallisverojen kasvu oli 1,4 M€, yhteisöverojen 0,6 M€ ja kiinteistöverojen 0,4 M€. Kiinteistöverojen osalta vertailuvuoden tilitys jäi pienemmäksi valtakunnallisista kiinteistöveron jaksotusongelmista, eli kiinteistöverojen kasvusta osa on loppuvuodelta 2020 tilittämättä jäänyttä osuutta.

Valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,8 % (1,2 M€). Valtionosuuksien lasku selittyy pääosin koronatuen pienentymisenä. Sovitusti Siun sote haki kokonaan koronaan liittyvät vuoden 2021 valtionosuudet ja niitä on kirjattu Siun soten vuoden 2021 tilinpäätökseen yhteensä 33,4 M€. Siun soten saamat korontuet paransivat osaltaan Siun soten vuoden 2021 tulosta.

Verorahoituksen kokonaiskasvu 1,2 M€ meni lähes kokonaan kasvaneisiin sote-kustannuksiin (Siun soten ja pelastustoimen kustannukset kasvoivat 1,15 M€ vuodesta 2020). Vuonna 2020 sote-kustannukset kasvoivat lähes 3 M€ vuoteen 2019 verrattuna.

Alhaisena jatkuneen korkotason ansiosta korkokulut pienenivät edelleen. Vuoden aikana pitkäaikaista talousarviolainaa nostettiin kolme kertaa yhteensä 15 M€. Lyhytaikaisten kuntatodistusten korot olivat koko vuoden ajan negatiiviset.

Rahoitustuotot olivat P-K:n Sähkö Oy:n ja P-K:n Energiaholding Oy:n aiempia vuosia pienempien osinkojen vuoksi normaalitasoa ja sen mukaan laadittua talousarvion tuloarviota matalammat. Vertailuvuonna rahoitustuotot olivat poikkeuksellisen suuret talouden tasapainottamisohjelmaan kuuluneiden kertaluonteisten Liperin Aluelämpö Oy:n ja Liperin yritys kiinteistöt Oy:n osinkojen myötä.

Vuosikate heikkeni vuoteen 2020 verrattuna 48,3 % ollen 2,54 M€ (212 €/asukas).

Vuonna 2021 suunnitelman mukaiset poistot olivat 3,29 M€. Poistojen kasvussa näkyi viiden kuukauden osalta Patteriston yksikön valmistuminen sekä rakennuksen että hankitun irtaimiston osalta. Liperin kunnan lainakanta oli vuoden lopussa 48,8 miljoonaa euroa, eli 4 077 euroa/asukas. Lainakannassa on ollut raskaiden investointivuosien myötä merkittävää kasvua vuoden 2020 vastaavien lukujen ollessa 42,3 miljoonaa euroa ja 3 526 euroa/asukas ja vuoden 2019 vastaavien lukujen ollessa 35,1 miljoonaa euroa ja 2 904 euroa/asukas. Lainakannan kasvua tarkasteltaessa tulee huomioida, että vuoden 2020 lopussa kassavarat olivat poikkeuksellisen korkeat (7,8 M€). Vuoden 2021 lopulla palattiin lähemmäs normaalitasoa kassavarojen ollessa 2,6 M€. Kassavarojen muutos huomioiden kunnan lainakannan nopein kasvu ajoittuu vuoteen 2021. Lainakanta ei kuitenkaan ole kasvanut yhtä nopeasti kuin talousarvioissa on arvioitu. Tähän on vaikuttanut muun muassa vuoden 2020 ennakoitua parempi tulos ja etenkin Patteriston yksikön rakennushankkeen toteutuminen peräti 4,5 M€ alle hyväksytyyn talousarvion.

Vuoden 2021 tilikauden tulokseksi muodostuu noin -0,75 M€, mikä on 1,5 M€ euroa huonompi kuin vertailuvuonna 2020.

Poistoeron tulouttamisen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui noin 0,63 M€, mikä laskee taseeseen kertyneen ylijäämän noin 4,5 M€. Muihin alueen kuntiin verrattuna asukasta kohden ylijäämän muodossa oleva pelivara on edelleen maakunnan pienempiä lainakannan ollessa yksi suurimmista.

Työttömyysaste oli edelleen Liperissä maakunnan alhaisimpia. Vuoden 2021 lopussa työttömyysaste oli selvästi edellisvuotta matalampi päättyen 10,7 % (2020: 14,8 %).

Asukasmäärä oli ennakkotiedon mukaan vuoden lopussa 11 979, eli se laski vuoden aikana 15 hengellä. Lopulliset asukaslukutiedot valmistuvat kesään mennessä. Tilinpäätöksen vertailutiedoissa 2020 käytetään vuoden 2020 ennakkollista väestötietoa 11 997, joka tarkentui vasta lopullisissa asukaslukutiedoissa 11 994 asukkaaseen.

Kunnan henkilöstö

Koko kunnan henkilöstöä koskevat tavoitteet 2021

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Positiivisen työnantajaku- van vahvistaminen	Suosittelisitko työpaikka tuttavallesi (2018/61 % ja 2020/72 %)	Kilpailukykyinen palkka ja työ- suhde-edut Mahdollistetaan työssäoppiminen ja urapolut	Palkkausta korjattu jär- jestelyvaraerän yhtey- dessä kunnanhallituksen myöntämällä lisämäärä- rahalla 950 €/kk. Käytössä sisäiset käy- tössä urapolkujen mah- dollistamiseksi Työhyvinvointikysely to- teutetaan seuraavan kerran vuonna 2022
Sairauspoissaolojen/työta- paturmista aiheutuneiden poissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolopäivät ovat pienemmät kuin edellisenä vuonna (1–12/2019, 9 962 kpv.1–12/2020, 8 956 kpv.) Tapaturmista aiheutu- vat poissaolot ovat pie- nemmät kuin edellisenä vuonna (1–12/2019, 234 kpv., 1–12/2020, 856 kpv.)	Varhaisen tuen mallin aktiivinen käyttö Tapaturmien ak- tiivinen seuranta ja tutkinta, ennal- taehkäisy	Sairauspoissaolot 2021, 9 152 kpv. Sairauspoissaolopäivät ovat kääntyneet pie- neen nousuun, mutta sairauspoissaolopäivät työntekijää kohden ovat pienemmät kuin v. 2020. Työtapaturmista aiheu- tuneet poissaolot 1– 12/21, 696 kpv.) Työta- paturmista aiheutuneii- den poissaolojen osalta suunta on ollut laskeva.
Huolehditaan henkilöstöre- surssien riittävydestä	Minulla on tarpeeksi ai- kaa saada työni tehtyä kysymykseen parannus eri mieltä vastanneiden osalta 2018/38 % ja 2020/29 %	Eläköitymisiin va- rautuminen hen- kilöstösuunnitte- lulla Varahenkilöjär- jestelmien päivit- täminen Selkeät tehtävän- kuvaukset ja riit- tävät resurssit	Yhteinen henkilöstö- suunnitelma-pohja uu- den hallintosäännön toi- minnan taustalla Varahenkilöjärjestelmän päivitystä tehty alkuvuo- desta 2021. Tehtäväkuvaukset tar- kastettu alkuvuodesta 2021.

Liperin kunnan henkilöstömäärä oli 31.12.2021 yhteensä 569. Henkilöstömäärä on noussut edellisestä vuodesta neljänkymmenen kahden henkilön verran. Henkilöstö määrän kasvua selittävät osaltaan hanketyöntekijöiden määrän kasvu ja maaseutupalveluiden yt-alueen laajentuminen ja työntekijöiden siirtyminen Liperin kunnan henkilöstöksi maaseutupalveluiden tulosalueelle vuoden 2021 alusta. Palvelualueille on myös pyritty vastaamaan kasvavaan osaamisen ja resurssin vahvistamisen sekä toimintaympäristön muutoksen tarpeeseen erilaisilla virka- ja tehtäväjärjestelyillä esimerkkinä tästä varhaiskasvatuksen asiakasmitoituksen muutos vuodelle 2021 ja elinympäristöpalveluiden ulkoilu- ja liikuntapaikkojen hoidon varmistaminen. Määräaikaisten työsuhteiden määrä kunnassa on kasvanut suhteessa vakituisten työsuhteiden määrään verrattuna ja tätä osaltaan selittää hanketyöntekijöiden määrän kasvu kunnan palvelualueilla. Tarkasteltaessa kunnan henkilöstömäärän kasvua vuodelta 2021 HTV2 luvun avulla, joka laskee työntekijän palveluksessa oloapäivien lukumäärään huomioiden palkattomat poissaolot. Voidaan todeta kasvun olevan vuonna 2021 verrattuna edelliseen vuoteen kokonaisuudessaan maltillisempaa ja esimerkiksi hyvinvointipalvelualueella kasvua henkilöstötyövuosissa ei ole nähtävissä. Tässä kokonaiskuvassa esille tulevat palkattomat poissaolot ja rekrytoinnin haasteet.

Taulukko. Henkilötyövuosien kehittymistä palvelualueittain.

Palvelualue	HTV1			HTV2			HTV3		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Keskushallintopalvelut	119,3	105,8	114,4	114,8	101,8	109,3	93,3	83,9	91,6
Hyvinvointipalvelut	301,8	302,3	298,2	278,6	284,1	283,8	239,7	246,5	248
Elinympäristöpalvelut	95,4	97,3	105,1	90,9	90,7	98,8	72,9	76	82,481
Yhteensä	516,5	505,4	517,7	484,3	476,5	491,9	405,9	406,4	422,1

HTV1 = palveluksessa oloapäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100)

HTV2 = palkallisten palveluksessa oloapäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100), josta vähennetty palkattomat poissaolot

HTV3 = todelliset palveluksessa oloapäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100), josta vähennetty kaikki poissaolot ja myös loma-ajat

Eläkeratkaisuja vuoden 2021 aikana oli yhteensä 22 henkilön osalta. Edelliseen vuoteen verrattuna eläköityminen on kasvanut 4,6 %. Lähivuosina eläköityvien määrä tulee tästä nousemaan, koska vuonna 2021 kunnan työntekijöistä 33,9 % kuului ikäluokkaan 50–59 vuotta. Vakituisten henkilöstön osalta alkaneiden ja päätyneiden työsuhteiden määrä on kasvanut noin 10 % ja tämä näkyi myös rekrytointi-ilmoitusten osalta vakituisten työsuhteiden rekrytointi-ilmoitusten määrän kasvuna, vaikka kokonaisuutena rekrytointi-ilmoitusten määrä oli laskenut edellisestä vuodesta.

Sairauspoissaolot ovat nousseet edelliseen vuoteen verrattuna 2 %. Nousu on keskittynyt 11–60 päivän mittaisiin sairauslomiin, kun vastaavasti yli 60 päivää kestäneet sairauslomat ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaoloja tarkasteltaessa on huomioitava, että kunnan henkilöstömäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna ja tästä syystä sairauspoissaolot laskettuna työntekijää kohden ovat laskeneet 1,4 kalenteripäivää vuonna 2021. Sairauspoissaoloissa vuonna 2021 saavutettua laskua työntekijää kohden voidaan pitää kohtuullisena saavutuksena huomioitaessa korona epidemian tuottamat vaikutukset sairauspoissaoloihin.

Tarkempi raportointi henkilöstön osalta on koottuna vuoden 2021 henkilöstökertomukseen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista sekoista

Venäjän hyökkäys Ukrainaan

Helmikuun lopulla alkaneen sotilaallisen hyökkäyksen pidemmän aikavälin vaikutuksia kuntiin on vielä vaikea arvioida. Sota ja sen myötä Venäjän taloudelle asetetut pakotteet alentavat joka tapauksessa aiempia talouskasvuennusteita. Lyhyellä aikavälillä sodalla ei ole ollut vaikutuksia rahoituksen saatavuuteen ja sen arvioitiin jopa hillitsevän koronnostopaineita, mutta ainakin maaliskuussa 2022 pitkät korot ovat olleet selvässä nousussa. Sodan talousvaikutukset ovat jo näkyneet energian hinnan nopeana nousuna, millä on suoran vaikutus kuntien energiakustannuksia. Mahdollinen laajempi hintojen nousu vaikuttaa negatiivisesti kuluttajien ostovoimaan ja sitä kautta yksityisen kulutuksen pienentymiseen. Venäjän pakotteet vaikuttavat yritysten toimintaan, mikä näkyy viiveellä kuntien kunnallis- ja yhteisöverojen tuotoissa. Itä-Suomessa sota voi näkyä myös turismin vähenemisenä ja jatkaa näin ollen koronapandemian aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia matkailuelinkeinoon. Maariski voi realisoitua muillakin toimialoilla. Epävarmuuden lisääntyminen voi johtaa investointien siirtymiseen.

Suurimmat talousvaikutukset näkyvät ensin valtiontaloudessa, mutta tilanteen jatkuessa ja vaikuttaessa negatiivisesti yleiseen taloustilanteeseen vaikutukset kanavoituvat nopeasti myös kuntatalouteen esimerkiksi työttömyyteen liittyvien kustannusten mahdollisen kasvun myötä.

Kunnat varautuvat pakolaisten maahantuloon. Turvapaikanhakijoilla on oikeus kuntien peruspalveluihin, eli laajamittainen maahantulo johtaisi paineisiin etenkin varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden laajentamisessa.

Koronaviruspandemia

Koronaviruspandemian vaikutukset tulevat näkymään kuntataloudessa vielä pitkään. Kuntien vuoden 2020 tuloksissa valtion koronatuet peittivät alleen kuntatalouden rakenteelliset ongelmat ja sama kehitys jatkui osittain myös vuonna 2021. Kuntien kannalta yhdeksi ongelmaksi muodostuu toimintaympäristön epävarmuus ja huono ennustettavuus. Jo vuoden 2022 valtionosuuspäätöksissä nähtiin aiempien koronatukien ”takaisinperintää” ja kuntien verorahoituksen vuosivaihtelut ovat muutenkin olleet poikkeuksellisen suuria. Koronan negatiiviset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja viiveet hoitoon hakeutumisessa sekä näkyvät kuntien taloudessa täysimääräisinä vasta tulevinä vuosina.

Muut tekijät

Pohjois-Karjalassa sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen maakunnan tasolla toteutui etupainotteisesti Siun soten aloittamisen myötä vuoden 2017 alusta. Hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023 ja tähän liittyvät valtakunnalliset rahoituksen uudistukset vaikuttavat kuntiin merkittävästi parin seuraavan vuoden aikana. Kuntien veroprosenttien leikkaus päätetään vielä keväällä 2022. Jos toteumatiedot osoittavat, että leikkaus jäi liian pieneksi, valtio on jo ilmoittanut pidättävänsä erotuksen valtionosuuksista. Alustava valtionosuusleikkaus toteutetaan vuoden 2021 tilinpäätöksen ja vuoden 2022 talousarvion perusteella. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua valtionosuuksien taso tarkastetaan takautuvasti. Lisäksi kunnat saavat vuoden 2023 aikana verotilityksiä osittain vielä vanhoilla jako-osuuksilla. Näin ollen kuntien todellinen verorahoituksen tilanne selviää kunnolla vasta vuoden 2024 aikana.

Hyvinvointialueiden aloitus vaikuttaa myös kuntien menoihin. Tosin Pohjois-Karjalassa muutokset ovat pienempiä, kun suurin muutos on tehty jo Siun soten aloittaessa. Hyvinvointialueet vuokraavat sote-rakennukset kolmen vuoden siirtymäajaksi, minkä jälkeen kuntien on yhtiötettävä kiinteistöt ja vuokrasopimukset ovat irtisanottavissa.

Soten käytössä olevat Liperin kunnalta vuokratut neliöt ovat pienentyneet merkittävästi jo Siun sote vuosien aikana. Vuoden 2016 lopun tilanteeseen verrattuna sote-tiloja on Liperissä vähentynyt noin 19 %, eli lähes 1 600 neliometriä. Siirtyviin sotetiloihin liittyvä vajaakäytön riski on näin ollen muita kuntia pienempi.

Pohjois-Karjalan kannalta soteuudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalouden rahoitus korjaantuu lähemmäs väestön tarvetekijöiden määrittämää kustannustasoa, vaikkakin malliin liittyy pysyviä rajoittimia, jotka madaltavat Pohjois-Karjalan soterahoituksen kasvua. Uudistus kuitenkin nostaa selvästi Pohjois-Karjalan sote-palveluiden rahoitusta nykytasosta.

Sote-kustannusten kasvu on yksi merkittävä riski kuntien taloudelliselle kestokyvyille. Vuosien 2021 ja 2022 sotekustannukset vaikuttavat pysyvästi kuntien valtionosuuksiin vuodesta 2023 alkaen. Karkeasti yksinkertaistaen korkeammat sotekustannukset johtavat suurempiin siirtyviin kustannuksiin ja pienentävät näin pysyvästi kuntien valtionosuuksia.

Maaseudun elinkeinojen kehittämistoiminnan jatkuvuus on Liperin kunnan ominaispiirteet huomioiden tärkeää turvata mahdollisten tulevien uudistuksien yhteydessä. Vuoden 2021 alusta maaseudun yt-alue laajeni kattamaan koko Pohjois-Karjalan ja Heinävesi on tulossa mukaan 1.1.2023 alkaen. Lomituksen osalta MELA irtisanoi sopimuksen Liperin kunnan kanssa vuoden 2022 loppuun saakka ja Tohmajärven kunta järjestää koko maakunnan lomituksen vuodesta 2023 alkaen.

Korkotason ennakoitu nousu aiheuttaa aiempaa suuremman riskin kuntien taloudelliselle kantokyvyille, kun pääosa sote-rakennuksista jää kuntien taseisiin, mutta soterahoitus siirtyy pois. Kouluinvestointien myötä Liperin kunnan lainakanta on kasvanut merkittävästi vuodesta 2020 alkaen.

Uuden koulun poistoja kirjautui viideltä kuukaudelta ja lainamäärän kasvu selittyy pitkälti kouluinvestoinnilla. Koulun valmistuminen näkyy merkittävänä muutoksena myös kunnan taseessa. Taloudellisesti kouluinvestoinnit vaativat tulevina vuosina vuosikatetason nostamisen pysyvästi aiempaa korkeammalle tasolle. Irtaimen osalta koulujen tuoma poistorasitus pienenee viiden vuoden kuluttua.

Ympäristötekijät

Liperin kunnan alueella suurimpia vesistöjä ovat Orivesi, Pyhäselkä, Viinijärvi ja Juojärvi. Järvien vedenlaatu on pääosin hyvä. Heposelkä on luokiteltu pintaveden ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Vesistöjen pahimpia kuormittajia ovat peltoviljely ja karjatalous sekä haja- ja loma-asutuksen jätevedet. Oriveden-Pyhäselän alue on vain Suomessa esiintyvän, erittäin uhanalaisen saimaannorpan tärkeää pesimä- ja elinaluetta.

Kunnan alueella olevista järvistä Kuorinka ja Särkijärvi kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Kuorinka edustaa luontotyyppiltään niukkaravinteisia järviä, joissa on runsaasti pohjaversoiskasvillisuutta. Kuorinka on kyseisen luontotyyppin edustavimpia järviä koko Suomessa. Vuonna 2019 valmistui Kuoringan Natura 2000 -alueen vesien ja vesiluonnon hoitosuunnitelma, jonka tavoitteena oli selvittää järveen kohdistuvaa ravinnekuormitusta ja järven tilaa, tarkistaa vesiensuojelulliset tavoitteet ja esittää toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman toteutusta varten perustettiin syksyllä 2020 Kuoringan vesiensuojeluyhdistys, jossa on myös Liperin kunnan edustus. Yhdistys on osallistanut Kuoringan äärellä asuvia asukkaitaan ja vapaa-ajan asukkaita erilaisiin vesistön hoitotoimenpiteisiin muun muassa niittoihin.

Liperin kunnan alueella on huomattavat pohjavesivarat. Pohjavesialueita on kaikkiaan 20 ja niistä 12 on luokiteltu vedenhankinnan kannalta tärkeiksi (luokka 1/1E). Yksittäisillä pohjavesialueilla riskiä pohjaveden laadulle aiheutuu muun muassa maa-ainesten otosta, maataloudesta, pienteollisuudesta, moottorirata- ja lentokenttätoiminnoista sekä asutuksen jätevesistä. Asutuksen jätevesistä pohjavesille aiheutuvaa riskiä ovat pienentäneet vesiosuuskuntien viemäriverkoston laajentuminen sekä kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin tehdyt parannustyöt.

Liperissä ei ole yksittäistä suurta riskitoimintoa, mutta ympäristöriskejä muilla alueilla aiheutuu muun muassa teollisuudesta, jätteen käsittelystä, polttoaineiden varastoinnista ja ampumaradoista. Vuonna 2021 kunnan tietoon ei tullut vahinkoa tai onnettomuutta, josta olisi aiheutunut vakavaa ympäristön pilaantumisen riskiä.

Ympäristönsuojelulain velvoittaman säännöllisen valvonnan järjestämiseksi on hyväksytty ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2019–2022. Valvontakohteiden määräaikaistarkastuksia varten hyväksytään vuosittain valvontaohjelma, jonka mukaiset tarkastukset ovat maksullisia. Lisäksi ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee maksutuloja muun muassa ympäristö- ja maa-aineslupamaksuista sekä toimintojen rekisteröinnistä. Tarkastuksia tehdään myös kuntalaisilta tai muilta viranomaisilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Näistä tarkastuksista ei peritä maksua.

Ympäristönsuojelun vastuualueelle kuuluu myös maa-aineslupien valvonta. Vuoden 2021 lopussa Liperin alueella oli tarkastettavia maa-ainesten ottoalueita 22 kpl. Valvonnasta peritään elinympäristölautakunnan hyväksymä vuotuisen ottomäärään perustuva maksu.

Jätehuollon palvelutehtävät hoitaa Liperissä jätehuoltoyhtiö Puhas Oy. Jätehuollon viranomaistehtävät kuuluvat Joensuun alueelliselle jätelautakunnalle. Kunta hoitaa jätehuollon valvontaa ja tehtäviä, joita ei ole annettu jätehuoltoyhtiön hoidettaviksi. Näitä ovat muun muassa puutarhajätteen ja ylijäämämaiden vastaanotto Liperin kirkonkylän maankaatopaikalla. Jätteen vastaanotto maankaatopaikalla oli aikaisemmin maksullista. Vuosina 2019–2021 jätteen vastaanotosta ei ole peritty maksua. Maksuttomuus on lisännyt maankaatopaikan käyttöastetta ja esimerkiksi vuosittain vastaanotetun puutarhajätteen määrä on kolminkertais- tunut toiminnan muututtua maksuttomaksi.

Liperi on osallistunut Kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeeseen vuodesta 2015. Osallistumisellaan Liperi on sitoutunut tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Liperin kokonaispäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2007 vuoteen 2019 kaksikymmentä prosenttia. Myös asukaskohtainen energiankulutus on vähentynyt vuodesta 2007 vuoteen 2019 kolme prosenttia. Kaikissa Hinku-kunnissa kokonaispäästöt ovat vähentyneet 30,9 %. Päästövähennysten osalta Liperin kunta on muihin Hinku-kuntiin verrattuna hyvää keskitasoa vertaistensa kuntien joukossa. Suurin osa Liperin kunnan päästöistä koostuu maatalouden ja tieliikenteen päästöistä. Viljelyksessä on 12 400 hehtaaria peltoa, kesantoa 700 hehtaaria sekä erilaisia suojavyöhykkeitä. Kehyskuntana Liperissä käydään myös paljon töissä kunnan ulkopuolella. Esimerkiksi vuonna 2018 Liperistä kävi Joensuussa töissä 2 399 henkilöä. Myös COVID-19-pandemian myötä lisääntynyt monipaikkaisuus on lisännyt vapaa- ja loma-ajan asuntojen ympärivuotista käyttöä Liperissä. Liperi on mukana Pyöräilykunta -verkostossa, jonka tavoitteena on edistää pyörällä tapahtuvaa liikumista. Linja-autojen liikenneväylien varteen on sijoitettu nykyaikaisia pyörätelineitä.

Liperin kuntaan on valmistumassa vuonna 2022 Kestävän kehityksen ohjelma. Ohjelman tarkoituksena on taata kestävästi kehittyvä Liperin kunta, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Liperin kunta selvittää vuonna 2022 liittymistä kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS). Kunta-alan energiatehokkuussopimus on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus

energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017–2025. Liittyjät sitoutuvat Kunta-alan energia-
tehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Sopimuksella pyritään ensisijaisesti energiatehokkuu-
den parantamiseen, mutta siihen sisältyy myös uusiutuvan energian edistämiseen liittyviä toimenpiteitä. So-
pimustoiminnalla saavutettavat energiansäästöt tukevat Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä.
Ne helpottavat myös kansallisia tavoitteita uusiutuvan energian käytön lisäämisestä.

Lokakuussa 2020 maa- ja metsätalousministeriö hyväksyi hallintasuunnitelman kansallisesti haitallisten vie-
raslajien torjumiseksi. Suunnitelmassa kerrotaan, missä, miten ja millä aikataululla eri vieraslajeja kannattaa
torjua sekä siitä, mitä viranomaisia ja yhteistyötahoja torjunnassa tarvitaan. Tarkoituksena on, että viran-
omaiset ja muut toimijat hyödyntävät hallintasuunnitelmaa suunnitellessaan vastuulleen kuuluvia vierasla-
jien torjuntatoimia. Liperin kunnassa ympäristövalvonnan resurssit eivät riitä torjumaan vieraslajien leviä-
mistä.

Vuonna 2021 kunta palkkasi kesätyöntekijöitä torjumaan vieraslajeja kesän ajan kaikkien kolmen taajaman
alueella. Torjuntatoimet keskittyivät erityisesti jättipalsamin ja komealupiinin torjuntaan. Torjuntaa tehtiin
yhteistyössä Maaseudun Sivustysliiton kanssa. Vieraslajien torjuntaa on tarkoitus jatkaa samalla toimintamal-
lilla kesällä 2022. Mökkiläiskirjeeseen, joiden jakelu on n. 2700, on sisällytetty painotuote vieraslajien torjun-
nasta ja vieraslajien torjuntaan liittyvää infoa annetaan kesän mökkiläistapahtumassa sekä kylillä olevissa
kesä tapahtumissa.

Korruptio, ihmisoikeudet ja sosiaalinen eriarvoisuus

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäyttöä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi
olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa ja sillä on erilaisia ilmenemismuotoja. Liperin kunnan
valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 20.12.2013. Sisäisestä valvonnasta ohjeistetaan myös hal-
lintosäännössä ja konserniohjeessa. Ohjeilla pyritään takaamaan hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumisen
sekä ehkäisemään väärinkäytöksiä. Sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen on yksi vuoden 2022
talousarviotavoitteista.

Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden
pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vai-
kuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ul-
kopuolisista vaikuttaa. Edun taloudellisesta arvosta yksinään ei voi päätellä, onko kyse lahjonnasta tai luot-
tamusta vaarantavasta edusta. Myöskään rikoslaisissa lahjan tai edun luonnetta tai arvoa ei ole määritelty.

Liperin kunnalla ei ole erikseen hyväksyttyä ohjeistusta kunnan vieraanvaraisuuteen tai edustukseen liittyen,
vaan tältä osin on hyödynnetty Kuntaliiton ohjetta vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (Kuntaliiton
yleiskirje 17/2017).

Ilmoitusvelvolliset johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet Kuntalain 84 §:n mukaiset sidon-
naisuusilmoitukset. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista ja on käsitellyt si-
donnaisuusilmoitusten päivittämistä 21.10.2021 (§ 59) ja 10.11.2021 (§ 66).

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia edistetään kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitel-
malla. Kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma valmistui vuonna 2021.

Mainitut teemat ovat etenkin suunnitelmien tai ohjeistusten päivytyksen yhteydessä säännöllisesti esillä esi-
merkiksi esihenkilöiden aamukahveilla ja johtoryhmässä.

Väestön hyvinvointi ja terveys

Kunnan hyvinvointityötä ohjaa hyvinvointityöryhmä, joka toimii myös Siun sotien paikallisena neuvottelukuntana. Neuvottelukunnassa on laaja-alainen ja moniammatillinen edustus Siun sotesta, seurakunnista, poliittisista päättäjistä, järjestöistä sekä kunnan viranhaltijoista. Paikallinen neuvottelukunta kokoontui vuonna 2021 neljä kertaa. Neuvottelukunnan kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia asioita koronatilanteesta, taloudesta, kunnan, järjestöjen, seurakuntien ja Siun sotien toimintaa sekä laaja-alaisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia eri sektoreilla. Lisäksi seurattiin laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumista.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä suunnitelmia ja toimenpiteitä Liperissä

Vuoden 2021 aikana päivitettiin kunnan tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on kaikenlaisen syrjinnän tai häirinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen, kunnan palveluiden ja toiminnan kehittäminen entistä yhdenvertaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkyminen arjessa kuntalaisten ja työntekijöiden yhdenvertaisena ja tasa-arvoisena kohteluna.

Liperin kunnan laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021–2024 hyväksyttiin valtuustossa 29.3.2021 §:ssä 13. Laaja hyvinvointikertomus valtuustotasoisena asiakirjana ohjaa kunnan hyvinvointityötä tuleville vuosille. Tavoitteet tarkentuvat vuosittain talousarviossa. Lähes samaan aikaan aloitettiin Liperin ensimmäisen mielen- ja päihdesuunnitelman laadinta. Suunnitelman laadinnassa kuultiin laajasti kuntalaisia ja sidosryhmiä. Mielen hyvinvoinnin suunnitelmaksi nimetty asiakirja sisältää lähivuosien tavoitteet ehkäisevään päihdetyöhön. Suunnitelma valmistui loppuvuodesta 2021 ja hyväksyttiin valtuustossa 20.12.2021 §:ssä 88.

Laajan hyvinvointikertomuksen ensimmäinen toimintavuosi alkoi henkilöstön perehdytyksellä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden tiedottamiseksi henkilöstölle järjestettiin 18 erillistä Teams-koulutusta. Vuodelle 2021 asetetut toimenpiteet eivät kaikilta osin toteutuneet ja toimenpiteiden työstämistä jatketaan seuraavina vuosina.

Merkittävimmät toteutuneet toimenpiteet:

- lapsiystävällinen kunta -prosessin aloittaminen
- mielen- ja päihdesuunnitelman laadinta
- hyvinvointipedagogin vakinaistaminen
- harrastus- ja tapahtumakalenterin sähköinen versio
- liikkuva varhaiskasvatus ja perheliikunta
- harrastamisen Suomen malli
- etsivä nuorisotyön työnjaon selkeyttäminen

Seuraavalle vuodelle siirtyneitä toimenpiteitä:

- ennakkovaikutusten arvioinnin koululaisten välipalasta, ikäihmisten palveluohjauksesta ja Viinijärven lähiliikuntapaikasta
- ehkäisevän päihdetyön koordinaatioryhmän perustaminen
- liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen
- liikuntaohjelman ja liikuntapaikkasuunnitelman laadinta

Koronaviruspandemian jatkumisella on ollut vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin, mutta kokonaisuutena niitä on vaikea arvioida. Koronatilanne on valtakunnallisesti mitattuna lisännyt mielen- ja terveyden haasteita, yksinäisyyttä sekä parisuhdeongelmia. Kunnan palveluissa ja hyvinvointiryhmän kokouksissa on tullut esille

vastaavia ongelmia myös Liperissä. Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa lasten ja nuorten pahoinvointi on näkynyt lisääntyneinä käyttäytymisen ongelmina, myös koulua käymättömyyttä on esiintynyt. Liperin kunnan perusopetus on lähtenyt Siun soten kumppanina mukaan Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (Itla) Lapsuuden rakentajat-oppimisverkostoon, jonka avulla pyritään löytämään vaikuttavia moniammatillisia toimintatapoja lasten ja nuorten ongelmien ratkaisemiseksi.

Liperin kunta pääsi tammikuussa mukaan Unicefin lapsiystävällisen kunnan malliin. Koordinaattoriksi nimettiin koulunuorisotyöntekijä Miia Nivala ja samalla asetettiin moniammatillinen koordinaatioryhmä. Lapsiystävällisen kunnan toimenpiteet ulottuvat kaikkeen päätöksen tekoon ja kaikille toimialoille. Työ lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamiseksi on vasta alussa.

Liperi on vuoden 2021 tehnyt suuria panostuksia liikuntaolosuhteiden parantamiseksi. Näillä toimenpiteillä pyritään edistämään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Pohjois-Karjalan liikunta ry (Pokali) palkitsi Liperin vuoden 2021 liikuttajakuntana.

Hyvinvointilautakunta päätti 2021 joulukuussa aloittaa maksuttomien uimahallikäyntien kokeilun liperiläisille omaishoitajille. Liperissä oli vuoden 2021 lopussa 87 omaishoitajaa.

Liperin väestöstä

Suuri osa liperiläisistä on lapsia ja lapsiperheitä, heitä on enemmän kuin valtakunnassa keskimäärin. Syntyvyys on kuitenkin laskenut viimeisten vuosien aikana myös Liperissä. Vuonna 2021 Liperissä syntyi 98 lasta. Kuolleiden määrä Liperissä on syntyneitä suurempi. Ikääntyneiden suhteellinen osuus väestöstä on noussut viime vuosina tasaisesti, vaikka ikäihmisiä on Liperissä hieman valtakunnallista keskiarvoa vähemmän. 31.12.2021 Liperissä asui 2 583 yli 65-vuotiasta, joka on 21,6 % väestöstä.

Vuonna 2020 Liperin kunnassa väestön pienituloisuusaste oli 12,7 % ja lasten pienituloisuusaste oli 12,3 %. Molemmassa asetettu tavoite laajassa hyvinvointikertomuksessa oli < 14 %. Liperiläisten pienituloisten lapsiperheiden osuus on suhteessa suurempaa kuin koko maassa, mutta tilanne on Liperissä selvästi parantunut vuodesta 2019. Vaikka pienituloisten prosentuaalinen osuus on pienentynyt, on perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä kasvanut. Myös toimentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä kaikista lapsiperheistä sekä pitkäaikaisesti toimentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on Liperissä hieman kasvanut. Molemmassa indikaattoreissa ollaan kuitenkin maan keskiarvoa pienemmissä prosenttiosuuksissa.

Lastensuojelun tukitoimien piiriin on tullut enemmän pikkulapsiperheitä ja päihdepulmat nuorilla vähentyneet. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus 0–17-vuotiaista oli 1,2 % vuonna 2020. Määrä on valtakunnallista määrää pienempi ja vähentynyt Liperissä edellisestä vuodesta. Myös lastensuojeluilmoitusten määrä oli hieman pienentynyt vuodelle 2020.

Vuonna 2021 Liperissä oli työttömiä 11,3 % työvoimasta, määrä on hieman valtakunnallista arvoa 11,4 % pienempi. Kuitenkin pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli kasvanut niin valtakunnallisesti kuin Liperissäkin. Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli 37,8 % (vuonna 2020 23,9 %). Nuorisotyöttömiä 18–24-vuotiaista oli 17,7 % (22,5 % vuonna 2020) työvoimasta. Nuorisotyöttömyys oli siis selvästi laskenut, mutta oli vielä selkeästi valtakunnallista tasoa (14 %) korkeampi.

Työkyvyttömyyseläkettä 25–64-vuotiaista sai 8,1 %. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuus on pysynyt kutakuinkin samana vuodesta 2017 lähtien, pientä prosenttiosuuden kasvua on 16–24-vuotiailla. Sairaspäivärahaa saaneiden 16–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä on kasvanut useamman vuoden ja on Liperissä selvästi valtakunnallista tasoa suurempi.

Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tulokset

Valtakunnallinen kouluterveyskysely toteutetaan kahden vuoden välein. Uudet kouluterveyskyselyn tulokset julkaistiin syyskuussa 2021. Liperin tuloksia esiteltiin hyvinvointilautakunnalle ja hyvinvointiryhmälle sekä käsiteltiin erilaisissa työryhmissä. Tulosten perusteella huolen aiheeksi nousee yläkouluikäisten ahdistuneisuuden ja yksinäisyyden kokemisen lisääntyminen edelleen, myös lähisuhdeväkivallan kokemukset ovat ala- ja yläkoululaisilla huolestuttavasti kasvaneet. Yläkoululaisten tupakointi on jälleen kääntynyt kasvuun, mutta nuuskan käytön kasvu on pysähtynyt. Kouluterveyskyselyn mukaan yläkouluikäisistä täysin raittiiden määrä oli kasvanut (71,9 % vuonna 2021 ja 64,2 % vuonna 2019). 8. ja 9. luokkalaisista 5,3 % kertoi kouluterveyskyselyssä olleen voimakkaasti humalassa vähintään kerran kuukaudessa (7,8 % vuonna 2019). Vaikka alkoholin myynti ja nuorten alkoholin käyttö on Liperissä vähentynyt, kokee 1,5 % alakouluikäisistä ja 6,1 % yläkouluikäisistä (4,4 % vuonna 2019), että vanhemman alkoholin käyttö on aiheuttanut haittaa. Osuus on noussut vuodesta 2017 lähtien (4. ja 5. luokan oppilaat 0,4 % sekä 8. ja 9. luokan oppilaat 1,9 % vuonna 2017).

Kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokan oppilaista 83 % sekä 8. ja 9. luokan oppilaista 75,7 % oli tyytyväisiä elämäänsä, tyytyväisyys elämään on hieman vähentynyt verrattuna edelliseen mittaukseen.

4. ja 5. luokan oppilaista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi koki 9,5 % sekä 8. ja 9. luokan oppilaista 23,7 %. Prosentuaalinen osuus on hieman kasvanut. Alakouluikäisillä mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet. 4. ja 5. luokkalaisista 22,2 % oli kokenut mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana. Tyttöillä (26,1 %) ongelmat olivat yleisempiä kuin pojilla (17,2 %). 8. ja 9. luokkalaisista puolestaan 16,2 % oli kokenut kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Tyttöillä (24,6 %) ahdistuneisuus oli poikia yleisempää (7,9 %).

Sekä ala- että yläkouluikäisten yksinäisyyden tunne oli lisääntynyt. 4. ja 5. luokkalaisista yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus oli 3,9 % (2,9 % vuonna 2019) sekä 8. ja 9. luokkalaisista 11,1 % (8,9 % vuonna 2019). Tutkimusten mukaan yksinäisyyden kokemukset alkuopetusikäisenä ovat suhteessa syrjäytymisriskiin nuorena aikuisena, yksinäisyyden tunnistaminen ja ehkäisy tuleekin nostaa yhdeksi lähivuosisien toimenpiteeksi.

4. ja 5. luokan oppilaista 12,4 % (9,9 % vuonna 2019) sekä 8. ja 9. luokan oppilaista 10,6 % oli kokenut vuonna 2021 vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Alakouluikäisistä 22,9 % (14,8 % vuonna 2019) ja yläkoululaisista 27,7 % oli puolestaan kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Väkivallan kokemukset kodeissa ovat huolestuttavasti kasvaneet.

Tilastotietoa ikäihmisistä

Kuntakohtaista indikaattoritietoa ikäihmisten terveydestä on vähän, minkä vuoksi Liperin hyvinvointisuunnittelussa on hyödynnetty maakuntakohtaista tietoa. Ikäihmisten elämänlaatu ja yksinäisyyden tunne oli lisääntynyt Pohjois-Karjalassa. 65 vuotta täyttäneistä 52,2 % koki elämänlaatunsa hyväksi (45,8 % vuonna 2018) ja 75 vuotta täyttäneistä 45 % (37,4 % vuonna 2018) vuonna 2020. Vastaavasti yksinäiseksi tuntevien osuus 65 vuotta täyttäneistä oli 10,7 % ja 75 vuotta täyttäneistä 14,4 % (11,4 % vuonna 2018). Liperissä yksinasuvia 75 vuotta täyttäneitä oli 44,6 % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä vuonna 2020.

Liperissä on vajetta ikäihmisten palveluasumisen paikoista. Asumispalveluihin jonottavia ikäihmisiä oli loppuvuodesta 19, yli 3kk jonottaneita on 8 kpl. Liperin terveyskeskussairaalassa asumispaikkaa jonottaa 13

henkilöä. Syksyn 2021 tietojen mukaan tehostetussa asumispalvelussa on 108 liperiläistä, joista yli 75-vuotiaita on 84 (7,18 %) vastaavan ikäisestä väestössä. Palveluasumisessa 33 asiakasta, joista yli 75-vuotiaita on 30 (2,56 %) Säännöllisen kotihoidon asiakkaita 112, tilapäisen kotihoidon asiakkaita 29 (tilanne 31.12.2021).

Liperiläisten terveydelliset haasteet

Vuonna 2020 Liperissä alkoholijuomien myynti asukasta kohden oli pienempää kuin Pohjois-Karjalassa tai valtakunnallisesti keskimäärin. Vuonna 2021 prosenttiosuus oli Liperissä suurempi Pohjois-Karjalaan ja koko maahan verrattuna. Päihdehaittojen ehkäisemiseksi Liperin kunnassa on laadittu ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Liperi on päässyt vuonna 2021 alkaen Ehyt ry:n intensiivikunnaksi, jolloin kunnan toimijoille mahdollistuu monipuolinen ja aktiivinen apu ja tuki ennaltaehkäisevässä päihdetyössä.

Kuntalaisten terveydelliset haasteet liittyvät edelleen usein päihteiden käyttöön ja ylipainoon. Hyvinvointisuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi ylipainoisuuden vähentäminen. Indikaattorina on lasten ylipainoisuus, lapsen painoindeksi, joka kertoo ylipainoisten prosenttiosuuden ikäluokasta.

	tavoitearvo	toteuma 2020
2–6-vuotiaat pojat	alle 20,0 %	27 %
2–6-vuotiaat tytöt	alle 13,0 %	15 %
7–12-vuotiaat pojat	alle 28,0 %	30 %
7–12-vuotiaat tytöt	alle 18,0 %	24 %
13–16-vuotiaat pojat	alle 24 %	35 %
13–16-vuotiaat tytöt	alle 23 %	25 %

Liperissä isona haasteena on myös yksinäisyys kaikissa ikäluokissa ja syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä. Syrjäytymisriskissä ovat 18–24-vuotiaat nuoret, jotka eivät käy töissä, opiskele tai ole varusmiespalveluksessa. Hyvinvointikertomuksessa tavoitteena on saada heidän prosenttiosuutensa alle 20 %. Vuonna 2020 heitä oli 22 %, joka on 6 % yksikköä enemmän kuin valtakunnassa keskimäärin.

Mielenterveyden haasteet näkyvät edelleen kaikenikäisten korkeana psykiatrisen hoidon palvelujen käytönä. Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien määrä oli liperiläisillä lapsilla hieman suuremmat koko maan tilastoon verrattuna. Työikäisille psykiatrian laitoshoitopäivien määrä oli laskenut vuodesta 2019, kun taas ikäihmisillä laitoshoitomäärät olivat kasvaneet vuodesta 2019.

HYTE-kerroin

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: prosessi-indikaattoreista ja tulostulokanta-indikaattoreista. Yhteensä indikaattoreita on 20. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta.

Vuoden 2021 lopussa julkaistiin uusimmat HYTE-kerroin laskelmat. Tämän hetken tiedon mukaan HYTE-kerroin tulee maksimissaan olemaan 22,5 € euroa/kuntalainen. Liperi saisi laskelman mukaan kannustinrahaa 19,6 €/kuntalainen.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnan toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, hallintosääntö ja muu ohjeistus. Valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 20.12.2013. Ohjeiden mukaan kukin toimiala laatii sisäisen valvonnan suunnitelman vuosittain. Käytännössä suunnitelma on sisällytetty alkuvuodesta käsiteltävään käyttösuunnitelmaan. Sisäistä valvontaa toteutetaan palvelualuekohtaisesti. Sisäisen valvonnan raportointi on perinteisesti sisällytetty tilinpäätökseen.

Koko kuntaa koskevan sisäisen valvonnan teknistä toteuttamista ovat jo pidempään helpottaneet henkilöstö- ja taloushallinnon raportointijärjestelmät ja ohjelmistojen ominaisuudet. Lisäksi maakuntaverkon ja ohjelmistojen käyttöoikeuksien tekninen hallinta on parantunut vuosittain.

Keskushallintopalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2021

EU-tietosuoja-asetus edellyttää julkisilta toimijoilta ohjeistusta, dokumentointia ja prosessien kuvaamista. Tietoturvadokumentit (Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojaopas, Tietoturva- ja tietosuojasuunnitelma, Tietoturvapoliittikka) päivitettiin viimeksi 2019. Tietosuojaselosteet on laadittu ja ne on julkaistu kunnan verkkosivuilla.

Esihenkilö vastaa siitä, että jokainen kuntaan tuleva uusi työntekijä suorittaa Graniten tietosuojakoulutuksen peruskurssit. Hyväksytty kurssisuoritus on voimassa kolme vuotta. Jokainen kunnan työntekijä, luottamushenkilö, järjestelmien ja palveluiden käyttäjä sekä tietojärjestelmän pääkäyttäjä vastaavat tietoturvallisuuden toteuttamisesta, valvonnasta ja kehittämisestä omalta osaltaan.

Tiedonohjaussuunnitelman ja asianhallintajärjestelmä Dynasty 10 käyttöönotto toteutui vuodenvaihteessa 2019/2020. Tiedonohjaussuunnitelmatyö jatkuu ja lopullisena tavoitteena on täysin sähköiseen arkistointiin siirtyminen tulevina vuosina. Asiakirjajulkisuuskuvaus julkaistiin joulukuussa 2020 ja tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintamalli valmistui vuodenvaihteessa 2021/2022. Tietoturva- ja tietosuojan parantaminen on osa jatkuvaa kunnan toiminnan kehittämistä, jatkuvuuden varmistamista ja sisäistä valvontaa.

Palkan ja muiden korvausten maksamisessa noudatetaan sopimuksia ja kunnan viranomaisen päätöksiä. Palkkasihteerillä ja palkka-asiamiehellä on oikeus palauttaa palvelualueelta tullut palkkaperuste uudelleen valmisteluun, mikäli palkkaperusteessa havaitaan virheellisyyksiä. Palvelualueet tarkastavat palkkaperusteiden oikeellisuutta oman sisäisen tarkastuksen suunnitelman mukaisesti. Vuosittain palkkaneuvotteluihin liittyen palkkojen oikeellisuutta tarkkaillaan koko kunnan tasolla.

Kassat tarkastetaan vähintään kerran vuodessa, kirjanpitoaineisto tarkastetaan tilinpäätöksen yhteydessä, tilit täsmätään kerran kuukaudessa. Laskujen asiatarastuksesta ja hyväksymisestä annetaan koko kuntaa koskevat ohjeet vuosittain. Asiatarkastajat ja hyväksyjät ja heidän varahenkilönsä nimetään kustannuspaikoittain.

Vuonna 2021 taloushallinnon prosessit käytiin läpi ulkopuolisen arvioijan toimesta. Perusprosessien todettiin toimivan hyvin ja tarkoituksenmukaisesti, eikä puutteita prosesseissa havaittu. Läpikäynnistä saatiin ideoita toiminnan jatkokehittämiseen. Kolmen vuoden välein on toteutettu ostolaskuaineistojen läpikäyntejä. Edellinen vuosien 2017–2019 läpikäynti tehtiin vuonna 2020. Läpikäynnissä virheitä sisältäneiden laskujen kokonaissumma oli noin 10 000 euroa, kun läpikäydyn aineiston loppusumma oli 252 M€. Seuraava ostolaskuaineiston tarkastus tehdään vuonna 2023.

Ohjelmistojen käyttöoikeudet haetaan esimiehen pyynnöstä. Pääkäyttäjät luovat oikeudet ja tarkastavat säännöllisesti käyttöoikeuksien ajantasaisuuden. Tietosuoja-asetukseen liittyen käyttöoikeuksiin liittyviä prosesseja ja dokumentaatiota käytiin läpi ja kehitettiin edelleen.

Talouden seuranta ja raportointia toteutetaan vuosittain. Lisäksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä annetaan koko kuntaa koskevia ohjeita.

Edelleen Siun soten maksuosuuden perusteena olevien tietojen oikeellisuuden tarkasteluun jouduttiin syksyllä 2021 käyttämään keskushallinnon resurssia. Liperin kunnan vuoden 2021 toteumaennuste pieneni 660 000 euroa Siun soten elokuun ennusteen ja vuoden 2022 maksuosuuksien määrittämiseen käytetyn syyskuun ennusteen välillä. Osa muutoksesta johtuu yhden kuukauden toteumatietojen lisäyksestä, mutta muutoksen suuruus huomioiden taustalla on todennäköisesti myös takautuvia korjauksia perustuen myös Liperin kunnan tekemiin havaintoihin ja kyselyihin. Liperin kunnanhallitus käsitteli maksuosuuksia kokouksessaan 30.11.2021 (§ 288) ja sai oheismateriaalin tiedokseen yhteenvedon Liperin lukujen tarkastelusta ja Siun sotelta saaduista vastauksista. Toteumaennusteen pienentymisen myötä Liperin vuodelle 2022 määräytynyt maksuosuus oli noin 330 000 euroa pienempi kuin elokuun ennusteen mukainen maksuosuus.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämiseksi vuonna 2021 toteutettiin tilintarkastusyhteisön avustamana riskienhallinnan koulutusta ja merkittävimpien riskien kartoitus ja arviointi. Vuoden 2022 talousarvioon lisättiin tältä pohjalta uusi riskienhallintaosio.

Maaseutupalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2021

Lomituspalveluissa osto- ja myyntilaskujen asiatarkastus ja hyväksyntä on eriytetty. Palkkojen maksun prosessissa on valmistelu ja tarkastus eriytetty kahdelle eri henkilölle.

Maaseutupalveluissa ostolaskujen asiatarkastusta ja hyväksyntää on noudatettu. Tarvittaessa tiliöintiä oikaistu. Ostolaskujen ja myyntilaskutuksen sekä henkilöstön matkalaskujen ja puhelinlaskujen oikeellisuus on todennettu. Ei huomautettavaa. Henkilöstön tehtäväosuuksia kuntakohtaisesti on tarvittaessa muutettu.

Vuoden 2021 ulkoinen valvonta

Maaseutuviranomaistoimintaa valvovat kansallinen viranomaisen Ruokavirasto (kuntatarkastus ja vuosittainen YTA:n antama vakuutus sisäisestä tarkastuksesta), valtiontalouden tarkastuskeskus, EU:n komission tili-tuomioistuin ja EU:n komission tarkastus. Lomituksen viranomaistoimintaa ja lomitusyksikön muuta toimintaa valvoo Mela.

Hyvinvointipalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2021

Hyvinvointipalveluiden talousarvio

Vuoden 2021 talousarvion laadinnassa oli useita epävarmuustekijöitä ja ennustettavuus oli huono. Korona-aika jatkui talousarvion laadinnan aikaan edelleen ja hyvinvointipalveluiden tulosalueen toimintaan liittyi paljon epävarmoja tai avoinna olevia seikkoja. Uuden koulun rakennustyöt ja irtaimiston hankinnat olivat kesken, yt-menettelyt kesken ja johtamiseen liittyvät ratkaisut tekemättä. Koulukuljetusten kilpailutusta aloitettiin valmistelemaan loppuvuodesta 2020. Myös varhaiskasvatukseen liittyviä lakimuutoksia ennakoitiin ja uusi vapaa-aikapäällikön valinta oli tulossa. Talousarvioon jouduttiin vuoden aikana tekemään useita muutoksia ensimmäisen ja toisen talouskatsauksen yhteydessä sekä sisäisiä muutoksia vuoden viimeisessä lautakunnassa. Vuoden aikana lisäresurssitarpeista tiedotettiin hyvinvointilautakuntaa kokouksien yhteydessä. Muutokset ja lisäresurssin tarpeet on yksilöity tilinpäätöksessä.

Toiminnan ja talouden raportointi

Hyvinvointipalvelujen talousarvion toteutumisesta ja sairauspoissaoloista raportoitiin kuukausittain lautakunnalle ja kolmannesvuosittain kunnanhallitukselle. Tulosaluejohtajat seuraavat yksiköiden talouden toteutumista säännöllisesti, lisäksi kokonaisuuden seuranta tapahtui myös hyvinvointipalvelujen johtoryhmässä. Toiminnallisten tavoitteiden toteutusta arvioitiin johtoryhmässä sekä tulosalueiden omissa johto- ja työryhmissä.

Riskienhallinta

Hallintosäännön uudistamisen yhteydessä määriteltiin vastuut hyvinvointipalvelujen riskienhallinnan toimenpanosta. Tulosityksikön esihenkilö vastaa siitä, että yksikön operatiivisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit tunnistetaan ja arvioidaan sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Kaikissa yksiköissä riskienhallinnan työkaluna käytetään sähköistä TurvaArvi ohjelmaa. Yksiköiden riskien arvioinnit ovat ajan tasalla. Riskienhallinnan tärkeänä toimenpiteenä on sijaiskäytänteiden sopiminen etenkin kriittisissä tehtävissä. Sijaisjärjestelyjen sopimista on edelleen tarve jatkaa muuttuvien tilanteiden myötä.

Turvallisuus

Palvelualueen turvallisuutta arvioitaessa ja huomioitava eri turvallisuuden osa-alueet, fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä tietoturvallisuus. Kaikissa palvelualueen toimipaikoissa tulee olla ajantasaiset turvallisuus ja pelastautumissuunnitelmat. Hyvinvointipalvelut aloitti vuoden 2021 aikana siirtämään pelastussuunnitelmia sähköiseen Pelsu-järjestelmään. Pelsu -järjestelmässä suunnitelmat ovat helposti päivitettäviä ja saatavilla. Varhaiskasvatuksen ja koulujen pelsut ovat valmiina, seuraavana jatketaan vapaa-aikapalveluiden yksiköiden ja hallinnon tilojen pelsujen sähköistämistä.

Sisäisen valvonnan suunnitelman arviointi vuodelta 2021

Lisenssien ja ohjelmistojen käyttöoikeuksien tarkistaminen on jatkunut läpi vuoden. Käyttöoikeudet pyritään päättämään välittömästi työsuhteen päättyessä. Pääsääntöisesti lisenssien ja käyttöoikeuksien tilanne on kunnossa.

Vakanssiluettelo on tarkistettu huolellisesti osaksi henkilöstösuunnitelmaa. Vakanssiluettelo on hyväksytty osana talousarviota ja sen ylläpito vastuu on hyvinvoinnin hallinnossa. Rekrytointiprosessin avaaminen ja käytänteiden päivittäminen hyvinvointipalveluissa on kesken, asiaa odottaa kuntakohtaisia ohjeita.

Turvallisuuspoikkeamien kirjaamisen käytänteet on todettu joiltakin osin vanhentuneeksi ja hankaliksi. Uuden toimintatavan tarpeesta on välitetty viestiä työsuojeluun ja henkilöstöhallintoon.

Yksin työskentelyn ohjeet on päivitetty varhaiskasvatuksessa ja iltapäivätoiminnassa ja ohjeet kirjataan jatkossa sähköiseen järjestelmään.

Elinympäristöpalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2021

Vuoden 2021 sisäisen valvonnan toimenpiteet

- Painopisteitä vuonna 2021 olivat tilaajavastuu ja elinympäristöpalveluiden sopimukset.

Vuoden 2021 sisäisen valvonnan toteuma

- Sopimuksissa ja tilaajavastuukysymyksissä kiinnitettiin erityistä huomiota lainmukaisuuksiin ja yleensä hankintojen osalla hankintalainsäädön mukaisuuteen.
- Hankinnoissa tehostettiin myös Pohjois-Karjalan hankintatoimen parempaa hyödyntämistä ja osaaamista osana valvontaa.
- Sisäistä valvontaa saatiin parannettua loppuvuodesta myös kunnan uusien hankinta- ja hankeohjeiden valmistumisen ja niiden hyödyntämisen myötä.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Palvelualuekohtaisten sisäisten valvonnan raporttien pohjalta voidaan todeta, ettei sisäisessä valvonnassa ole vuoden aikana havaittu merkittäviä poikkeamia. Määrärahojen riittävyyden seurantaan tulee kuitenkin jatkossa kiinnittää talousarviovuoden aikana enemmän huomiota. Tämä on keskeinen kehittämiskohde sisäisen valvonnan ohjeistuksen ja vakiintuneiden käytänteiden päivittämisen lisäksi.

Kunnanhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan kunnanjohtaja seuraa kuntaenemmistöisten tai kunnan määräysvallassa toimivien yhteisöjen toimintaa ja tarvittaessa raportoi yhteisöjen toiminnasta kunnanhallitusta. Kunnanjohtaja osallistui vuoden aikana useisiin Lipertek Oy:n ja Liperin yritysenteistöt Oy:n hallitusten kokouksiin. Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Sisäisen valvonnan ohje on hyväksytty vuonna 2013 ja toiminta on sen pohjalta vakiintunutta. Taloussuunnittelukaudella kokonaisvaltainen riskienhallinta tulisi saada jalkautettua luontevaksi osaksi talousarvioita ja tilinpäätöksiä. Tähän tarjoaa hyvä pohjan vuoden 2021 aikana toteutettu pohjatyö ja riskien kartoituksen ja arvioinnin ensimmäinen kierros johtoryhmätasolla.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)	2021	2020
Toimintatuotot	12 817 164	11 674 452
Toimintakulut	-83 761 375	-79 569 981
Toimintakate	-70 944 211	-67 895 529
Verotulot	43 820 080	41 380 772
Valtionosuudet	29 680 305	30 868 050
Rahoitustuotot ja -kulut	-18 013	562 148
Vuosikate	2 538 161	4 915 441
Poistot ja arvonalentumiset	-3 285 464	-4 118 391
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-747 303	797 050
Tilinpäätössiirrot	119 184	119 483
Tilikauden ali/ylijäämä	-628 120	916 534

Tuloslaskelman tunnuslukuja	2021	2020
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	15,30	14,67
Vuosikate % poistoista	77,25	119,35
Vuosikate €/asukas	211,88	409,72
Asukasmäärä*	11 979	11 997

*) Tilinpäätöksen vertailutietona on vuoden 2020 hyväksytyssä tilinpäätöksessä käytetty ennakkollinen väestötieto 11 997, joka tarkentui vasta lopullisissa asukaslukutiedoissa 11 994 asukkaaseen.

Tuloslaskelma kuvaa tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyyttä tilikaudelle jaksotettujen menojen kattamiseen.

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1000 €)

	31.12.2021		31.12.2020	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	2 538		4 915	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-197	2 341	1 108	6 023
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-15 223		-9 276	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	393		518	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	402	-14 429	135	-8 623
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-12 087		-2 600
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-2		-162	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	25	23	25	-137
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	15 000		15 000	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-7 802		-7 124	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-658	6 540	-654	7 222
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		0		-350
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	70		-4	
SAAMISTEN MUUTOS	-81		-359	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	344	333	312	-50
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		6 896		6 685
RAHAVAROJEN MUUTOS		-5 192		4 085
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	2 566		7 758	
RAHAVARAT 01.01.	7 758	-5 192	3 673	4 085

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Investointien tulorahoitus, %	17,11	56,13
Laskennallinen lainanhoitokate	0,44	0,93
Kassavarat 31.12., M€	2,54	7,76
Kassan riittävyys, pv	9	29
Asukasmäärä	11 979	11 997

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2021	-13 383 726,27 €
2020	421 386,33 €

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase (1000 €)

VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	2 332	2 621
	<u>2 332</u>	<u>2 621</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	6 171	5 654
Rakennukset	40 586	26 775
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 059	11 587
Koneet ja kalusto	1 377	238
Muut aineelliset hyödykkeet	2	2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	3 044	7 159
	<u>63 238</u>	<u>51 415</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 973	7 974
Muut lainasaamiset	1 383	1 408
Muut saamiset	260	257
	<u>9 616</u>	<u>9 639</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	75 185	63 675
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	951	772
Lainasaamiset	0	10
Muut saamiset	393	377
Siirtosaamiset	445	549
	<u>1 789</u>	<u>1 708</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 566	7 758
	<u>2 566</u>	<u>7 758</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 355	9 465
VASTAAVAA	79 541	73 140

VASTATTAVAA	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982	14 982
Edellisten tilikausien alijäämä	5 088	4 171
Tilikauden yli/ alijäämä	-628	917
	<u>19 442</u>	<u>20 070</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 083	1 203
	<u>1 083</u>	<u>1 203</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 433	1 240
	<u>1 433</u>	<u>1 240</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	152	82
	<u>152</u>	<u>82</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 473	31 969
Lainat julkisyhteisöiltä	1 741	1 761
Liittymismaksut	2 396	2 396
	<u>40 610</u>	<u>36 126</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 146	7 432
Lainat julkisyhteisöiltä	20	20
Lainat muilta luotonantajilta	458	1 116
Saadut ennakot	5	4
Ostovelat	1 809	1 793
Muut velat	434	402
Siirtovelat	3 947	3 653
	<u>16 820</u>	<u>14 419</u>
VIERAS PÄÄOMA	57 431	50 546
VASTATTAVAA	79 541	73 140

Taseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuus %	25,81	29,09
Lainakanta M€	48,8	42,30
Lainat €/asukas	4 077	3 526
Suhteellinen velkaantuneisuus %	66,53	60,22
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	49 910	43 707
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	4 166	3 643
Kertynyt ylijäämä/M€	4,4598	5,0879
Kertynyt ylijäämä/asukas	372	424
Lainasaamiset, 1000 €	1 380	1 410
Asukasmäärä	11 979	11 997

Tunnusluvut

TULOSLASKELMA

Toimintatuotot/Toimintakulut %

100 x Toimintatuotot / (Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katettua kunnan laskuttamilla toimintatuotoilla. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus toimintamenoista on rahoitettava verotuloilla, valtionosuuksilla ja muilla tuotoilla.

Vuosikate % poistoista

100 x Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai suurempi, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euro/asukas

Tunnusluvulla arvioidaan tulorahoituksen riittävyttä. Luvulla ei ole kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa.

RAHOITUSLASKELMA

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja laskennallisten lyhennysten maksuun. Laskennallinen lainanlyhennys saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, joka kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys päivää

365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla tai muilla kassavaroihin luettavilla erillä. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

TASE

Omavaraisuusaste, %

$100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainat ja vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan liitetiedoissa ilmoitettu vuokravastuiden määrä.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

$((\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}) / \text{Asukasmäärä})$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta ja lainakanta euroa/asukas

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieraspääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Lainakanta euroa/asukas saadaan jakamalla lainakanta asukasmäärällä.

Lainasaamiset

Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kokonaistulot ja –menot

Liperin kunnan kokonaistulot ja –menot (ulkoiset erät)

Tulot	€	Menot	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	12 817 163,87	Toimintakulut	83 761 374,65
Verotulot	43 820 079,79	Korkokulut	247 362,95
Valtionosuudet	29 680 305,00	Muut rahoituskulut	3 646,41
Korkotuotot	312,50	Satunnaiset kulut	0,00
Muut rahoitustuotot	232 683,51		
Satunnaiset tuotot	0,00		
<i>Tulorahoitus korjauserät</i>		<i>Tulorahoituksen korjauserät</i>	
-Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	-389 655,55	+/- Pakollisten varausten muutos	-192 964,26
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointeihin	392 631,64	Investoinnit	15 223 273,72
Pysyvien vastaavien luovutustulot	401 805,73		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	25 000,00	Antolainasaamisten lisäys	2 400,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	7 801 729,18
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	657 868,70
		Oman pääoman vähennys	0,00
	101 980 326,49		107 504 691,35

Kokonaistulojen ja -menojen erotus -5 524 364,86

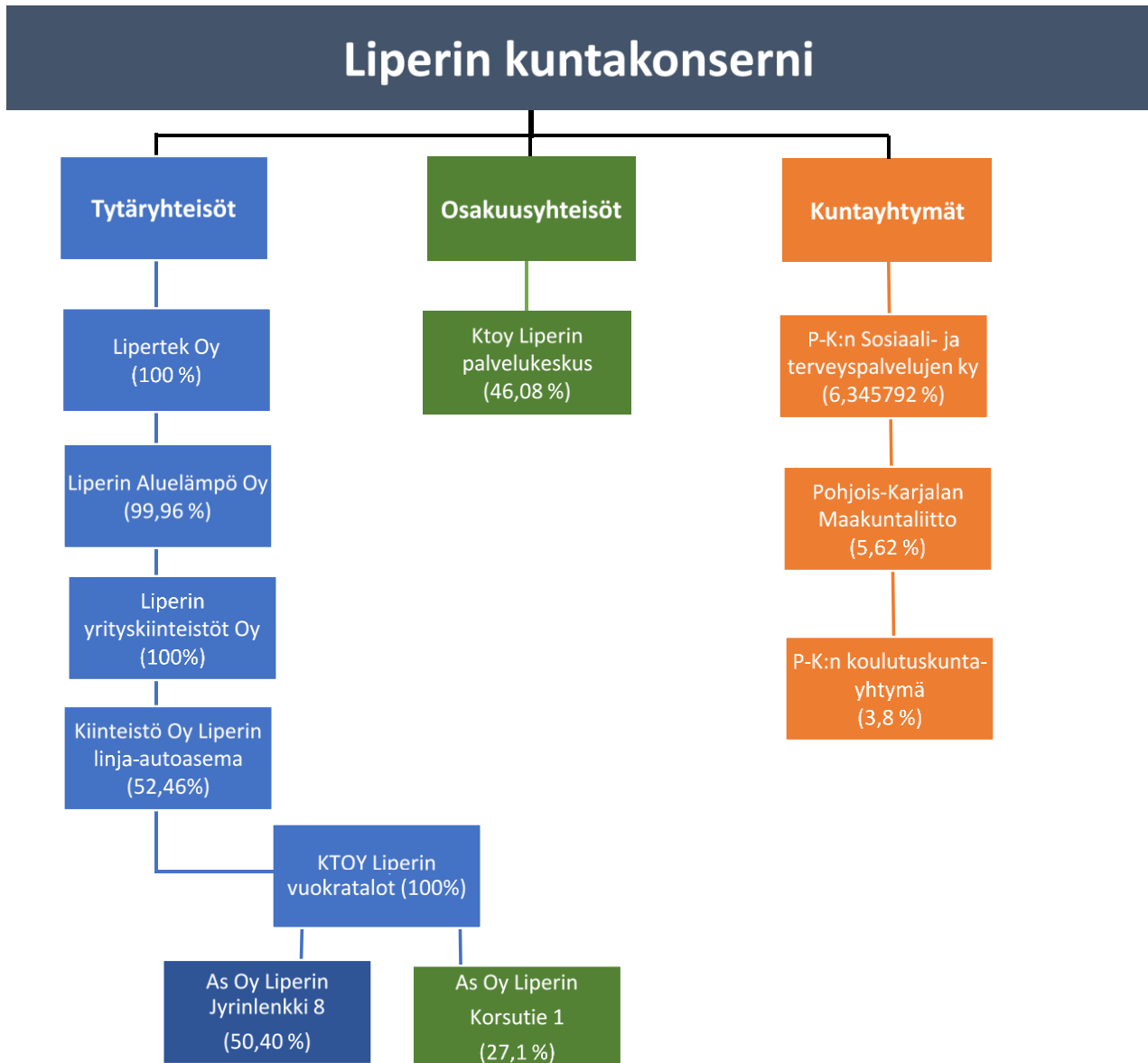
Tarkistus rahoituslaskelmaan:

Muut maksuvalmiuden muutokset	332 679,82
Kassavarojen muutos	-5 191 685,04
	<u>5 524 364,86</u>

Kokonaismenojen ja -tulojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman *Muut maksuvalmiuden muutokset* ja *Kassavarojen muutoserien* itseisarvojen summa silloin, kun mainitut erät rahoituslaskelmassa ovat erimerkkiset ja itseisarvojen erotus, kun ne ovat rahoituslaskelmassa samanmerkkiset.

1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Muutokset konsernissa

Heinävesi tuli Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton omistajaksi, mikä aiheutti pieniä muutoksia kaikkien kuntien omistusosuuksiin. Liperin kunnan osuus pieneni 0,12 prosenttiyksikköä.

Konsernin toiminnan ohjaus

Liperin valtuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeet 29.10.2018 / 68 §. Liperin kunnan konsernijohtoon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhtiö: Kiinteistö Oy Liperin vuokratalot	
Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus	- yhtiön tehtävänä on tarjota hyväkuntoisia vuokra-asuntoja kilpailukykyiseen hintaan
Yleistavoitteet:	- yhtiön kokonaisvaltainen taloudesta, huollosta, ylläpito- ja korjaustoiminnasta huolehtiminen
Tuottavuus:	- kuntastrategian mukainen asuntojen käyttöaste vähintään 97 %; vaikea saavuttaa - vuosikorjattavien asuntojen määrä 35 - kilpailukykyinen vuokrataso - luottotappioiden minimoiminen
Toteuma 31.12.2021:	- käyttöaste 95,6 % - vuosikorjattuja asuntoja 29 kpl
Tulostavoite:	- suunnitelman mukaisilla 4 %:n poistoilla tulostaso +-0 - osinkoja ei jaeta
Keskeiset toiminnalliset muutokset 2021–2023:	- asuntokannan houkuttelevuuden lisääminen - kiinteistöjen peruskorjausten vauhdittaminen - haja-alueen taloista luopuminen - ns. osaomisteisista omakotitaloista luopuminen
Riskit:	- lainojen korkoprosentin nousu - energian hinta - käyttöasteen laskeminen - vakuusongelma uusissa lainoissa

Tilinpäätös 2021 Kiinteistö Oy Liperin vuokratalot

1 000 €	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Liikevaihto	3 680	3 557	3 624	3 590
Tulos	0,2	0	0,2	0,6
Bruttoinvestoinnit	0	0	122	30
Lainat 31.12.	6 617	7 362	8 108	8 735
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus

- Tuottaa **lähipalveluina** elinkeino- ja yrityspalvelut Liperiläisille sekä Liperiin sijoittumista suunnitteleville yrityksille.
- Tarjota Liperissä toimiville julkisyhteisöille kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita sekä taloushallintopalveluita kilpailukykyiseen hintaan.
- Tarjota yrityksille laadukkaita tontti, yritys- ja toimitilaratkaisuja kilpailukykyiseen hintaan

Yleistavoitteet:

- Kehittää, kasvattaa ja monipuolistaa Liperin yrityskantaa, joka mahdollistaa työpaikkojen lisäyksen.
- Tuottaa elinkeinopalvelut kaikille yrityksille, yritysten elinkaaren eri vaiheisiin.
- Tehdä aktiivista ja jalkautuvaa, yritysten tarpeisiin kohdennettua yritysneuvontatyötä.
- Elinkeinoilmapiirin ja –ympäristön kehittäminen.
- Kehittää kunnan alueella sijaitsevia elinkeinokeskittymiä systemaattisesti.
- Business Joensuun seudullisen hanketyön toimenpiteiden tavoitteellinen kohdentaminen Liperiin.
- Yritystilojen ja asuinhuoneistojen isännöinti pitkäjänteisesti ja kokonaistaloudellisesti.
- Tuottaa taloushallintopalvelut kustannustehokkaasti ja korkealla asiantuntemuksella.

Tuottavuus:

- Elinkeinoilmapiirin ja –ympäristön kehittäminen.
- Yritysneuvontatyön tuloksellisuus.
- Isännöintipalveluiden kustannustehokas tuottaminen.
- Taloushallintopalvelut kustannustehokkaasti.

Tulostavoite:

- Teollisten työpaikkojen kasvu (628 työpaikkaa /2019) → + 5 %:n kasvu vuosittain.
- Isännöitävien yhteisöjen talous kunnossa → käyttöastetavoite 97 %
- Yritysneuvonta mukana vähintään 40 %:ssa Liperiin perustettavissa yrityksissä vuositasona.
- Yritysneuvontatyötä tekevien henkilöiden aktiivinen jalkautuminen yrityskenttään. Yrityskäyntien tavoite minimissään henkilötyöpäivien lukumäärä vuodessa x 60 %.
- Laaditaan yrityksille, yritysten tarpeisiin erilaisia kehittämishankkeita vähintään 15 kpl / vuosi.
- Tilikauden tulos positiivinen.

Toteuma 1.1. - 31.12.2021:

- Teolliset työpaikat 630 /2020, 662/2021
- Isännöitävien yhteisöjen käyttöaste vuosikeskiarvolla 95,6 %
- Uusia yrityksiä Liperiin 67 kpl / Lipertek -neuvontapalvelut mukana 27 kpl / 40,3 %
- Yritysneuvonnassa siirretty painopistettä jalkautuvaan neuvontatyöhön. Myös teams -neuvontaa.
- Kehittämishankkeita yrityksille 16 kpl ja Lipertek -yrityspalveluseleitä myönnetty 20 yritykselle.

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2021:

- Yrityksiin jalkautuvan yritysneuvontakonseptin lanseeraus.
- Elinkeinotyön näkyvyyden lisääminen.
- Henkilöstömuutosten toteutus isännöintipalveluissa.

Toteuma:

- Yrityksiin jalkautuvan yritysneuvontakonseptin lanseeraus siirtyi vuodelle 2022 pandemian vuoksi.
- Elinkeinomarkkinointia ja näkyvyyttä SOMEssa lisätty. Näkyvyyttä laajennettu mm. LinkedIn.
- Isännöitsijä- / toimitusjohtajajärjestelyiden jalkautus toteutettu vuokra-asuntopuolelle

Riskit:

- Liperiläisten yritysten jääminen ulkopuolelle Business Joensuun hanketoiminnan toimenpiteistä.
- Isännöinti- ja yritystilavuokraustoiminnoissa riskit ovat kokoluokaltaan hallittavissa.

Tilinpäätös 2021 Lipertek Oy

1 000 €	TP 2021	TA 2021	TP 2020 (1.10.19-31.12.20)
Liikevaihto	443	444	539
Tulos	+12	-22	1
Bruttoinvestoinnit	0	0	0
Lainat 31.12.	0	0	0
Henkilöstön lkm	5,2	6	6,8

Tytäryhtiö: Liperin Linja-autoasema

Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvauk

- Liperin linja-autoasema Oy omistaa ja hallitsee virasto- ja liiketilarakennusta Liperin kirkonkylässä. Kiinteistöllä on Liperin kunnan toimitiloja. Lisäksi kiinteistöllä on mm. metsänhoitoyhdistyksen toimintoja, sekä yksittäisiä yrityksiä.

Yleistavoitteet:

- Yhtiön yleistavoitteena on ylläpitää rakennusta omistajien toimitilarpeita vastaavasti

Tuottavuus:

- Reaaliaikainen yhtiön talouden vakauden seuranta

Tulostavoite:

- Yhtiön euromääräinen tulostavoite on EVL:n maksimipoistojen jälkeen 0 –tulos.

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2021–2023:

- Suunnittelukauden aikana yhtiön tulee mukautua osakkaiden tarpeisiin.

Riskit:

- Taloudelliset riskit koostuvat yhtiön osakkaiden toiminnan kehittymisestä. Kiinteistötekniikkaan liittyvät riskit koostuvat normaaleista, rakennusten ikääntymiseen liittyvistä riskeistä.

Tilinpäätös 2021 Liperin linja-autoasema Oy

1 000 €	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Liikevaihto	134	150	134	134
Tulos	0	0	0	0
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	27	27	73	118
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Tytärtyhtiö: Liperin yritys kiinteistöt Oy**Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus**

- Rakennuttaa ja rakentaa yritystiloja
- Tarjota yrityksille laadukkaita tontti, yritys- ja toimitilaratkaisuja kilpailukykyiseen hintaan

Yleistavoitteet:

- Yritystilojen rakentaminen yritysten tarpeisiin
- Yritystilojen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä niiden vuokraaminen.
- Yritystonttien myyminen tai vuokraaminen yrityskäyttöön

Tuottavuus:

- Yritystilaratkaisujen tarkoituksenmukainen järjestäminen ja pitkäjänteinen kehittäminen.
- Yritystilaratkaisujen tuottaminen liiketaloudellisesti kannattavasti ja kilpailukykyiseen hintaan.
- Yritystilojen käyttö- ja ylläpito pitkäjänteisellä sekä kestäväällä pohjalla.

Tulostavoite:

- Yritystilojen vuokraustoiminta on kannattavaa.
- Uuden yritystalo II-vaiheen toteutus Tehtaantielle.
- Yritystilojen käyttöaste korkea.
- Tilikauden tulos positiivinen.

Toteuma 1.1. - 31.12.2021:

- Toimitilojen käyttöaste 99 %.
- Uusi Yritystalo II-vaihe toteutettiin Tehtaantielle.
- Tehtaantien tontin III-vaiheen toteutusmallin suunnittelu käynnissä.
- Yritystonttikauppoja toteutui 1 kpl + 2 kpl tonttivarauksia.

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2021:

- Uuden yritystalo II-vaiheen toteutus Tehtaantielle.

Toteuma:

- Yritystalo II valmistui 11/2021

Riskit:

- Mahdollisten uusien tilojen riskit arvioidaan aina rakennusprojektin suunnitteluvaiheessa.

Tilinpäätös 2021 Liperin yritys kiinteistöt Oy

1 000 €	TP 2021	TA 2021	TP 2020 (1.10.19-31.12.20)
Liikevaihto	218	214	257
Tulos	17	16	-123
Bruttoinvestoinnit	756	650	122
Lainat 31.12.	444	444	503
Henkilöstön lkm	0,5	0,5	0,2

Tytäryhtiö: Liperin Aluelämpö Oy**Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus**

- Yhtiön toiminnan tarkoituksena on johtaa asiakkailleen näiden tarvitsema lämpöenergia mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa ja hinnaltaan kilpailukykyiseen hintaan ylläpitämällä ja hoitamalla kaukolämpöverkkoa Liperin kirkonkylässä. Yhtiö ylläpitää ja hoitaa kiinteistöjen sekä vesi- ja viemärlaitoksen käyttöön liittyvää kunta-automaatiojärjestelmään sekä tuottaa päivystys- ja varallaolopalveluja. Yhtiön palveluksessa on huoltomestari, sivutoiminen toimitusjohtaja ja 6 sivutoimista päivystystyöntekijää.

Yleistavoitteet:

- Toimintavarmuuden ylläpito nykyinen palvelutaso säilyttäen sekä varautuminen poikkeustilanteisiin

Tuottavuus:

- Toiminnallinen lisäarvo energiahuollon, asiantuntijapalveluiden ja kiinteistöautomaation osaluilla, minkä tilaaja/palvelun loppukäyttäjät arvioi viime kädessä palvelun hinta/laatusuhteena.

Tulostavoite:

- Tulostaso +-0

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2021–2023:

- 2023 päättyvän lämmöntoimitussopimuksen jatkon selvittäminen.

Riskit:

- Kaukolämpöverkoston ikääntyminen ja siitä johtuvat uusinvestointitarpeet. Kaukolämmön ostohinnan nousu, jonka johdosta asiakkaat vaihtavat lämmitysjärjestelmää. Tietoverkkojen käytettävyyden ja yhteensopivuuden vanhentuneen laitekannan osalta. Työntekijöiden ikääntyminen ja ammattitaitoinen henkilöresurssi yleensä

Tilinpäätös 2021 Liperin Aluelämpö Oy

1 000 €	TP 2021	TA 2021	TP 2020	TP 2019
Liikevaihto	1096	1 120	1062	1102
Tulos	2*	37	60	46
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	0	0	0	0
Henkilöstön lkm	1+1+6	1+1+6	1+1+6	1+1+6

* Yhtiön tulosta rasitti yhden asiakkaan konkurssista aiheutuneet normaalia suuremmat luottotappiot (n. 40 t€)

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Soteuudistus vaikuttaa merkittävästi kuntien konsernirakenteeseen vuodesta 2023 alkaen. Vielä suurempi vaikutus kuntien talouteen on vuosien 2021 ja 2022 sote-kustannusten toteutumisella. Korkea sote-kustannusten kasvu näinä vuosina tarkoittaa pysyvästi pienempiä valtionosuuksia soteuudistuksen jälkeisessä kunnassa. Uudistus aiheuttaa myös merkittäviä muutoksia verorahoituksen tasoon ja voi johtaa yksittäisten kuntien osalta suuriinkin muutoksiin taloustilanteessa.

Siun soten purkautuessa vuoden 2022 loppuun mahdolliset alijäämät jäävät kuntien katettavaksi. Kunnat kattoivat vuosien 2017-2020 alijäämät lähes kokonaan ylimääräisellä maksulla elokuussa 2021. Vuoden 2021 aikana Siun sotelle muodostuneesta uudesta lähes 17 miljoonan euron alijäämästä tehtiin Liperin kunnan vuoden 2021 tilinpäätökseen 1,1 miljoonan euron pakollinen varaus. Näin ollen alijäämiä on kirjattu varovaisuuden periaatteen mukaisesti ennakkoon ja tulosvaikutteinen kirjaus puuttuu enää mahdollisesta Siun soten viimeisenä toimintavuonna kertyneestä alijäämästä.

Vuokrataloyhtiön osalta on lähivuosina odotettavissa lainakannan kasvua vuokratalokohdeiden peruskorjauksen myötä. Asuntojen käyttöaste on valtakunnallisesti edelleen hyvällä tasolla. Pienistä asunnoista on ylikysyntää, mutta samaan aikaan etenkin isoihin perheasuntoihin on hankala saada vuokralaisia. Pidemmällä aikavälillä vuokrataloyhtiöllä on edessä tähän asumiskäyttötymisen muutokseen liittyvä asuntokannan kehittämisen, jonka valmistelua on yhtiössä aloitettu. Kehittämistä vaikeuttaa talouden tiukat rajoitteet. Näköpiirissä on yhtiön toimitusjohtajan vaihtuminen vuoden 2022 aikana.

Lipertekin kokonaisjakautuminen tapahtui lokakuun 2019 alusta ja vuosi 2021 on ensimmäinen normaali 12 kuukauden mittainen tilikausi molemmissa uusissa yhtiöissä. Liperin yritys kiinteistö Oy toteutti onnistuneesti Yritystalo II-investoinnin. Molempien yhtiöiden kehitysnäkymät ovat positiiviset.

Liperin Aluelämmön ja Liperin linja-autoaseman toiminta on vakiintunutta, eikä yhtiöissä ole merkittävää taloudellista riskiä. Liperin linja-autoaseman osalta kunta on vuoden 2022 aikana ostamassa lisää yhtiön osakkeita.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan muodostaman konsernijohton tehtävänä on valvoa kunnan etua, käyttää omistajan puhevaltaa ja antaa ohjeita kuntaa edustaville henkilöille. Konsernivalvonnan tavoitteena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista.

Konserniohjeiden mukaan kunnanjohtaja vastaa kuntakonsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan (emoyhteisö) osalta ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kunnan hallitukselle.

Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Tytäryhtiöille asetetaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarvion yhteydessä ja tavoitteiden toteutumaa seurataan talouskatsauksissa ja tilinpäätöksessä. Tätä kautta myös valtuusto saa vähintään kolmesti vuodessa tietoonsa olennaisimmat tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden ajankohtaiset asiat.

Uusi konserniohje hyväksyttiin syksyllä 2018 ja se vahvisti sekä konserniohjausta että -valvontaa. Etenkin konsernin kokonaisvaltaista riskienhallintaa tulee kuitenkin kehittää edelleen.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

	2021	2020
Toimintatuotot	65 408	60 670
Toimintakulut	-136 257	-127 840
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	-47	-34
TOIMINTAKATE	-70 896	-67 204
Verotulot	43 820	41 381
Valtionosuudet	31 785	32 963
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	73	63
Muut rahoitustuotot	311	366
Korkokulut	-376	-418
Muut rahoituskulut	-23	-7
VUOSIKATE	4 694	7 144
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 994	-4 775
Arvonalentumiset	-226	-1 079
TILIKAUDEN TULOS	-526	1 290
Tilinpäätössiirrot	-49	4
Tilikauden verot	-5	-16
Laskennalliset verot	-4	-69
Vähemmistöosuudet	12	11
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	-572	1 220

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	48,00	47,46
Vuosikate % poistoista	89,91	122,04
Vuosikate €/asukas	391,78	595
Asukasmäärä	11 979	11 997

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

		2021		2020
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 693		7 144	
Satunnaiset erät	-5		-16	
Tilikauden verot	-144		-195	
Tulorahoituksen korjaukset		4 545		6 932
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-17 641		-11 239	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	421		549	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	459	-16 761	264	-10 425
Toiminnan ja investointien rahavirta		-12 216		-3 493
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-8		-201	
Antolainasaamisten vähennys	0	-8		-201
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	17 463		17 945	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-9 375		-8 825	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-619	7 468	-772	8 349
Oman pääoman muutokset	-344	-344	179	179
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	16		-17	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-41		-159	
Saamisten muutokset	-705		-739	
Korottomien velkojen muutos	895	164	225	-690
Rahoituksen rahavirta		7 280		7 636
Rahavarojen muutos		-4 936		4 143
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		7 952		12 888
Rahavarat 01.01.		12 888		8 744
		-4 936		4 143

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Investointien tulorahoitus, %	27,25	66,83
Laskennallinen lainanhoitokate	0,59	0,97
Kassan riittävyys (pv)	17,73	31,67

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2021	-16 017 364,20 €
2020	-564 427,93 €
2019	-544 942,84 €
2018	455 160,73 €

Konsernitase ja sen tunnusluvut (1000 €)

VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	79	58
Muut pitkävaikutteiset menot	2 355	2 640
	<u>2 434</u>	<u>2 698</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 238	6 726
Rakennukset	66 762	52 806
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 253	11 784
Koneet ja kalusto	3 338	2 259
Muut aineelliset hyödykkeet	151	136
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 080	7 875
	<u>93 822</u>	<u>81 586</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	488	535
Muut osakkeet ja osuudet	716	724
Muut saamiset	515	507
	<u>1 719</u>	<u>1 766</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	143	45
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	423	382
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	5	32
Lyhytaikaiset saamiset	6 670	5 939
	<u>6 675</u>	<u>5 971</u>
Rahoitusarvopaperit	931	694
Rahat ja pankkisaamiset	<u>7 021</u>	<u>12 193</u>
VASTAAVAA	<u><u>113 167</u></u>	<u><u>105 335</u></u>

VASTATTAVAA

	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982	14 982
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3	3
Arvonkorotusrahasto	127	144
Muut omat rahastot	775	780
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	11 844	10 965
Tilikauden yli-/alijäämä	-572	1 220
	27 159	28 095
VÄHEMMISTÖOSUUS	795	807
	795	807
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	7	8
Muut pakolliset varaukset	761	512
	768	520
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	330	218
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	54 757	48 428
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 815	2 762
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 493	10 355
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15 048	14 150
	84 114	75 694
VASTATTAVAA	113 167	105 335

Konsernitaseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuus %	24,72	27,45
Suhteellinen velkaantuneisuus %	59,60	56,02
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	70 014	63 905
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	5 845	5 327
Kertynyt ylijäämä, M€	11,27	12,19
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	941	1 016
Konsernin lainat, €/asukas	5 531	4 900
Konsernin lainakanta 31.12., M€	66,3	58,8
Konsernin lainasaamiset, M€	0	0
Asukasmäärä	11 979	11 997

1.5 Tilikauden tuloksen käsittely

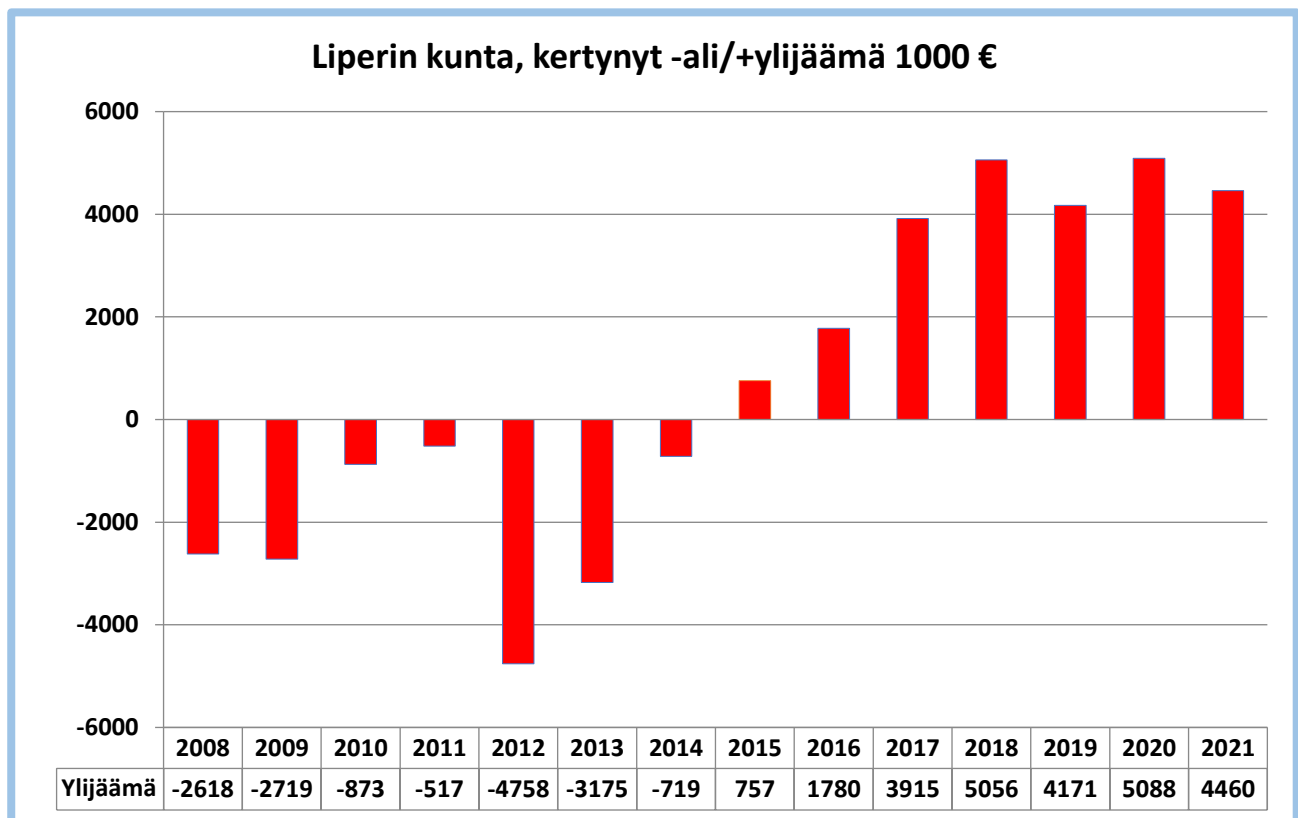
Kuntalain § 115 mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Liperin kunnan tilikauden tulos on -747 303,40 euroa. Lisäksi tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 119 183,51 euroa. Tilikauden alijäämäksi muodostuu näin ollen 628 119,89 euroa.

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- tuloutetaan poistoeroja suunnitelman mukaan 119 183,51 euroa
- kirjataan tilikauden alijäämä 628 119,89 euroa taseeseen oman pääoman *Tilikauden alijäämä (ylijäämä)* -tilille.

Tilikauden 2021 ylijäämä huomioiden taseeseen on kertynyt ylijäämää yhteensä 4 459 811,16 euroa.

Lisäksi poistoeroa on jäljellä 1 083 332,68 euroa. Kuntalain mukaan taseeseen kertyneen alijäämän laskemisessa huomioidaan ylijäämien lisäksi myös poistoero ja vapaaehtoiset varaukset. Poistoero huomioiden Liperin kunnan taseeseen kertyneen ylijäämän kokonaismäärä on 5 543 143,84 euroa. Poistoeroa ei ole tuloksen käsittelyeränä huomioitu yllä olevassa kuviossa, jossa on kuvattu vain edellisten tilikausien ali/ylijäämän kehitystä.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Valtuustokauden kuntastrategian taloustavoitteet

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2021–2025 asetettiin seuraavat tavoitteet:

- Liperi kasvaa
- Työllisyyttä ja elinvoimaisuutta
- Houkutteleva työnantaja
- Vakaa talous

Kuntastrategian päivitystyö aloitettiin kesällä 2020 ja valtuusto oli koolla strategiaseminaarissa elokuussa 2020. Päivitetty kuntastrategia vuosille 2021–2025 hyväksyttiin valtuustossa 28.9.2020 ja se huomioitiin vuoden 2021 talousarviovalmistelussa.

Kuntastrategian konsernitavoitteet (2021–2025)	Keinoja tavoitteiden toteuttamiseen
Väestön kasvu Asukasluku saadaan kasvuun, profiloituminen kestävän kehityksen kuntana Taajamia ja kyliä kehitetään huomioiden niiden ominaispiirteet Panostetaan Liperin näkyvyyteen ja houkuttelevuuteen asuinkuntana Liperin kunta on houkutteleva työnantaja Muutoksia ja uudistuksia tehdään osallisuuden kautta	○ koko kunnan alueelle laaditaan strateginen yleiskaava (suunnitelmallisuus vetovoimatekijänä ja mahdollistajana --> asukasluku kasvuun kustannustehokkaasti ja kestävästi)○ taajamille omat kehityssuunnitelmat ja -visiot (profiilia taajamillemme)○ kehitetään asuinalueita ja erilaisia asumismuotoja ja huolehditaan olemassa olevasta kunnan kiinteistökannasta○ haetaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnustusta○ edistetään maaseudun vetovoimaisuutta○ tarjotaan laadukkaat hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut○ palvelut tehdään asiakaslähtöisesti (asiakas keskiössä – osallisuussuunnitelman mukaiset ”työkalut”)
Työllisyys ja elinvoimaisuus Lisää työpaikkoja Mahdollistetaan monipuoliset yritysalueet ja -alueet Panostetaan yhdessä Liperin näkyvyyteen ja houkuttelevuuteen asuin- ja yrittäjyys kuntana	○ Vahvistetaan kuntakuvaa positiivisella ajattelulla ja vastuullisella viestinnällä eri tasoilla ja kanavilla○ olemassa olevien yritysalueiden ja keskustaajamien kasvumahdollisuuksia kehitetään (tehokkaampaa ja viihtyisämpää rakennettua ympäristöä)○ luodaan uusia ja vetovoimaisia yritysalueita hyvien liikenneyhteyksien varten (kiinnostavuus, näkyväksi tekeminen)○ palveluiden monipuolisuutta vahvistetaan ja tehdään näkyväksi (verkostoituminen, vapaa-aikapalvelut, kulttuuri-, majoitus-, ravintolapalvelut)○ kehitetään yritys- ja työllisyysneuvontapalveluita ja edistetään erilaisten yritysalueiden tunnettuutta○ työllisyystoimenpiteitä tehdään aktiivisesti eri sidosryhmien kanssa (TE-toimisto, yritykset, yhdistykset, oppilaitokset, hankkeet, Siun sote, kuntakokeilu)○ edistetään maaseudun elinvoimaisuutta○ vahvistetaan hankehallinnointiosaamista ja resursseja

	○ edistetään digihankkeita
Henkilöstö Positiivinen ja houkutteleva työnantajakuva on elinehto Liperin tulevaisuuden kannalta	○ selkeät työnkuvat edistävät työntekijöiden innostusta ja pysyvyyttä sekä työhyvinvointia ○ panostetaan henkilöstön ammattitaitoon ja jaksamiseen ○ varaudutaan eläköitymisiin ○ turvataan keskeisten toimintojen osalta riittävät resurssit ○ varahenkilöjärjestelmät ovat kunnossa ○ tuetaan työssäoppimista ja urapolkua ○ vahvistetaan yhdessä positiivisen työnantajakuvan muotoutumista ○ kilpailukykyiset palkka- ja työsuhte-edut kunta-alalla ○ puututaan ongelmakohtiin varhaisessa vaiheessa
Talous Huolehditaan ettei taseeseen kerry alijäämää strategiakaudella.	○ resurssiviisautta rajoja rikkoen; tehdään yhdessä, uudistetaan, hyödynnetään teknologiaa ja hankerahoitusta ○ talouden reunaehdot huomioidaan päätöksenteossa ○ veroprosentteja tarkastellaan tarvittaessa talousarviovalmistelun yhteydessä

Kuntastrategiasta johdettiin tavoitteet palvelualueiden kolmivuotiselle taloussuunnitelmakaudelle sekä talousarviovuodelle. Näiden tavoitteiden toteutumista on arvioitu palvelualuekohtaisissa osioissa.

2.2 Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2021 talousarviossa valtuuston nähden sitovia ovat:

- Tilikauden yli/alijäämä
- Palvelualueiden toimintakatteet
- Investointeihin talousarviossa myönnetyn määrärahan kokonaissumma (netto)
- Toiminnallisista tavoitteista sitovia ovat (talousarvion) luvussa 1.4 mainitut kuntakonsernin talousarviovuoden toiminnalliset tavoitteet

Sitovien tavoitteiden toteuma:

Kunnan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien ohjeiden mukaisesti valtuuston tulee ottaa kantaa mahdollisiin poikkeamiin valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumissa ennen tilinpäätöksen hyväksymistä. Alla kuvatut poikkeamat valtuustoon nähden sitovissa vuoden 2021 tavoitteissa käsiteltiin valtuustossa 28.3.2022.

Käyttötalousosa

Valtuustoon nähden sitovia olivat palvelualueiden toimintakatteet. Vuoden 2021 toteumat ylittivät muutetun talousarvion toimintakatteet kaikilla palvelualueilla.

Keskushallintopalveluissa toimintakatteen ylitys oli 253 294 euroa. Tämä selittyy tilinpäätösvaiheessa Siun soten alijäämien kattamiseen tehdyllä pakollisella varauksella. Ilman pakollista varausta keskushallintopalveluiden toimintakate olisi pysynyt muutetun talousarvion toimintakatetavoitteessa.

Hyvinvointipalveluissa toimintakatteen ylitys oli 407 560 euroa. Hyvinvointilautakunnan perustelut talousarvion ylitykselle on käsitelty hyvinvointilautakunnassa 24.2.2022 (§ 20).

Elinympäristölautakunnan toimintakatetavoitteen alitus oli 223 005 euroa. Elinympäristölautakunnan toimintakate on positiivinen, joten alitus rinnastuu muiden palvelualueiden negatiivisen toimintakatteen ylitykseen. Elinympäristölautakunnan perustelut talousarvion ylitykselle on käsitelty elinympäristölautakunnassa 8.2.2022 (§ 25).

Käyttötalousosassa lomapalkkavelan kasvu oli poikkeuksellisen suuri noin 270 000 euroa. Lomapalkkavelan kasvulla on negatiivinen tulosvaikutus, mutta erä on laskennallinen. Henkilöstöllä oli vuodenvaihteessa keskimäärin enemmän pitämättömiä vuosilomapäiviä kuin vuosi sitten ja lisäksi henkilöstömäärän kasvaessa lomapalkkavelka automaattisesti kasvaa. Korona on todennäköisesti osaltaan vaikuttanut pitämättömien lomapäivien kasvuun. Lomapalkkavelan negatiivinen tulosvaikutus jakautuu karkeasti palvelualueittain seuraavasti; keskushallintopalvelut 60 000 €, hyvinvointipalvelut 140 000 € ja elinympäristöpalvelut 70 000 €.

Palvelualueiden välillä vaikutusta on myös vuoden 2021 valtakunnallisesti muuttuneella taloustietojen raportointivelvoitteella. Uudistunut raportointi velvoittaa kohdistamaan tukipalveluita kunnan aiempia sisäisiä eriä laajemmin varsinaisille palveluille. Vuodelle 2021 esimerkiksi hallintoa jouduttiin talousarviovaiheessa jakamaan aiempaa enemmän sisäisten erien kautta palvelualueille. Uudistus edellyttää myös, ettei tukipalveluihin saa tilinpäätösvaiheessa jäädä alituksia tai ylityksiä, eli tukipalveluluokan tilinpäätösvaiheen alitus tai ylitys on tasattava varsinaisille palveluluokille. Tukipalveluissa tuli vuonna 2021 ylityksiä talousarvioon nähden, jotka on tilinpäätösvaiheessa kirjattu sisäisinä erinä palveluluokille (eli käytännössä kustannuspaikoille ja toiminnoille). Kokonaisuutena hyvinvointipalveluihin kirjautui sisäisiä eriä 120 000 euroa budjetoitua enemmän, elinympäristöpalveluihin 50 000 euroa vähemmän ja keskushallintopalveluihin puolestaan 70 000 euroa vähemmän. Palvelualuekohtaisia ylityksiä tarkasteltaessa onkin oikeudenmukaisempaa tarkastella vain ulkoisia eriä.

Tuloslaskelmaosa

Valtuustoon nähden sitova tavoite on tilikauden yli/alijäämä. Vuoden 2021 toteuma poikkeaa muutetusta talousarviosta 657 519 euroa. Tämä selittyy kokonaan tilinpäätösvaiheessa tehdyllä pakollisella varauksella. Ilman pakollista varausta tilikauden ylijäämä olisi ollut muutettua talousarviota parempi.

Investointiosa

Investointiosassa valtuustoon nähden sitova tavoite oli nettoinvestoinnit. Investointiosan vuoden 2021 nettototeuma alitti myös alkuperäisen talousarvion. Muutettuun talousarvioon nähden investointien nettototeuma jäi 871 508 euroa pienemmäksi.

Valtuuston nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumat:

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
1. Maankäytön ja kaavoituksen kehittäminen			
Kehitetään kaavoituksen ja maankäytön strategista kokonaisuutta	Näkemyks koko kunnan strategisen kehityksen päälinjoista paranee	Käynnistetään strategisen yleiskaavan laatiminen	Molemmat on käynnistetty kunnanhallituksen päätöksellä 19.4. ja ohjausryhmät on nimetty.
Taajamien kehittäminen	Saadetaan selville kirkonkylän keskustan vetovoimaan ja elinvoimaan liittyvät keskeiset reunaehdot ja kehittämisen päälinjat	Käynnistetään kirkonkylän keskustan kehittämissuunnitelman tai keskustavision laatiminen	Varsinainen työskentely ei kunnolla alkanut vielä vuoden 2021 puolella. Tähän vaikutti osaltaan myös se, että sekä kaavoituspäällikön että kaavasunnittelijan vakanssit olivat osan vuotta täyttämättä.
2. Laajan hyvinvointikertomuksen käyttöönotto			
Laajan hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	Laaja hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa viimeistään 2/2021	Hyvinvointilautakunta esittää hyvinvointikertomuksen muille toimielimille hyväksyttäväksi	Hyväksytty maaliskuun valtuustossa
Hyvinvointikertomuksesta tiedottaminen	Kuntalaiset ja yhteistyökumppanit ovat tietoisia laajan hyvinvointikertomuksen sisällöstä	Laajasta hyvinvointikertomuksesta laaditaan selkeä esite ja verkkojulkaisu	Toteutui suunnitellusti
Hyvinvointikertomuksen jalkauttaminen	Kunnan työntekijät ja päättäjät osaavat hyödyntää hyvinvointikertomusta työtänsä ohjaavana asiakirjana	Järjestetään vähintään 14 tilaisuutta hyvinvointikertomuksen jalkauttamiseksi arkeen	Tilaisuuksia toteutui 18
3. Vapaa-aikapalveluiden suunnitelmallisen kehittämistyön aloittaminen			

Ulkoilu-, liikunta- ja vapaa-ajan alueiden kehittäminen	Liikunta- ja ulkoalueemestari sekä vapaa-aikapäälikkö ovat aloittaneet alkuvuodesta 2021 Vapaa-ajan toimintaohjelmien laatiminen aloitettu. Kunnan lähivirkistysalueiden sekä lähiliikuntapaikkojen kehittäminen ja kunnostaminen on käynnistynyt	Aloitetaan liikuntaohjelman laadinta, joka sisältää luontoliikuntaosion Kuntien lähivirkistysalueiden kunnostus- ja kehittämisavustuksen pohjalta toteutetaan pyörällä poluille hankkeen jatkoprojekti sekä kunnostetaan kunnan lähiliikuntapaikkoja	Liikuntaohjelman laatiminen yhdistettiin liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman laadintaan. Yhteinen työskentely ja valmistelu aloitettiin viranhaltijoiden toimesta 2021, mutta suunnitelmien laadinta ja ulkopuolisen toimijatahon kilpailutus siirtyi vuoden 2022 puolelle. Jatkohanke toteutui suunnitellusti ja siihen saatiin hankerahoitusta.
4. Työllisyyden parantaminen			
Työllisyyden kuntakokeilun kautta kuntaan luodaan tehokas työllisyydenhoidon malli	Työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen kuntasuuden alentaminen	Luodaan yhteinen toimiva toimijaverkosto asiakkaan lähipalveluiden toteuttamiseksi	Kunnan työllisyyspalvelut, TE-hallinto ja Siun sote ovat uudistaneet yhteistoimintaansa ja työprosessiaan lähipalveluiden tarjoamiseksi uudessa tilanteessa. Tavoitteena asiakkaiden ohjautuminen mahdollisimman nopeasti työhön, koulutukseen ja heille soveltuvien tukipalveluiden piiriin. Työttömyysprosentti pienentyi merkittävästi 2021: 11,3 %, 2020: 13,3 %. Kunnan työmarkkinatuen osuuden kasvu jatkui 2021: 1 202 008 €, 2020: 1 122 991 €

5. Henkilöstö

Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen	Sairauspoissaolojen vähentäminen	Varhaisen tuen mallin käytön tehostaminen Työterveyshuoltoyhteistyön vahvistaminen Työhyvinvointiohjelman mukaiset toimenpiteet	Sairauspoissaolopäivissä on pientä nousua, mutta työtapa- turmapoissaoloissa on selkeää laskua. Myös sairauspoissa- olot per työntekijä olivat laskussa. Työterveyshuollon kanssa sovittu uusista toimintamalleista, mm. jalkautuvat fy- sioterapeutin kierrok- set Työhyvinvointiohjel- man mukaisia ohjeis- tuksia ja käytäntöjä päivitetty.

2.3 Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Keskushallintopalvelut

Tulosalueet: Kunnanhallitus
Alueellinen yhteistyö
Hallinto
Maaseutupalvelut

Toiminta-ajatus

Keskushallintopalveluiden tarkoituksena on huolehtia kunnan kehittamisestä, kunnan elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ohjaamalla kunnan toimintaa valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden ja myöntämien resurssien puitteissa. Keskushallintopalvelut vastaavat kunnan talouden johtamisesta, henkilöstön johtamisesta, työllisyyden kehittamisestä, hallinnon kehittamisestä sekä johdon tuesta.

Keskushallintopalveluiden taloussuunnitelmakauden 2021–2023 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Väestön kasvu		
Laadukkaat palvelut ja viihtyisä elinympäristö vetovoimatekijöinä	Uusien koulujen yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen Elinympäristön ja palveluiden kehittämistä vahvistetaan hankkeiden avulla Sidosryhmäyhteistyön näkyväksi tekeminen	Nuoriso-, yhdistys- sekä kirjasto- ja musiikkiopisto-toiminta aktiivista osana koulun arkea
Viestintään ja Liperin positiiviseen näkyvyyteen panostaminen	Henkilöstön ja luottamushenkilöiden aktiivinen rooli viestinnässä Henkilöstön ja luottamushenkilöiden viestinnän koulutus Monikanavaisen viestinnän kehittäminen erityisryhmien huomioiminen verkkosivujen laajempi päivittäminen	Uudet luottamushenkilöt aktiivisempia sosiaalisessa mediassa. Luottamushenkilöiden koulutukset ja perehdytys syksyllä 2021 toteutuivat. Otettiin käyttöön Vapaa-aikapalveluiden Facebook ja Instagram - sivusto, Liprakan Facebook-sivusto ja Nuorisotyölle omat verkkosivut. Kunnan verkkosivuja päivitetty ja

	Markkinointikampanjat	saavutettavuutta lisätty, seurattu ja parannettu somen saavutettavuutta. Tonttimarkkinointikampanjan markkinointi kohdistettu maakunnan ulkopuolelle (toteutus ja julkaisu 2021-2022). Rekrytointia on tehostettu maksetuilla ilmoituksilla sähköisissä viestintäkanavissa.
Kuntalaisia kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan	Järjestetään mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa oman elinympäristön ja palveluiden kehittämiseen. - kyläillat - keskustelu ja tiedotustilaisuudet - kuulemiset - kuntalaiskyselyt Kuntavaali 2021	Koronan vuoksi yhteisiä tilaisuuksia ei ollut. Kuntalaiskysely liittyen Kirkkolahti-hankeeseen ja asumiseen. Kuntalaisia osallistui Kuntaliiton kuntatutkimuskyselyihin palveluista – tulosten esittely valtuustossa Uudet luottamushenkilöt ja toimielimet valtuustokaudelle 2021-2025.
Työllisyys ja elinvoima		
Yritys- ja työllisyyspalveluiden aktiivisen ja vuorovaikutteisen toimintamallin luominen	Toimintamallin jalkauttaminen koko konsernissa	Yritysyhteistyössä kehitetty uusi toimintamalli: hankkeen työhönvalmentaja, Lipertekin yritysneuvoja ja TE-palveluiden yritysasian-tuntija tekevät yhteisiä yritysvierailuita. Toimintamallin

		avulla pystytään yrittäjäystävällisempään ja tehokkaampaan toimintaan.
Työllisyyden kuntakokeilun tavoitteet: • Työmarkkinatuen kuntaosuuden alentuminen 20 % v. 2023 loppuun mennessä • Kuntakokeilun alueen työttömyys laskee 8,5 %	Kukin kunta resurssoi vähintään 15 % vuoden 2018 työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Työllisyyden hoitamisen lakisääteiset tehtävät siirtyvät kunnalle kokeiluajaksi. Kuntaan luodaan toimiva työllisyydenhoidon toimintamalli. Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus paikalliseen lähipalveluun. Työllisyyspalveluiden näkyvyyttä lisätään - viestintä - pop-upit - tapahtumat	Lisäresurssointi toteutunut. Uutta toimintamallia on rakennettu maaliskuusta 2021 alkaen. Useamman organisaation yhdistäminen kestää jonkin aikaa, mutta sen mahdollistama monialainen lähipalvelu on saanut hyvää palautetta asiakailta. Työllisyyspalveluita on tarjottu Liperissä, Ylämyllyllä ja Viinijärvellä asiakastarpeen mukaisesti. Lipertek oy:n, Duunitalo Linkin ja Ytyä hankkeen yhteistyönä somevideota työllisyyspalveluista. Työllisyyspalvelujen verkko- ja Facebook -sivujen kehittäminen ja aktiivinen tiedottaminen, monipuolisemmat sisällöt. Duunitalolla avoimet ovet elokuussa 2021.
Omistajaohjauksessa onnistuminen taloudelliset resurssit huomioiden	Aktiivista omistajaohjausta tukevat rakenteet	Konsernijohdon ja tytäryhtiöiden tiivistä yhteistyötä jatkettu.

		Liperiläisille Siun soten luottamus- henkilöille järjes- tetty entiseen ta- paan tilaisuuksia ennen yhtymäval- tuuston kokouk- sia.
Talous		
Taseeseen ei kerry alijäämää suunnittelukaudella.	Talouden tasapainottamisohjelman mukai- set toimet	Uudelle valtuusto- kaudelle ei ni- metty talouden tasapainottamis- työryhmää. Yhteen veto tasa- painottamisohjel- man toteumista käsiteltiin kunnan- hallituksessa 21.6.2021. Taseeseen 31.12.2021 kerty- nyt ylijäämä tulok- sen käsittelyerät huomioiden on 5,5 M€.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Toimenpide	Toteuma 31.12.
Kunnanhallitus		
Kuntakonsernin hankehallin- noinnin vahvistaminen	Hankekoordinaattorin rekrytointi ja toi- mintamallin luominen Hankeosaamisen vahvistaminen	Määräaikainen hankekoor- dinaattori aloitti touko- kuun puolivälissä. Hankeohje hyväksyttiin marraskuussa 2021.
Kunnan taseeseen ei ole kerty- nyt alijäämää vuoden 2021 lo- pussa	Talouden tasapainottamistyön jatkami- nen Tasapainottamisohjelman päivittäminen	Vuoden 2020 toteumat käytiin läpi tasapainotta- mistyöryhmässä kesä- kuussa 2021 ja vietiin tie- doksi kunnanhallitukselle. Ryhmää ei nimetty uudelle valtuustokaudelle, vaan se perustetaan tarvittaessa.
Uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen	Systemaattinen koulutus ja perehdytys syksyllä 2021	Toteutunut suunnitelman mukaan.

Alueellinen yhteistyö		
Aktiivinen omistajaohjaus	Evästys kunnan edustajille ennen päätöksentekoa	Alkuvuodesta ei toteutunut suunnitellusti, mutta syksyllä osana uusien luottamushenkilöiden perehdytystä kattavammin.
Hallinto		
Työllisyyden kohtaanto-ongelmaan vastaaminen	YTYÄ! -hankkeen toimenpiteet: - Asiakkaan yksilöllinen ohjaaminen - Duunitalon tunnetuksi tekeminen - Yritysyhteistyön vahvistaminen	YTYÄ! hankkeen toimenpiteet edenneet suunnitellusti: - Hankkeessa aloittanut vuoden 2021 loppuun mennessä liperiläistä 203 asiakasta (koko hanke yht. 495) - Räättälöidyt ratkaisut: asiakasohjaus hankkeessa on ollut yksilöllistä ja vaikuttavaa, sillä asiakkuuden päättäneistä asiakkaista 60 % sijoittui työhön tai koulutukseen valmennuksen jälkeen (koko hanke) - Yritysyhteistyössä kehitetty uusi toimintamalli: hankkeen työhönvalmentaja, Lipertekin yritysneuvoja ja TE-palveluiden yritysasiantuntija tekevät yhteisiä yritysvierailuita. Toimintamallin avulla pystytään yrittäjäystävällisempään ja tehokkaampaan toimintaan. - Yritys- ja verkostokontakteja Liperin osalta ollut vuoden 2021 loppuun mennessä 51 kpl (tavoite 58/3vuotta). Koko hankkeessa 172 kpl. - Yhdistystyöllistämisen kehittäminen käynnistetty (viestintä, tukipalveluiden suunnittelu) Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyi 1.3.2021. - Kokeilun käynnistyttyä kunta on vastannut sille kuuluvien asiakasryhmien palveluista.
	Työllisyyden kuntakokeilutoiminnan käynnistäminen	

	Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä maksetaan toimintatukea paikallisille yhdistyksille	- YTYÄ-hankkeen työhönvalmennusta on hyödynnetty kuntakokeilun asiakastyön tukena. - Useamman organisaation yhdistäminen kestää jonkin aikaa, mutta sen mahdollistama monialainen lähipalvelu on saanut hyvää palautetta asiakkailta. Kuntouttavan työtoiminnan toimintatuki otettiin käyttöön. Tukea käytti kaksi toimijaa, jonka lisäksi työllisyyspalveluilla on voimassa oleva sopimus myös kolmannen toimijan kanssa.
Päätösosallisuus	Kuntavaalit	Kuntavaalit 2021 toimitettu 13.6.2021.
	Uusien luottamushenkilöiden perehdytys	Toteutunut perehdytys-suunnitelman mukaisesti
Positiivisen kuntakuvan vahvistaminen	Koko kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän koordinointi ja osaamisen lisääminen	Koko kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän koordinointi ja osaamisen lisääminen
Oikea-aikaista viestintää eri tasoilla	- aktiivisuuden lisääntyminen henkilöstön ja luottamushenkilöiden viestinnässä - viestinnän koulutus - erityisryhmien huomioiminen viestinnässä - verkkosivujen laajempi päivittäminen	- viestinnän koulutus uusille luottamushenkilöille toteutui - mm. nettisivut ovat pääsääntöisesti saavutettavia myös erityisryhmille - verkkosivujen sisältöjä ja saavutettavuutta on päivitetty palvelualueilla ja ylläpitäjiä koulutettu Verkkosivut: yli 300 000 käyntiä; esityslistat ja pöytäkirjat, kuulutukset ja ilmoitukset, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaan liittyvät sisällöt sekä kinttupolut ja ulkolii-kuntapaikat Some-tilien seuraajat: Facebook-sivu 3100 seuraajaa, Instagram-tili 1400

	Osallistuminen elinympäristön ja palveluiden kehittämiseen. - kyläillat - keskustelu- ja tiedotustilaisuudet - kuulemiset - kuntalaiskyselyt Tonttimarkkinointikampanja Kuntavaali 2021	seuraajaa, Twitter 739 seuraajaa, LinkedIn 245 seuraajaa Some-tilien kattavuus: Facebook 125 119 kertaa, Instagram 12 530 kertaa, maksettu mainonta, rekryilmoittelu: 56505 kertaa Kyläiltoja ja keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia ei ole koronan vuoksi järjestetty Kuulemisia mm. kaavoituskyselyjen osalta on järjestetty, samoin kuntalaiskyselyt Tonttimarkkinointikampanja valmistui ja julkaistaan maaliskuussa 2022, kohdentuu pääasiassa maakunnan ulkopuolelle. Kuntavaali 2021 järjestettiin 13.6.2021.
Turvallisuussuunnitelma osana hyvinvointikertomusta	Turvallisuussuunnitelman laatiminen ja jalkauttaminen	Turvallisuussuunnitelman laatiminen siirtyy vuodelle 2022.
Tiedonhallintalain täytäntöönpano (2020–2023)	Tiedonhallintamallin laatiminen Asiakirjajulkisuutta koskevan kuvauksen toteuttaminen Ohjeistukset	Tiedonhallintamalli valmis, kh hyväksynyt, päivittäminen ja kehitystyö jatkuu. Asiakirjajulkisuutta koskevan kuvaus on julkaistu, päivitys ja kehitystyö jatkuu. Tiedonhallinta, tietoturva ja tietosuoja ohjeistuksia päivitetään intraan.

Elinkeinotoiminnan ja alueellisen yhteistyön määrärahavaraukset:

Toiminto	TP2020	TA2021	TP2021
Elinkeinopalvelut			
Business Joensuu	97 160 €	100 000 €	32 634 €*
Lipertek Oy	200 000 €	200 000 €	200 000 €
Karelia Expert	23 005 €	23 000 €	23 479 €
Alueellinen yhteistyö			
Siun soten maksuosuus	41 040 780 €	41 020 000 €	42 101 340 €**
Pelastustoimi	938 981 €	1 030 000 €	1 030 425 €
Ympäristöterveydenhuolto	365 037 €	385 000 €	374 221 €
Soten eläkevastuut	817 916 €	860 000 €	699 460 €
Maakuntaliitto	275 061 €	285 000 €	282 340 €
Kuntaliitto	38 317 €	40 000 €	38 078 €
Joukkoliikenne	369 710 €	450 000 €	361 578 €
Osuus verotuskustannuksiin	270 465 €	275 000 €	271 181 €

* Business Joensuu palautti sopimuksen mukaisesti käyttämättä jäänyttä hankerahoitusta vuosilta 2019–2021. Palautus oli yhteensä 64 638 euroa ja se kirjattiin menonoikaisuksi vuodelle 2021.

** Siun soten alijäämiin tehdyn pakollisen varauksen osuus on 1 082 964 euroa.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Työmarkkinatuen kuntaosuus €/kk	79 419 €	93 793 €	100 000 €*	100 167 €
Työmarkkinatuen kuntaosuiden piirissä henkilöitä keskimäärin	204 hlöä	217 hlöä	200 hlöä*	228 hlöä
Palkkatuella palkattuja henkilöitä	69	64	80	57
- joista velvoitetyöllistettäviä	12	10	15	7
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä ka/kk	62	37	60	30 (53 eri hlöä)
- joista puutyöpajalla	9	8	15	5
- joista Linkin pajalla	24	14	15	12
- joista hallintokunnissa	7	5	10	6
- joista yhdistyksissä ja Siun sotella	27	10	20	7
TYP-asiakkuudet	55	49	50	52
Aktivointiaste	32,5 %	26,9 %	50 %	27,8 %
Kesätyöllistämiseen tarjottava tuki (150 €/hlö) yhteensä nuorelle	234 seteliä ja- ettu (varattu 300 kpl)	Tukia mak- settu 34 kpl, kunnan kesä- työpaikkoja 84 kpl	kolme ikäluok- kaa (150 €/hlö)	kolme ikäluok- kaa (150 €/hlö), tukia maksettu 53 henkilöstä

*) Hankkeen ja kuntakokeilun tavoitteena on laskea työmarkkinatuen kuntaosuu-
tta, mutta Koronan vaikutukset hidastavat muutosta.

Maaseutupalvelut

Tavoite	Toimenpide	Toteuma 31.12.
Maaseutupalvelut		
Kasviproteiinin viljelyn kehittäminen	Kehittämishanke Mittari: Viljelyspinta-alan kehitys	Mittari: Ei muutosta
Avomaavihannesviljelyn kehittäminen	Esiselvityshanke Mittari: Viljelyspinta-alan kehitys	Mittari: Esiselvitys toteutettu, pinta-alassa ei muutosta
Leader ohjelmatyöhön vaikuttaminen	Ohjelmatyöhön osallistuminen ja ohjelman laatiminen	Mittari: Osallistuttu, 1. vaiheen hakemus jätetty
Sähköinen vuosilomahaku lomitukseen	Asiakkaiden tiedotus, neuvonta ja ohjaus Mittari: Sähköisten hakemusten määrä	Mittari: Sähköisten hakemusten määrä: Sähköisiä hakemuksia 243kpl/ 267 kpl
Melan tulokortti, palvelujen järjestäminen ja asiakaslähtöinen toteuttaminen	Lomitustyön suunnitteluun panostaminen, asiakaspalvelun kehittäminen Mittari: Toteutumattomien sijaisapujen seuranta, asiakastytyväisyys	Mittari: toteutumattomien sijaisapujen seuranta: 2,52 % Ei toteutunut Asiakastytyväisyys : 4,12/ 5

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2021	TP 2021	TP 2020	TP 2019
tukea hakeneet maatilat	1 207 kpl	1 948 kpl	1 076 kpl	1 107 kpl
Maksetut suorat tulotuet	37,1 M€	63,28 M€	32,75 M€	34,45 M€
SPV:t	15 kpl	35 kpl	7 kpl	7 kpl
tuotettu maitomäärä	55,6 Mltr	112,4 Mltr	47,2 Mltr	49,7 mltr
tilojen saamat investointituet	3,4 M€	5,87 M€	3,528 M€	3,258 M/€
pienyriyten saamat investointituet	2,8 M€	5,95 M€	3,714 M€	3,054 M/€
uudet leader hankkeet	34 kpl	87 kpl	53 kpl	51 kpl
uudet EMR rahoitetut yritykset	24 kpl	40 kpl	21 kpl	27 kpl
uudet EMR rahoitetut työpaikat	32 kpl	214 kpl	64 kpl	158 kpl
kehittämishankkeet alueella	14 kpl	14 kpl	14 kpl	18 kpl
maatalousyrittäjän vuosilomapäivät	7 193 pv	6 577 pv	7 432 pv	7 875 pv
maatalousyrittäjän sijaisapupäivät	4 280 pv	3 576 pv	3 662 pv	5 573 pv
tuettu maksullinen lomituspäivä	1 581 pv	1 688 pv	2 022 pv	1 644 pv

100 Kunnanhallitus	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	77 200	0	77 200	79 655	103,2	29 745
Myyntituotot	77 200	0	77 200	79 596	103,1	29 604
Tuet ja avustukset	0	0	0	57		141
Muut toimintatuotot	0	0	0	2		0
Toimintakulut	-993 832	0	-993 832	-889 212	89,5	-745 144
Henkilöstökulut	-361 215	0	-361 215	-360 415	99,8	-302 129
Palkat ja palkkiot	-292 953	0	-292 953	-305 561	104,3	-251 687
Henkilösivukulut	-68 262	0	-68 262	-54 854	80,4	-50 442
Eläkekulut	-61 091	0	-61 091	-46 211	75,6	-42 941
Muut henkilösivukulut	-7 171	0	-7 171	-8 643	120,5	-7 500
Palvelujen ostot	-532 533	0	-532 533	-398 042	74,7	-362 058
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 930	0	-9 930	-36 332	365,9	-11 866
Avustukset	-45 000	0	-45 000	-38 911	86,5	-28 758
Muut toimintakulut	-45 154	0	-45 154	-55 512	122,9	-40 333
Toimintakate	-916 632	0	-916 632	-809 558	88,3	-715 398

Kunnanhallituksen tulosalueelle vuodelle 2021 siirrettiin hallinnon tulosalueelta tarkastuslautakunnan kustannuspaikka ja perustettu uusi kustannuspaikka terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi Karelia Expertin maksuosuus on siirretty alueellisen yhteistyön tulosalueelta kunnanhallituksen tulosalueen elinkeinopalvelut kustannuspaikalle.

Palvelujen ostojen merkittävästi talousarviota pienempää toteumaa selittää asiantuntijapalveluiden arvioitua pienempi käyttö (n. 40 000 €) ja Business Joensuun hankerahoituksen palautus (n. 65 000 €).

110 Alueellinen yhteistyö	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	0	0	0	0		5
Maksutuotot	0	0	0	0		0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0		5
Toimintakulut	-44 393 804	0	-44 393 804	-45 188 605	101,8	-45 040 477
Henkilöstökulut	-33 048	0	-33 048	-28 758	87,0	-29 787
Henkilösivukulut	-33 048	0	-33 048	-28 758	87,0	-29 787
Eläkekulut	-33 048	0	-33 048	-28 758	87,0	-29 787
Muut henkilösivukulut	0	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-44 360 756	0	-44 360 756	-45 161 361	101,8	-45 024 765
Avustukset	0	0	0	460	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0	1 055	0	14 075
Toimintakate	-44 393 804	0	-44 393 804	-45 188 605	101,8	-45 040 472

Alueellisen yhteistyön tulosalueen talousarvion ylitys selittyy Siun soten alijäämien kattamiseen tehdyllä n. 1,1 miljoonan euron varauksella. Vaikutusta tasoittavat soten eläkemenoperusteisten KueL-maksujen ja joukkoliikenteen maksuosuuden merkittävästi talousarviota pienemmäksi jääneet toteumat.

130 Hallinto	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	1 569 876	0	1 569 876	1 745 320	111,2	1 302 099
Myyntituotot	1 018 356	0	1 018 356	1 117 882	109,8	885 242
Tuet ja avustukset	551 520	0	551 520	625 820	113,5	415 504
Muut toimintatuotot	0	0	0	1 618		1 353
Toimintakulut	-4 216 261	-75 000	-4 291 261	-4 152 008	96,8	-3 332 288
Henkilöstökulut	-1 756 227	-22 000	-1 778 227	-1 873 395	105,4	-1 479 387
Palkat ja palkkiot	-1 413 103	-18 000	-1 431 103	-1 516 137	105,9	-1 193 574
Henkilösivukulut	-343 124	-4 000	-347 124	-357 258	102,9	-285 813
Eläkekulut	-287 942	-3 150	-291 092	-295 799	101,6	-240 680
Muut henkilösivukulut	-55 182	-850	-56 032	-61 459	109,7	-45 133
Palvelujen ostot	-976 314	-23 200	-999 514	-805 749	80,6	-536 475
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-41 150	0	-41 150	-84 967	206,5	-35 978
Avustukset	-1 256 000	0	-1 256 200	-1 247 037	99,3	-1 153 874
Muut toimintakulut	-183 370	-29 800	-216 170	-140 862	65,2	-126 575
Toimintakate	-2 646 385	-75 000	-2 721 385	-2 406 688	88,4	-2 030 189

Hallinnon kustannuspaikalle varattiin talousarviossa määrärahat työllisyyden kuntakokeiluun ja kuntakonsernin yhteisen hankekoordinaattorin palkkaamiseen. Hallinnon toteumissa näkyy koronan vaikutukset työllisyys Hankkeiden toteutumisiin, eli suunniteltuja toimia ei ole voitu toteuttaa täysimääräisinä ja määrärahat alittuvat etenkin palvelujen osissa ja muissa toimintakuluissa. Hanketuloja saatiin merkittävästi talousarviossa arvioitua enemmän. Vuoteen 2020 verrattuna merkittävää kustannuskasvua oli esimerkiksi työllisyyspalveluissa mm. kuntakokeilun myötä.

160 Maaseutupalvelut	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	4 023 009	250 000	3 773 009	3 746 139	99,3	3 695 431
Myyntituotot	3 723 668	250 000	3 473 668	3 357 701	96,7	3 303 658
Maksutuotot	288 341	0	288 341	370 718	128,6	376 292
Tuet ja avustukset	10 500	0	10 500	17 714	168,7	15 482
Muut toimintatuotot	500	0	500	5	1,0	0
Toimintakulut	4 211 689	250 000	3 961 689	-3 815 524	96,3	-3 772 036
Henkilöstökulut	3 146 009	250 000	2 896 009	-2 783 212	96,1	-2 789 000
Palkat ja palkkiot	2 536 738	200 000	2 336 738	-2 126 451	91,0	-2 105 102
Henkilösivukulut	609 771	50 000	559 271	-656 761	117,4	-683 898
Eläkekulut	509 716	34 260	475 456	-512 416	107,8	-552 456
Muut henkilösivukulut	99 555	15 740	83 815	-144 346	172,2	-131 442
Palvelujen ostot	731 895	0	731 895	-644 353	88,0	-655 624
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	56 830	0	56 830	-42 062	74,0	-32 179
Avustukset	236 000	0	236 000	-314 933	133,4	-244 547
Muut toimintakulut	40 955	0	40 955	-30 963	75,6	-50 686
Toimintakate	188 680	0	188 680	-69 385	36,8	-76 605

Maaseutupalveluiden talousarviossa varauduttiin yhteistoiminta-alueen kasvuun. Toteumissa kasvu ei näy vertailuvuoteen nähden, koska samaan aikaan lomituksen tuotot ja kulut laskevat.

10 Keskushallintopalvelut yhteensä	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	5 170 085	-250 000	5 420 085	5 571 114	102,8	5 027 281
Myyntituotot	4 319 224	-250 000	4 569 224	4 555 180	99,7	4 218 503
Maksutuotot	288 341	0	288 341	370 718	128,6	376 292
Tuet ja avustukset	562 020	0	562 020	643 590	114,5	431 127
Muut toimintatuotot	500	0	500	1 625	325,1	1 359
Toimintakulut	-53 465 586	175 000	-53 640 586	-54 044 909	100,8	-52 888 945
Henkilöstökulut	-4 840 499	228 000	-5 068 499	-5 045 341	99,5	-4 600 303
Palkat ja palkkiot	-3 878 794	182 000	-4 060 794	-3 948 148	97,2	-3 550 363
Henkilösivukulut	-961 705	46 000	-1 007 705	-1 097 192	108,9	-1 049 940
Eläkekulut	-829 577	31 110	-860 687	-901 344	104,7	-865 864
Muut henkilösivukulut	-132 128	14 890	-147 018	-195 848	133,2	-184 076
Palvelujen ostot	-46 647 898	-23 200	-46 624 698	-45 926 541	98,5	-46 578 922
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-107 910	0	-107 910	-163 361	151,4	-80 023
Avustukset	-1 537 200	0	-1 537 200	-2 683 385	174,6	-1 427 178
Muut toimintakulut	-332 079	-29 800	-302 279	-226 282	74,9	-203 519
Toimintakate	-48 295 501	-75 000	-48 220 501	-48 473 795	100,5	-47 862 665

Hyvinvointipalvelut

Tulosalueet: Hyvinvoinnin hallinto
Perusopetus
Varhaiskasvatus
Opinto- ja vapaa-aika

Hyvinvointipalveluiden toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on kaiken ikäisten kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestävät varhaiskasvatusta, esiopetusta, perusopetusta vuosiluokille 1–9, perusopetuksen iltapäivätoimintaa sekä eri-ikäisille kuntalaisille suunnattuja opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalveluiden henkilöstö toimii aktiivisesti erilaisissa verkostoissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Hyvinvointityömme arvoja ovat yhteisöllisyys, välittäminen ja yhdessä tekeminen.

Hyvinvointipalveluiden toiminnan järjestämistä ohjaa kuntastrategia ja laaja hyvinvointikertomus. Näihin pohjautuen valmistetaan hyvinvointipalveluiden talousarvio, käyttötalousuunnitelma sekä muut toimintaa ohjaavat suunnitelmat, toimintaohjeet ja ohjelmat.

Palvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten, muiden kunnan palvelualueiden, Siun soten, seurakuntien sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus sekä toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä.

Hyvinvointipalveluiden taloussuunnitelmakauden 2021–2023 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Väestön kasvu		
Saadaan kunnalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -status	Lapsiystävällisen kunnan kehittämistyöhön on laadittu suunnitelma ja toiminta etenee suunnitelman mukaisesti, kyllä/ei	Toiminta edennyt suunnitelman mukaisesti, kyllä
Vapaa-aikapalvelut on nostettu hyvinvointipalveluiden strategiseksi kärjeksi	Laaditaan Liperin nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntaohjelmat, kyllä/ei Harrastekalenteri otetaan käyttöön, kyllä/ei	Nuoriso-, liikunta-, kulttuuriohjelmat, ei laadittu vielä Harrastekalenteri otettu käyttöön, kyllä
Ikäystävällisyys näkyy palveluissa ja päätöksenteossa	Kokeillaan ikäihmisten palveluohjauksen järjestämistä kunnan ja Siun soten rajapintaan, kyllä/ei Laaditaan yhteistyössä ikäihmisten neuvoston kanssa ikäystävällisyyden ohjelma tai vastaava, kyllä/ei	Toimenpiteet eivät ole vielä toteutuneet
Hyvinvointipalveluiden viestintä on oikea-aikaista ja positiivista	Laaditaan hyvinvointipalveluiden viestinnän vuosikello vuosittain, kyllä/ei Uudistetaan hyvinvointipalveluiden internet- ja pedanet-sivustot, kyllä/ei	Toimenpiteet toteutuneet vasta osittain

Työllisyys ja elinvoima		
Lasten ja nuorten opetus ja kasvatus tapahtuu lähipalveluna	Erityistä tukea tarvitsevien lasten opetus järjestetään lähikoulussa, toteutuu %	Toteutuu 99,9 %
Kestävän kehityksen toimintatavat näkyvät hyvinvointipalveluiden toiminnassa	Varhaiskasvatuksen Green Care toiminnan jatkaminen, toteutuu kyllä/ei Hyvinvointipalveluiden toimipisteiden kierrätysmahdollisuuksien kunnostaminen, kyllä/ei	Green Care tunnustus uudistettu 12/21, toteutunut kyllä Muut toimenpiteet toteutuneet vasta osittain
Hyvinvointipalvelut on aktiivinen verkostoyhteistyökumppani	Hyvinvointityön vuosikello koostaan toiminnan perustaksi vuosittain, kyllä/ei Järjestöyhteistyöryhmän toiminta vähintään 4 krt/vuosi Järjestöavustuksien määrä pysyy vähintään nykyisellä tasolla, 50 000 €/vuosi	Hyvinvointityön vuosikello toimii työryhmä/kokousrytmituksen tukena, kyllä Järjestöyhteistyöryhmä kokoonnutun 5 kertaa vuoden aikana Järjestöavustuksia jaettu suunnitelman mukaisesti
Hyvinvoinnin palvelualue työllistää vuosittain useita palkkatuki/kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita	Palkkatuki työpaikkojen ja kuntouttavan työtoiminnan työpaikkojen lisääminen hyvinvointipalveluissa, toimenpiteitä/vuosi	Toimenpiteitä hyvinvointipalveluissa oman työllistämisyksikön kautta 10 kpl/vuosi
Toiminta-avustusten kokonaisuus ja jakoperiaatteet ovat selkeät	Avustusten jakamiseen luodaan uudet pelisäännöt, toteutettu kyllä/ei Aloitetaan hyvinvoinnin edistämisen avustusten jakaminen 3 000 €/v Avustusten jakamiseen liittyvät ohjeet ja säännöt on selkeästi löydettävissä kunnan nettisivuilta, toteutuu kyllä/ei	Avustussääntö on valmisteltu, hyväksyminen 1/22 Tavoitteet toteutuneet osittain.
Talous		
Hyvinvointipalveluissa asiointia on muutettu mahdollisimman paljon sähköiseksi. Opetuksessa ja yhteydenpidossa etäyhteydet ovat käytössä mahdollisuuksien mukaan	Otetaan käyttöön etäopetus normaaliolojen opetuksessa tarvittaessa (esim. pienet uskonnot). Toteutuneet etäopetusjärjestelyt /lv. Sähköiset hakemukset ja päätökset Wilmassa, mahdolliset lomakkeet kpl, vähintään 3 kpl Sähköinen Movit-järjestelmä koulukuljetusten järjestämisessä ja tiedottamisessa, kyllä/ei	Etäopetusta normaalioloissa ei ole päästy kokeilemaan. Sähköisiä Wilma-lomakkeita käytössä 3 kpl Movit-järjestelmä käytössä jokaisessa kuljetusprojektin vaiheessa, kyllä
Työntekijöiden osaaminen on hyödynnetty yli sektorirajojen, osa työntekijöistä voi olla yhteisiä	Rekrytointitilanteissa selvitetään mahdollisuudet hallintokuntien yhteisiin työntekijöihin. Yhteisiä työntekijöitä kpl, tavoite vähintään 2	Hallintokuntien yhteisiä työntekijöitä 3 kpl

Hankkeiden ja avustusten kokonaisuhallinta on hyvä. Euromäärällisesti valtionavustus/hankerahan määrä kasvaa	Haetaan aktiivisesti valtiolta hanke/avustus euroja, haetut/saadut eurot Hankekoordinaattori on palkattu valvomaan ja ohjaamaan hankkeiden kokonaisuutta, kyllä/ei	Avustuksia/hankerahoituksia vuodelle 536 147 €. Osa haettujen avustusten määrärahoista jakaantuu eri kalenterivuosille. Hankekoordinaattorin palkkausta ei tehty 2021.
Henkilöstömenot eivät kasva, lukuun ottamatta tes-korotuksia ja lakisääteisiä palveluita	Henkilöstön kokonaismäärä tulosalueilla ei kasva, hlömäärä/vuosi Sairaspoissaolopäivien määrä saadaan laskuun verrattuna vuoden 2020 tasoon Henkilöstön vaihtuvuutta pyritään vähentämään, irtisanoutuneiden määrä/vuosi	Täytettyjen henkilöstövakanssien kokonaismäärä 318. Sairaspoissaolojen määrä henkilöstötilinpäätöksen yhteydessä-irtisanoutuneiden määrä 14 vuonna 2021.
Henkilöstö		
Henkilöstö on ammattitaitoista	Ammattitaitoa kehittävät ja ylläpitävät koulutukset, 3 pvä/hlö Lastenhoitajien sosionomikoulutukset, koulutuksessa lastenhoitajat kpl	Koulutukset Populus-raportilla henkilöstötilinpäätöksessä. Sosionomikoulutuksessa 10 lastenhoitajaa.
Hyvinvointipalveluissa työyhteisöt ovat yhteisöllisiä ja työntekijöiden työhyvinvointi on hyvällä tasolla	Mahdollistetaan työpäivän ilon hetkiä yhteisillä tilaisuuksilla ja tempauksilla, vähintään 2kpl/vuosi/työyhteisö Seurataan henkilöstön työhyvinvoinnin kehittymistä, työhyvinvointikyselyn myötä tehty toimintasuunnitelmat jokaisessa yksikössä, toteutunut kyllä/ei	Tavoitteen mukaista toimintaa ei vielä aloitettu systemaattisesti kirjaamaan. Työhyvinvointikyselyn toimintasuunnitelmat laadittu jokaisessa yksikössä, kyllä
Uuden työntekijän perehdytys on laadukasta	Otetaan käyttöön mentori-toimintamalli perehdytyksessä, kyllä/ei	Mentorimalli on käytössä varhaiskasvatuksessa
Hyvinvointipalvelut toimivat yhtenäisillä toimintatavoilla ja yhdessä tehden	Hyvinvointipalveluiden laajan johtoryhmän työskentelyn vakiinnuttaminen, 10krt/v Hyvinvointipalveluiden esimiesten strategia/talous yhteistyöseminaarit, 2 kpl/vuosi	Toimenpiteet toteutuneet vasta osittain
Kriittisten tehtävien osaaminen ja varajärjestelmät on varmistettu ja tiedossa	Tehtävien varajärjestelmät on kirjattu, kyllä/ei Varautumisen suunnitelmat tulosalueilla on päivitetty vuosittain, kyllä/ei	Toimenpiteet toteutuneet vasta osittain
Hyvinvointipalveluissa kannustetaan työyhteisöjä nostamalla esille ja palkitsemalla erilaisia hyvin toimivia työyhteisöjä	Otetaan käyttöön työyhteisöpalkinto, vähintään kaksi palkittua työyhteisöä/vuosi	Toimenpiteet eivät ole vielä toteutuneet

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin hallinto		
Hanketyö on suunnitelmallista ja koordinoitua	Tulosaluejohtajat vastaavat hankeavustusten käytöstä ja hankkeiden kokonaisuudesta. Hankekoordinaattorin tehtävänkuvaa määritellään uudelleen loppuvuodesta ja rekrytointi toteutetaan sen jälkeen.	Tehtävänkuvaa on määritelty ja tehtävä ollut haussa. Rekrytointi tehdään loppuun alkuvuodesta 2022
Verkostoyhteistyö on aktiivista ja monipuolista	Aloitetaan hyvinvointia edistävät pop up -tapahtumat, vähintään 1 kpl/2021 Hyvinvointityön vuosikello koostaan toiminnan perustaksi viimeistään tammikuussa kyllä/ei Järjestöyhteistyöryhmän toiminta vähintään 4 krt/vuosi Järjestöavustuksien määrä vähintään 50 000 euroa/vuosi	Pop up -tapahtuma kirkonkylän joulun avauksen yhteydessä. Tavoite toteutui. Vuosikellossa on kirjattu kokousrytmitys, toteutunut kyllä Järjestöyhteistyöryhmä kokonutunut 5 kertaa. Järjestöavustukset jaettu suunnitellusti.
Laaja hyvinvointikertomus on jalkautettu kentälle	Laaja hyvinvointikertomus on jalkautettu jokaiseen työyhteisöön, tavoite 14 tilaisuutta Hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöavustusten myöntämisen kriteerit laaditaan vuoden 2021 loppuun mennessä.	Jalkauttamisen tilaisuudet toteutettu helmikuussa 18 kertaa. Hyvinvointiavustuksien jakamisen kriteerit laadittu ja viedään lautakunnalle 1/22
Vapaa-aikapalvelujen suunnitelmallinen nostaminen strategiseksi ja viestinnällisesti keskiöön hyvinvointipalveluissa on aloitettu	Laaditaan vapaa-aikapalveluiden viestintäsuunnitelma, kyllä/ei Aloitetaan liikkumisen ohjelman laadintaa tekemällä prosessisuunnitelmaa vuoden 2021 aikana, suunnitelman laadinta vuonna 2022.	Viestintäsuunnitelman työstäminen on kesken. Liikkumisohjelman alustava suunnitelmaa tehty kilpailutusta varten
Lapsiystävällinen kunta kehitystyö on aloitettu	Nimetään lapsiystävällisen kunnan kehitystyön koordinaattori ja työryhmä, toteutunut kyllä/ei	Koordinaattori ja työryhmä on nimetty, toteutunut kyllä
Perusopetus		
Sähköisen asioinnin ja digitalisaation kehittäminen on edennyt	Koulukuljetusten viestintä ja hallinnointi kokonaisuudessa vain Movit-ohjelman kautta, kyllä/ei	Movit-ohjelma käytössä kuljetusprosessin kaikissa vaiheissa, kyllä

Lukutaidon edistämisen työtä tehdään kaikissa kouluissa	Ateljee äikkä -koulutukset alkuopetuksessa, koulutettujen määrä vähintään 8 opettajaa Lukuagenttien rekrytointi jokaisessa koulussa, vähintään 6 kpl	Ateljee äikkä- koulutukset ovat toteutettiin etänä 4.11. ja 18.11. Lukuagenttitoiminta ei ole alkanut koronasta johtuen.
Lasten ja nuorten oppimisen ja kasvun tuki on laadukasta ja pysyvää	Hyvinvointipedagogin vakinaistaminen perusopetukseen, kyllä/ei	Täyttöpäätös tehty, toteutunut kyllä
Varhaiskasvatus		
Palvelujen laadunarviointi on tehty	Arviointi toteutetaan Itä-Suomen yliopiston kanssa yhteistyönä, toteutunut kyllä/ei	Laadunarviointi on toteutettu. Kokonaislaatu 4,25/5
Esiopetussuunnitelma päivitetty	toteutunut kyllä/ei	Esiopetussuunnitelma on päivitetty ja hyväksytty hyvinvointilautakunnassa kesäkuussa, toteutunut kyllä
Monilukutaidon kehittäminen	Kaikki lukevat 15 min päivässä-kampanjat varhaiskasvatuksessa toteutuvat, toteutuneet kampanjat kpl	Lukukampanjat 3 kpl ovat toteutuneet, perheiden lukuhaaste toukokuussa (lukupassi/kirjapalkinto), Luetaan lomalla –kampanja tavoite Lukulumossa luetaan tai kuunnellaan yhteensä 2000 (toteutui 4000 julkaisua) ja Sukella satuun. Päivittäin on kaikki lukeneet 15 min.
Perheliikunta on osana liikuntasuunnitelmaa	Perheille järjestetään päiväkoodeilla kerran viikossa liikuntavuoro, toteutunut kyllä/ei	Perheliikunnat alkuvuodesta toteutuivat ulkona ja lomien jälkeen toimintaa oli taajamissa viikoittain kolmannen sektorin kanssa toteutettuna. Tavoite toteutunut kyllä
Lapsilla on taide- ja ilmaisukasvatusta varhaiskasvatuksen arjessa	Taidekasvattajan pienryhmät ja muskaritoiminta toteutuu viikoittain jokaisessa päiväkodissa, toteutunut kyllä/ei	Taide- ja musiikkikasvatus on toteutunut ulkopuolisella rahoituksella kaikille, tavoite toteutunut kyllä
Opinto ja vapaa-aika		
Toiminta on suunnitelmallista	Kehitetään suunnitelmallisesti toimiala kerrallaan henkilöstöressin puitteissa. Aloitetaan liikuntaohjelman laadinta osallistamalla kuntalaiset yhteiseen suunnitteluprosessiin. Aloitustilaisuudet pidetty liikunta ja nuorisohjelmien laadinnasta vuoden 2021 aikana, kyllä/ei	Liikunta- ja nuorisohjelmien tekoprosessi on suunnittelussa. Aloitustilaisuudet siirtyivät vuodelle 2022

Vapaa-aikapalvelut saavat kattavasti ja säännöllisesti asiakas-/käyttäjäpalautetta joka sektorilla kehittämisen pohjaksi	Laaditaan ensimmäiset kohdenetut Webropol -kyselyt kohde-ryhmille, huomioiden valtakunnalliset kyselyt, kyselyt ovat osa vapaa-aikapalveluiden vuosisuunnitelmaa Toteutuneet kyselyt/vuosi Vastaajien määrä kpl	Helmi-maaliskuussa toteutettiin maakunnallinen liikuntakysely, sekä loppukesästä kirkonkylän liikuntapaikkojen kehittämiskysely Kyselyitä 2 kpl vastaajia 696 kpl
Vapaa-aikapalvelut viestii ja markkinoi suunnitelmallisesti ja näkyvästi yhteistyössä eri tahojen kanssa	Laaditaan vapaa-aikapalveluiden viestintäsuunnitelma/viestintän vuosikello, toteutunut kyllä/ei Viestitään suunnitelmallisesti, riittävän ajoissa, vähintään 2 viikkoa ennen tilaisuutta/tapahtumaa. Aikaraja toteutunut kyllä/ei	Viestintäsuunnitelman laatiminen on kesken. Vuoden aikana on viestitty aktiivisesti vapaa-aikapalveluiden tilaisuuksista ja ajankohtaisista asioista. Aikaraja toteutunut, kyllä.
Liikuntapaikkojen kehittämistyö on suunnitelmallista yhdessä elinympäristöpalveluiden kanssa	Liikuntapaikkasuunnitelma tehdään yhteistyössä elinympäristöpalveluiden kanssa, suunnitelma laadittu kyllä/ei Kuntalaisten palautetta ja kehittämisehdotuksia on kerätty liikuntapaikoista, kyllä/ei	Liikuntapaikkasuunnitelman tekemistä aloituskokous pidetty, toteutunut kyllä. Kirkonkylän alueen liikuntapaikkojen palaute ja kehittämisehdotukset kerätty, asukaspalautetta 34 kpl.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Ulkopuolinen hankerahoitus	201 121 €	326 061 €	424 809 €	536 147 €
Oppilasmäärä 20.9.	1 316	1 319	1 311	1 338
Esioppilaiden määrä 20.9.	155	144	144	139
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä 31.12.	628	592	710	577
Kotikuntakorvauslasten määrä e-9	95	113	113	121
Yli 3-vuotiaan lapsen varhaiskasvatuspaikan hinta euroa/vuosi	10 374 €	10 936 €	14 500 €	11 969 €
Kuljetusoppilaiden määrä e-9	784	784	763 (kevät 2021)	609
Perusopetus euroa/oppilas/vuosi (oma toiminta)	9 192 €	9 017 €	9 488 €	9 817 €
Vapaa-aikapalvelut euroa/asukas/vuosi (oma toiminta)	99,16 €	115 €	103,75 €	102,74 €
Seutuopiston menot €/as	14,58 €	11,30 €	14,05 €	10,12 €
Musiikkiopiston menot €/as	7,49 €	7,32 €	7,23 €	7,33 €
Seutukirjaston menot €/as	48,45 €	47,54 €	51,70 €	50,38 €

400 Hyvinvoinnin hallinto	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	Tot-%	TP 2020
Toimintatuotot	424 809	0	424 809	542 772	127,8	326 220
Myyntituotot	0	0	0	4 320		0
Tuet ja avustukset	424 809	0	424 809	536 281	126,2	326 220
Muut toimintatuotot	0	0	0	2 171		0
Toimintakulut	-751 750	50 000	-701 750	-805 297	114,8	-694 196
Henkilöstökulut	-594 248	17 300	-576 948	-660 409	114,5	-530 189
Palkat ja palkkiot	-485 568	11 350	-474 218	-539 728	113,8	-445 740
Henkilösivukulut	-108 680	5 950	-102 730	-120 681	117,5	-84 449
Eläkekulut	-90 164	5 500	-84 664	-98 739	116,6	-69 253
Muut henkilösivukulut	-18 516	450	-18 066	-21 942	121,5	-15 196
Palvelujen ostot	-105 704	25 900	-79 804	-76 418	95,8	-81 085
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 028	3 800	-20 228	-41 901	207,1	-33 658
Avustukset	-3 000	3 000	0	-993		-3 645
Muut toimintakulut	-24 770	0	-24 770	-25 576	103,3	-45 619
Toimintakate	-326 941	0	-276 941	-262 525	94,8	-367 976

420 Perusopetus	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	Tot-%	TP 2020
Toimintatuotot	118 800	15 000	133 800	166 481	124,4	129 389
Myyntituotot	53 800	15 000	68 800	75 531	109,8	58 688
Maksutuotot	50 000	0	50 000	73 165	146,3	54 315
Tuet ja avustukset	0	0	0	2 004		3 908
Muut toimintatuotot	15 000	0	15 000	15 781	105,2	12 478
Toimintakulut	-13 537 751	-576 419	-14 114 170	-14 495 565	102,7	-12 993 086
Henkilöstökulut	-7 483 989	-39 819	-7 523 808	-7 681 023	102,1	-7 235 869
Palkat ja palkkiot	-6 209 378	-32 900	-6 242 278	-6 328 961	101,4	-5 981 960
Henkilösivukulut	-1 247 611	-6 919	-1 281 530	-1 352 062	105,5	-1 253 909
Eläkekulut	-1 030 579	-5 749	-1 036 328	-1 088 720	105,1	-1 024 481
Muut henkilösivukulut	-244 032	-1 170	-245 202	-263 342	107,4	-229 428
Palvelujen ostot	-3 185 049	-155 000	-3 340 049	-3 515 941	105,3	-3 150 239
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-272 240	-381 600	-653 840	-695 365	106,4	-292 066
Muut toimintakulut	-2 596 473	0	-2 596 473	-2 601 966	100,2	-2 314 911
Toimintakate	-13 418 951	-561 419	-13 980 370	-14 328 084	102,5	-12 863 696

440 Varhaiskasvatus	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	Tot-%	TP 2020
Toimintatuotot	430 318	0	430 318	498 309	115,8	495 125
Myyntituotot	0	0	0	10 657		18 908
Maksutuotot	418 000	0	418 000	415 903	99,5	415 220
Tuet ja avustukset	10 668	0	10 668	68 481	641,9	52 988
Muut toimintatuotot	1 650	0	1 650	3 268	198,1	8 009
Toimintakulut	-7 699 091	-290 181	-7 989 272	-8 143 736	101,9	-7 731 869
Henkilöstökulut	-4 782 963	-263 181	-5 046 144	-5 169 074	102,3	-4 833 513
Palkat ja palkkiot	-3 849 120	-222 270	-4 071 390	-4 142 048	101,7	-3 879 579
Henkilösivukulut	-933 843	-47 911	-981 754	-1 027 026	104,6	-953 934
Eläkekulut	-782 573	-37 767	-820 340	-852 060	103,9	-800 679
Muut henkilösivukulut	-151 270	-10 144	-161 414	-174 966	108,4	-153 255
Palvelujen ostot	-1 297 219	-62 000	-1 359 219	-1 384 158	101,8	-1 250 606
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116 350	0	-116 350	-135 670	116,6	-160 303
Avustukset	-678 000	42 000	-636 000	-629 437	99,0	-664 761
Muut toimintakulut	-824 559	0	-824 559	-825 396	100,1	-822 685
Toimintakate	-7 268 773	-290 181	-7 558 954	-7 645 427	101,9	-7 236 744

460 Opinto ja vapaa-aika	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	Tot-%	TP 2020
Toimintatuotot	82 620	0	82 620	67 269	81,4	62 615
Myyntituotot	62 920	0	62 920	58 127	92,4	45 707
Tuet ja avustukset	3 200	0	3 200	77	2,4	3 436
Muut toimintatuotot	16 500	0	16 500	9 065	54,9	13 471
Toimintakulut	-2 213 973	76 000	-2 137 973	-2 110 412	98,7	-2 035 837
Henkilöstökulut	-415 838	1 000	-414 838	-414 838	100,0	-363 714
Palkat ja palkkiot	-293 681	800	-292 881	-294 818	100,7	-252 549
Henkilösivukulut	-122 157	200	-121 957	-120 019	98,4	-111 165
Eläkekulut	-110 615	185	-110 430	-107 940	97,7	-101 565
Muut henkilösivukulut	-11 542	15	-11 527	-12 079	105,1	-9 600
Palvelujen ostot	-832 857	75 000	-757 857	-706 659	93,2	-726 939
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 950	0	-19 950	-38 837	194,7	-24 732
Avustukset	-50 500	0	-50 500	-50 500	100,0	-47 950
Muut toimintakulut	-894 828	0	-894 828	-899 579	100,5	-872 501
Toimintakate	-2 131 353	76 000	-2 055 353	-2 043 143	99,4	-1 973 222

40 Hyvinvointipalvelut yhteensä	TA2021	Muutos	TA2021M	TP2021	Tot-%	TP 2020
Toimintatuotot	1 056 547	15 000	1 071 547	1 274 831	119,0	1 013 349
Myyntituotot	116 720	15 000	131 720	148 634	112,8	123 303
Maksutuotot	468 000	0	468 000	489 068	104,5	469 535
Tuet ja avustukset	438 677	0	438 677	606 843	138,3	386 552
Muut toimintatuotot	33 150	0	33 150	30 285	91,4	33 959
Toimintakulut	-24 202 565	-740 600	-24 943 165	-25 555 009	102,4	-23 454 987
Henkilöstökulut	-13 277 038	-291 700	-13 568 738	-13 925 344	102,6	-12 963 286
Palkat ja palkkiot	-10 837 747	-243 020	-11 080 767	-11 305 556	102,0	-10 559 828
Henkilösivukulut	-2 439 291	-48 680	-2 487 971	-2 619 788	105,3	-2 403 457
Eläkekulut	-2 013 931	-37 831	-2 051 762	-2 147 460	104,7	-1 995 979
Muut henkilösivukulut	-425 360	-10 849	-436 209	-473 328	108,3	-407 478
Palvelujen ostot	-5 420 829	-116 100	-5 536 929	-5 683 175	102,6	-5 208 870
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-432 568	-377 800	-810 368	-912 043	112,5	-510 759
Avustukset	-731 500	45 000	-686 500	-680 930	99,2	-716 357
Muut toimintakulut	-4 340 630	0	-4 340 630	-4 352 518	100,3	-4 055 716
Toimintakate	-23 146 018	-725 600	-23 871 618	-24 279 178	101,7	-22 441 638

Elinympäristöpalvelut

Tulosalueet: Hallinto- ja tukipalvelut
Rakentaminen ja ympäristö
Liikenne ja yleiset alueet
Vesihuoltolaitos

Toiminta-ajatus

Palvelemme asiakkaitamme kustannustehokkaasti ja kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Huolehdimme

- Strategisesta maankäytön suunnittelusta ja kehityshankkeista
- Toteuttavasta maankäytön suunnittelusta, kaavoituksesta ja rakentamisen ohjauksesta (mahdollistaa riittävän laajat monipuoliset ja houkuttelevat tonttitarjonnat hyvien palvelujen ja yhteyksien päässä).
- Investointihankkeiden (rakennusten) rakennuttamisesta ja ohjaamisesta.
- Elinkeinoalueiden ja hankkeiden totutuksesta ja ohjauksesta
- Asuin- ja elinkeinotonttien myynnistä vuokrauksesta ja markkinoinnista
- Yleisten alueiden (mm. teiden ja katujen sekä aukoiden, puistojen, liikuntapaikkojen, vapaa-aika-alueiden, satamien ja uimarantojen) rakennuttamisesta ja kunnossapidosta ja kehittämisestä.
- Kunnallisteknisten verkostojen ja -järjestelmien (vesihuolto, lämpö, hulevedet) rakennuttamisesta, kunnossapidosta ja toimintavarmuudesta.
- Paikkatieto- ja kartoituspalveluista sekä maanhankinnasta.
- Kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta ja kehittämisestä.
- Rakentamisen lupakäsittelystä ja valvonnasta sekä ympäristösuojelusta.
- Kunnan tukipalveluiden toteuttamisesta (ruokapalvelut sekä siivous- ja laitoshuoltopalvelut)

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella 2020–2022

- Koko kunnan strategisen kaavoituksen tarkistaminen
- Keskustajamien kehittäminen
- Uusien elinkeinoalueiden avaaminen
- Elinympäristöpalveluiden hallinnon organisaatio- ja henkilöstöressurssimuutokset

Toteuma 31.12.2021

- Elinympäristöpalveluiden hallinnossa on tapahtunut vuoden 2021 aikana merkittävästi henkilövaihdoksia ja muutoksia. Vuonna 2020 tehdyn organisaatiomuutoksen yhteydessä hyväksytyjen nimikemuutosten sekä lisävakanssien myötä on vuoden 2021 aikana rekrytoitu kaavoituspäällikkö ja infrapäällikkö, jotka aloittivat työt elokuussa. Lisäksi liikunta- ja ulkopaikkamestari aloitti kesäkuussa. Kaavasunnittelijan tehtävä on vielä täyttämättä ja hakuprosessia jatketaan keväällä 2022.
- Infrapäällikön myötä on voitu selkeyttää ja tehostaa myös vesihuoltolaitoksen toimintaa, jonne saatiin myös lisäressurssina uusi laitospäällikkö. Valvontainsinööri on ollut turvaamassa rakennusvalvonnan toimintavarmuutta. Hallintoon rekrytoitiin uusi hallintosihteeri kesän aikana, kun edellinen hallintosihteeri siirtyi henkilöstösihteeriksi. Siivous- ja ruokapalveluissa on rekrytoitu uuden yläkoulun henkilöstöä ja tehty koulutoiminnan käynnistämiseen liittyviä valmisteluja ja hankintoja.

Strategisten hankkeiden eteneminen

- Kirkonkylän keskustavision ja strategisen yleiskaavoituksen osilta tehtiin käynnistämispäätökset kunnanhallituksessa 19.4.2021, mutta suunnitelmia ei resurssitilanteen vuoksi saatu käyntiin vuoden 2021 aikana. Töille on tarkoitus kilpailuttaa konsultit yhteistyössä Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa alkuvuodesta 2022.
- Myllyn alueen asemakaavoituksen käynnistämissopimus hyväksyttiin kunnanhallituksessa 15.2.2021 ja kaavoituksesta vastaavat Aavakax Oy sekä konsulttina toimii FCG. Kunta vastaa Kirkkolahden alueen osayleiskaavan muuttamisesta.
- Kirkkolahden hankkeen konsultiksi valikoitui kesäkuussa FCG. Kirkkolahden aluesuunnitelma ja suunnitelmaselostus hyväksyttiin kunnanhallituksessa 20.12.2021. Samassa yhteydessä kunnanhallitus teki päätöksen palvelurakennuksen toteutussuunnittelun käynnistämisestä.
- Ylämyllyn kohdalla sijaitsevan Vt9 tiehankkeen tiesuunnitelmaa laadittiin koko vuosi ja luonnoksia esiteltiin marraskuussa yleisölle. Tiesuunnitelmien oli tarkoitus valmistua vuoden loppuun mennessä, mutta erilaisten lisäselvitystarpeiden vuoksi valmistuminen on siirtynyt alkuvuoteen 2022. Tiesuunnitelmien ohella on suunniteltu merkittävä määrä myös katuverkostoa.
- Kunnanhallitus hyväksyi OX2:n perustaman Korpivaara Wind Oy:n tekemän kaavoitusaloitteen 14.6.2021 ja kaavoituksen käynnistämissopimus allekirjoitettiin 15.6.2021. Ramboll Oy toimii kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointihankkeiden konsulttina. Korpivaaran tuulivoima-alueen yleiskaavoitus ja sen kanssa yhteishankkeena vietävä YVA-selvitys etenivät ripeästi vuoden aikana. Tuulivoimapuiston osayleiskaavan hallinnollinen käsittely, kuuluttaminen vireille ja OAS-YVA-suunnitelman nähtäville asettaminen siirtyivät tammi-helmikuulle 2022.
- Pärnävaaran alueen maakauppa Joensuun kaupungin kanssa toteutui 9.11.2021.

Kaavahankkeiden eteneminen

- Liperin kunnanvaltuuston hyväksymästä Kononovinharjun osayleiskaavan muutoksesta ja laajenuksesta valitettiin Kuopion hallinto-oikeuteen, joten samaa aluetta koskevan asemakaavan hallinnollista käsittelyä ei voitu jatkaa hyväksymisvaiheeseen.
- Kunnanhallitus keskeytti päätöksellään 24.5.2021 Leinosenlammen osayleiskaavatyön toistaiseksi, koska kaavoittaminen halutaan keskittää Ylämyllyn alueella ensisijaisesti kunnan omistamille maa-alueille.
- Honkalammen osayleiskaavan muutosluonnos oli nähtävillä huhti- toukokuussa ja ehdotusvaiheeseen vienti on vaatinut aluerajauksien tarkennuksia valtatie 9:n parantamisen osalta. Lisäksi ehdotuksessa on jouduttu ottamaan tarkemmin huomioon tarvittavat asemakaava-alueiden laajentumisalueet, minkä vuoksi ehdotuksen valmistuminen on viivästynyt vuoden 2022 puolelle.
- Välikankaan teollisuusalueen asemakaavatyö ei ole edennyt ohjelmoidusti mm. resurssihaasteiden vuoksi.
- Vuoden 2021 aikana käsiteltiin 30 kpl poikkeamishakemuksia.

Investointihankkeiden eteneminen:

- Yläkoulun rakentaminen eteni pääosin aikataulussa ja koulu luovutettiin keskeiseltä osin tavoiteaikataulussa ja vastaanottotarkastus pidettiin 30.6.2021. Koulu kalustettiin ja varustettiin heinäkuun aikana ja se otettiin 11.8.2021 koulukäyttöön. Viralliset koulun vihkijäiset pidettiin 24.9.2021. Kesän ja syksyn aikana tehtiin myös pihatöitä, sekä pihan huoltorakennusta ja muita pienempiä korjaus- ja tarkistustöitä. Viimeisiä korjauksia tehtiin vielä joululoman aikaan.

- Kirkonkylän koulukeskuksen rakentaminen alkoi ohjelmoidusti kesäkuun alussa. Kesällä purettiin vanhat osat ja purku aikana tuli esille lukuisia lisä- ja muutostöitä, minkä vuoksi hankkeelle haettiin TA 2 vaiheessa lisämäärärahaa, joka osoittautui jälkikäteen turhaksi. Urakan 1 vaihe, eli ns. taitotalon siipi piti valmistua alun perin elokuun puolivälissä, mutta viivästyi n. 2 kuukautta. Muutoin hanke on edennyt jopa hieman aikataulua edellä.
- Ylämyllyn monitoimitalon (Taikametsän) urakka alkoi heinäkuussa. Peruskorjaushankkeelle oli budjetoitu 300 000 € määräraha, mutta hankkeen kokonaisbudjetti kasvoi kesän ja syksyn mittaan ilmenneiden muutostarpeiden vuoksi n. 395 000 euroon. Lisääntyneen työmäärän vuoksi hanketta ei saatu valmiiksi alkusyksystä, vaan hanke valmistui vasta loppuvuodesta.

Infra- ja vesilaitoshankkeiden eteneminen:

- Nuotiopolun katu-urakka valmistui tavoiteaikataulua nopeammin. Vastaanottotarkastus pidettiin 28.5.2021 ja jälkitarkastus 4.6.2021.
- Kirkonkylän Apila- ja Kielokujan peruskorjausurakka valmistui tavoiteaikataulun mukaisesti elokuun alussa.
- Ruuskan alueen katuvalojen uusiminen valmistui pääosin vuoden loppuun mennessä.
- Lehtorannan ulkoilureitin ja viherrakentamisen urakka valmistui tavoiteaikataulussa lokakuussa.
- Kirkkolahden paineviemärin ja Sairaalan pumppaamon saneeraus alkoi lokakuussa ja vastaanottotarkastus pidettiin 30.11.2021
- Vesijohdon alitus Liperintiellä Kuusikkolantien ja Riihilahdentien risteyksen läheisyydessä uusittiin loppuvuodesta. Koska kyseessä oli valtion hoidossa oleva seututie, edellytti alituksen uusiminen lupaa ELY-keskukselta. Lupa saatiin 26.8.2021. ELY-keskus suoritti työmaalla aloituskatselmuksen 21.10.2021 ja loppukatselmuksen 17.11.2021. Vastaanottotarkastus urakoitsijan kanssa pidettiin 15.12.2021
- Vesihuollon ja kiinteistöjen rakennusautomaatio on vanhenemassa ja tästä syystä aloitettiin vesihuollon puolella automaation modernisointi v. 2021 aikana. Ensimmäisessä vaiheessa automaatio uusittiin yhdeksässä kohteessa, joista suurimpina Ylämyllyn vedenottamot. Työ saatiin 1. vaiheen osalta päätökseen joulukuun aikana.
- Liperin pyöräliikenteen ja jalankulun kehittämisohjelma 2040 valmistui hieman ohjelmoitua myöhemmin lokakuun lopussa.
- Joensuun seudun pyöräliikenteen viitoituksen yleissuunnitelmatyö valmistui ohjelmoidusti loppuvuodesta.

Tonttimarkkinointi ja lupakäsittely:

- Maaliskuussa järjestettiin rakentajailta, jossa esiteltiin kunnan tonttitarjontaa ja ohjeistettiin rakentajia niin lupaprosessin kuin itse rakennusprosessin etenemisestä.
- Nuottilammen asemamakaava-alueen tontit luovutettiin suurimmalta osin jo keväällä ja osan rakentaminen on jo hyvässä vauhdissa. Myös Lehtorannan Annikinkaarella on käynnistynyt kesän aikana kaksi rakennushanketta ja myyty yksi tontti.
- Elinkeinotontteja on myyty sekä vuokrattu useita vuoden aikana.
- Rakennuslupia on myönnetty tänä vuonna huomattavasti enemmän kuin vuonna 2020.

Liikuntapaikat- ja vapaa-aikapalvelut:

- Polkua pyörälle verkosto valmistui kesäkuun alussa ja sen jatkohankkeena käynnistettiin Ylämyllyn alueen lähivirkistysalueiden kehittäminen ja kunnostaminen -hanke, joka saatiin suunnitellulla tavalla toteutettua vuoden loppuun mennessä.

- Yläkoulun ympäristön lähiliikunta-alue sekä Jyrin kaukalo valmistuivat alkusyksyyn mennessä.
- Kirkonkylän lähiliikunta-alueiden yleissuunnitelmat valmistuvat pääosin vuoden 2021 loppuun mennessä.
- Kirkonkylän Nopsakin aktiviteetti- ja lähiliikunta-alueen osalle toteutettiin syksyn aikana kuntoportaat sekä kuntolatujen pohjustusurakka.

Elinympäristöpalveluiden taloussuunnitelmakauden 2021–2023 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
<i>Väestön kasvu</i>		
Edistetään ja kehitetään alue- ja yhdyskuntarakennetta taloudellisesti ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Laaditaan koko kunnan alueelle strateginen yleiskaava, jolla määritellään kunnan strategiset painopistealueet sekä ohjataan kunnan kasvua, palveluja ja rakentamista kaavataloudellisesti oikeaan suuntaan ja järkeville paikoille.	Kaavatyölle on haettu käynnistyslupa, mutta varsinaista kaavatyötä ei ole saatu käynnistettyä kaavoituksessa olleen resurssivajauksen vuoksi.
Taajamia ja kyliä kehitetään huomioiden niiden ominaispiirteet.	Edistetään keskustaajamien elin-, veto-, pito- ja lumovoimaisuutta laatimalla niille omat kehityssuunnitelmat ja -visiot tarvittavine selvityksineen. Kylien ja maaseudun vetovoimaisuutta edistetään ja kehitetään niiden ominaispiirteet huomioiden.	Kirkonkylän keskustavisiotyölle on haettu käynnistyslupa, mutta varsinaista suunnittelua ei ole saatu käynnistettyä resurssivajauksen vuoksi.
Kehitetään palvelujen saatavuutta ja kaikkien liikkumismuotojen sujuvaa ja turvallista liikennöintiä.	Edistetään joukkoliikenne-, jalankulku- ja pyöräilyverkostojen toimivuutta sekä kehitetään palveluja, toimintoja ja ympäristöä entistä saavutettavaksi ja esteettömäksi ja osallisuus huomioiden.	Saatiin laadittua Liperin pyöräliikenteen ja jalankulun kehittämisohjelma 2040 ja selvitystyö sekä Joensuun seudun pyöräliikenteen viitoituksen yleissuunnitelma. Lisäksi saatiin lähes valmiiksi Ylämylly-Siilainen pyöräliikenteen pääreitit toimenpidesuunnitelma.
Lisätään ja kehitetään kunnan liikunta- ja vapaa-aika-alueiden määrää, laatua ja vetovoimaa.	Kehitetään olemassa olevia vapaa-aika-alueita (Pärnä, Luovi ja taajamat) ja luodaan uusia liikunta- ja lähiliikuntapaikkoja sekä ulkoilualueita ja reitistöjä.	Yläkoulun lähiliikunta-alue sekä Polkua pyörälle verkosto ja sen jatkohanke valmistuivat. Lisäksi rakennettiin Kirkonkylän Nopsakin lähiliikunta-alueelle kuntoportaat ja toteutettiin kuntolatujen peruskorjaus.

Työllisyys ja elinvoima		
Kehitetään olemassa olevien elinkeinoalueiden vetovoimaa ja houkuttelevuutta.	Parannetaan olemassa olevien yritysalueiden vetovoimaisuutta, viihtyisyyttä ja tehokkuutta laatimalla niille kehittämissuunnitelmat sekä tarvittavaa maankäytön tehostamista.	Uudet elinkeinotonttien luovutusohjeet hyväksyttiin valtuutuksessa tammikuussa, mutta varsinaista elinkeinoalueiden kehittämissuunnitelman laadintaa ei ole vielä aloitettu.

Elinympäristöpalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Toimenpide	Toteuma
Kiinteistö-, tila- ja tukipalvelut		
Hanketyön kehittäminen	Edistetään ja kehitetään hankekoordinoitua yli hallintorajojen ja seudullisesti tavoitteena kasvattaa valtiolta haettavien hanke/avustus eurojen määrää.	Kunnan yhteinen hankekoordinaattori (nykyinen hankeasiantuntija), aloitti työt kesäkuussa. Hankeasiantuntijan myötä on saatu laadittua kunnalle uudet hankeohjeet sekä saatu merkittävää apua hankekoordinointiin, avustuskanavien kartoitukseen ja varsinaiseen hanketöihin.
Kehitetään verkostoyhteistyötä ja palvelualueen toimintaa.	Laaditaan elinympäristöpalveluiden vuosikello, jolla parannetaan toiminnan vuosittaista ohjelmointia ja johtamista. Kehitetään ja edistetään paikallista, seudullista ja valtakunnallista verkostoitumista eri foorumien ja järjestöjen kanssa.	Verkostoitumista on edistetty, mutta vuosikellojen valmistelua ei ole saatu vietyä ohjelmoidusti eteenpäin muiden strategisten töiden sekä henkilöstövaihdosten ja resurssivajausten vuoksi.
Panostetaan yhdessä Liperin näkyvyyteen ja houkuttelevuuteen asuin- ja yrittäjyyskuntana.	Tehdään suunnitelmallista työtä positiivisen näkyvyyden edistämiseksi.	Keväällä valitun mainostoimiston avulla on edistetty koko vuoden Liperin näkyvyyttä ja houkuttelevuutta asuin- ja yrittäjyyskuntana. Kirkkolahtihankeen elinkeinon ja matkailun tuomia mahdollisuuksia ja potentiaalia on mainostettu laaja-alaisesti

		vuoden mittaan. Ylämyllylle valmistunut uusi koulukampus/monitoimitalo taipuu moneen käyttöön ja siitä on laadittu erilaisia esitteitä ja mainoksia. Lisäksi Liperin monipuoliset ulkoliikkumismahdollisuudet ovat olleet vahvasti esillä vuoden mittaan mm. uusien Kinttupolkureitistöjen myötä.
Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut		
Rakennusvalvonnan varahenkilöjärjestelmän ja toimintavarmuuden kehittäminen.	Kehitetään ympäristö- ja rakennusvalvonnan toimintakykyä.	Syksyllä tehdyn organisaatiomuutoksen ja saadun lisävakanssin (rakennustarkastajan) myötä tilanne tulee paranemaan vasta vuoden 2022 aikana, jolloin myös ympäristötarkastajan resurssi voidaan käyttää täysimääräisesti ympäristönsuojelun puolelle.
Rakennuslupa-asioinnin sujuvoittaminen.	Tutkitaan sähköisen asioinnin käyttöönottomahdollisuutta.	Nykyiseltä ohjelmistotoimittajalta ei ole saatu tarkkaa vastausta siitä, milloin sähköinen asiointi olisi otettavissa käyttöön. Muita vaihtoehtoja on aloitettu kartoittamaan loppuvuodesta.
Rakennusjärjestyksen päivittämisen käynnistäminen	Selvitetään rakennusjärjestyksen päivittämisen käynnistämismahdollisuutta.	Rakennusjärjestyksen päivittämisen on hyväksytty elinympäristölautakunnassa 13.4.2021. Varsinainen päivittäminen aloitetaan v. 2022 alussa.
Kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut		
Tehostetaan maankäytön ja kaavoituksen toimintakykyä ja -varmuutta.	Rekrytoidaan kaavoitukseen lisähenkilöstöä.	Kaavoitukseen on rekrytoitu kaava-suunnittelija ja kaavoituspäällikkö, mutta kaava-suunnittelija siirtyi marraskuussa toisen työntekijän palvelukseen.
Infrapalvelut		
Kehitetään ja edistetään liikenne- ja katu ympäristöjen sekä muiden yleisten alueiden toiminnallisuutta, laatua ja viihtyisyyttä sekä turvallisuutta.	Selvitetään Liperin kunnan (ja/tai seudullinen) joukkoliikenteen toimintaedellytysten kehittämissuunnitelman tai suppeamman joukkoliikennekäytävän laatimista.	Joukkoliikenteen toimintaedellytysten kehittämissuunnitelman tai suppeamman joukkoliikennekäytävän laatiminen ei ole edennyt resursseista.

	Käynnistetään Liperin kunnan ja-lankulun ja pyöräilyn edistämishjelma. Käynnistetään katu ympäristöjen ja muiden yleisten alueiden kehittämishjelmyksen/toimenpideohjelman laatiminen. Jatketaan liikenneturvallisuuden edistämistyötä sekä kehittämis- ja rakentamishankkeita liikenneturvallisuustoimenpiteiden mukaisesti.	Liperin pyöräliikenteen ja jalankulun kehittämissuunnitelma 2040 valmistui lokakuussa. Lisäksi valmistui Joensuun seudun pyöräliikenteen viitoituksen yleissuunnitelmatyö. Katu ympäristöjen ja muiden yleisten alueiden kehittämishjelmystä on selvitetty, mutta varsinaista toimenpideohjelmatyötä ei ole ehditty laatia. Tilattiin yhdyskuntatekniset palvelut 2021 tutkimus, jossa kartoitettiin asukkaiden tyytyväisyyttä yhdyskuntateknisten palveluiden toimivuuteen. Liikenneturvallisuuden edistämistä on jatkettu mm. liikenneturvallisuustyöryhmätyöskentelyn avulla sekä hankkimalla nopeusnäyttö. Vaarallisten suojatieylitysten osalta tilattiin suunnitelma liikenneturvallisuuden lisäämiseksi.
Vesihuoltolaitos		
Uuden vedenottamohankkeen kehittäminen.	Jatketaan uuden vedenottamohankkeen selvitystyötä ja toteuttamisedellytysten kartoitusta sekä käynnistetään hankkeen suunnittelu.	Koepumppauksen loppuraportti ja hakemus AVI:lle on jäänyt odottamaan maakaupan mahdollista etenemistä. Kunnan vastatarjous Tornatorin huhtikuussa 2021 antamaan tarjoukseen on edelleen työn alla.
Selvitetään vaihtoehdot Viinijärven vedenlaadun parantamiseen	Käynnistetään uuden vedenotto-kaivon suunnittelu ja toteuttaminen. Käynnistetään suunnittelu ja toteuttaminen vanhan vedenottamon kaivo 3:n raakaveden rautapitoisuuden pienentämiseksi ja poistamiseksi	Laukunlammen vedenottamolle on laadittu suunnitelma prosessin tehostamisesta painesuodatuksella. Kaivo 3:n raakaveden ja myös verkostoveden rautapitoisuudet ovat vuoden aikana otetuissa näytteissä kuitenkin täyttäneet verkostovedelle asetetun laatu tavoitteen ja jatko on harkinnassa.
Vesilaitoksen huoltovarmuuden parantaminen	Rekrytoidaan vesihuoltolaitokselle pysyvä vesihuoltopäällikkö ja riittävä määrä laitosmiehiä sekä päivitetään valmiussuunnitelma.	Yhdyskuntainsinöörin virkanimike on muuttunut vesihuoltopäälliköksi. Uusi laitosmies on aloittanut 15.3. ja yhden laitosmiehen työnkuva on laajennettu ja hän on toiminut 1.4.

		lähtien nimikkeellä laitosvastaava. Valmiussuunnitelmaa on päivitetty osittain. Vesilaitoksen operatiivisen toiminnan tehokkuutta kesän aikana on haitannut infrapäällikön touku-kuussa tapahtunut irtisanoutuminen. Vesihuoltopäällikkö on suorittanut oman toimensa ohella kesäaikana myös infrapäällikölle kuuluvat tehtävät ja siirtänyt kesälomansa pidettäväksi talven 2022 aikana.

Tyhjillään olevien kiinteistöjen kustannukset

Kiinteistö	Pinta-ala hu ²	Toimintakate 2021	Toimintakate 2020
Vanha kunnantalo	689 m ²	-5 242	-6
Lautasuon koulu	1246 m ²	-6 316	-5 363
Virastotalo	2435 m ²	-23 624	-27 047
Kirkkotie 5, Viinijärvi	390 m ²	-24 146	-18 967
Öljyntorjuntahalli	228 m ²	-287	-336

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Kunnan kiinteistöjen määrä (m ²)	57 649 m ²	57 649 m ²	65 749 m ²	63 388 m ²
Kunnan omistaminen katu- ja liikennealueiden määrä (m ² tai km)	487 250 m ²	495 460 m ²	498 390 m ²	504 060 m ²
Lähiliikuntapaikkojen - ja leikkikenttien määrä (kpl)	24	25	26	28
Käynnissä olevien kaavatöiden määrä	8	8	8	8
Rakennus- ja ympäristölupienlupien kokonaismäärä	242 (rak.valv. lupapäätökset) + 3 (ymp. ja maa-ainesluvat)	250 (rak.valv. lupapäätökset) + 2 (ymp. ja maa-ainesluvat)	250 (rak.valv. lupapäätökset) + 3 (ymp. ja maa-ainesluvat)	262 (rak.valv. lupapäätökset) + 3 (ymp. ja maa-ainesluvat)
Luovutettavien asuintonttien määrät	55 Kirkonkylä 8 Viinijärvi 32 Ylämylly 15	55 Kirkonkylä 8 Viinijärvi 32 Ylämylly 15	70 Kirkonkylä 8 Viinijärvi 32 Ylämylly 30	52 Kirkonkylä 8 Viinijärvi 32 Ylämylly 12
Luovutettavien elinkeinotonttien määrät	12 Ylämylly 7 Viinijärvi 5	10 Ylämylly 5 Viinijärvi 5	10 Ylämylly 5 Viinijärvi 5	9 Ylämylly 4 Viinijärvi 5
Kunnan omistaman maa-alueen määrä (ha)	910	917	952	996

500 Kiinteistö-, tila- ja tukipalvelut	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	10 701 014	0	10 701 014	10 776 774	100,7	10 279 643
Myyntituotot	2 979 155	0	2 979 155	3 146 033	105,6	3 017 161
Maksutuotot	0	0	0	0		0
Tuet ja avustukset	4 400	0	4 400	23 187	527,0	26 687
Muut toimintatuotot	7 717 459	0	7 717 459	7 607 554	98,6	7 235 796
Toimintakulut	-8 483 961	0	-8 483 961	-9 235 721	108,9	-8 080 094
Henkilöstökulut	2 915 171	0	-2 915 171	-2 935 195	100,7	-2 675 941
Palkat ja palkkiot	-2 277 616	0	-2 277 616	-2 299 893	101,0	-2 098 508
Henkilösivukulut	-637 555	0	-637 555	-635 302	99,6	-577 432
Eläkekulut	-548 933	0	-548 933	-539 398	98,3	-495 285
Muut henkilösivukulut	-88 622	0	-88 622	-95 904	108,2	-82 147
Palvelujen ostot	-1 444 836	0	-1 444 836	-1 831 500	126,8	-1 389 131
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 380 820	0	-2 380 820	-2 715 078	114,0	-2 324 426
Avustukset	-44 000	0	-44 000	-50 386	114,5	-39 133
Muut toimintakulut	-1 699 134	0	-1 699 134	-1 703 561	100,3	-1 651 464
Toimintakate	2 217 053	0	2 217 053	1 541 053	69,5	2 199 549

- Liperin koulukeskuksen peruskorjauksen purkutyöt sisältyvät alun perin pääurakkaan. Purkukustannus oli budjetoidessa varattu investoinnin puolelle, mutta kirjanpidollisista syistä se täytyi siirtää käyttötalouden puolelle. Purkukustannukseksi kirjattiin loppuvuodesta 110 000 euroa.
- Liperin koulukeskuksen pihalla olevien yksi kerroksisten siirtokoulujen purkukustannukset sekä kaksikerrosten siirtokoulun laajennus- ja muutostöiden pystyttämiskustannukset olivat yhteensä 84 868 euroa. Määrärahat tähän oli budjetoidessa varattu investoinnin puolelle, mutta nämäkin kustannukset täytyi kirjanpidollisista syistä siirtää käyttötalouden puolelle.
 - o Yllä oleviin kirjanpidollisiin kirjautumissääntöihin ei osattu varautua ennakoivasti budjetoinnissa eikä talouskatsausten yhteydessä.
- Rakennusten kunnossapitopalveluihin kirjautui investointikuluihin kuuluvia kiinteistön peruskorjauskuluja 130 000 euroa, ja muutoinkin kiinteistöjen kunnossapitoon meni budjetoitua enemmän 130 000 euroa.
- Asiantuntijapalveluissa jouduttiin käyttämään asiantuntijapalveluita 40 000 euroa budjetoitua enemmän muun muassa sisäilma- ja kuntotutkimusten osalta.
- ICT-palveluissa kulut kasvoivat noin 45 000 euroa budjetoituun verrattuna.
- Syksyllä 2021 tapahtuvaan äkilliseen sähkön markkinahinnan nousuun ei osattu täysin varautua. Yläkoulun osalta ei osattu laskea riittävän tarkasti lisääntyvien kuutioiden todellista energiakulutusta suhteessa kirkonkylän koulukeskuksesta purkautuvien tilojen osalta säästyviin kustannuksiin. Kokonaisuudessaan sähkö- ja lämmityskuluihin meni 180 000 euroa budjetoitua enemmän.
- Toimintatuotoissa vuokratulot oli budjetoitu 100 000 euroa suuremmiksi arviointivirheen takia.

540 Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	130 000	0	130 000	187 641	144,3	121 148
Myyntituotot	0	0	0	10 518		10 663
Maksutuotot	124 000	0	124 000	170 853	137,8	104 972
Tuet ja avustukset	0	0	0	44		83
Muut toimintatuotot	6000	0	6000	6 226	103,8	5 431
Toimintakulut	-337 217	0	-337 217	-296 100	87,8	-233 391
Henkilöstökulut	-248 021	0	-248 021	-224 376	90,5	-168 202
Palkat ja palkkiot	-201 207	0	-201 207	-181 291	90,1	-135 378
Henkilösivukulut	-46 814	0	-46 814	-43 085	92,0	-32 824
Eläkekulut	-38 905	0	-38 905	-35 610	91,5	-27 549
Muut henkilösivukulut	-7 909	0	-7 909	-7 476	94,5	-5 276
Palvelujen ostot	-67 434	0	-67 434	-49 630	73,6	-40 624
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 200	0	-2 200	-1 368	62,2	-2 445
Avustukset	0	0	0	-825		-900
Muut toimintakulut	-19 562	0	-19 562	-19 901	101,7	-21 220
Toimintakate	-207 217	0	-207 217	-108 459	52,3	-112 242

545 Kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	739 000	0	739 000	983 245	133,1	591 194
Myyntituotot	80 000	0	80 000	198 504	248,1	83 680
Maksutuotot	67 000	0	67 000	50 522	75,4	24 246
Tuet ja avustukset	0	0	0	39		82
Muut toimintatuotot	592 000	0	592 000	734 180	133,1	483 286
Toimintakulut	-523 221	0	-523 221	-357 299	68,3	-323 025
Henkilöstökulut	-205 908	0	-205 908	-143 053	69,5	-140 371
Palkat ja palkkiot	-168 015	0	-168 015	-116 467	69,3	-114 201
Henkilösivukulut	-37 893	0	-37 893	-26 586	70,2	-26 170
Eläkekulut	-31 290	0	-31 290	-21 680	69,3	-21 756
Muut henkilösivukulut	-6 603	0	-6 603	-4 888	74,0	-4 414
Palvelujen ostot	-292 242	0	-292 242	-191 002	65,4	-152 711
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7200	0	-7200	-6 320	87,8	-8 612
Avustukset						
Muut toimintakulut	-17 871	0	-17 871	-16 942	94,8	-21 332
Toimintakate	215 779	0	215 779	625 946	290,1	268 169

- Organisaatorakenne on muuttunut 1.1.2021 alkaen, ja tämän vuoksi luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia tulosaluetasolla ympäristö- ja rakennusvalvonnan sekä kaavoitus- ja maankäyttöpalveluiden osalta.

550 Infrapalvelut	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	4200	0	4200	21 783	518,7	4 394
Myyntituotot	200	0	200	0	0,0	0
Maksutuotot	0	0	0	446		450
Tuet ja avustukset	0	0	0	17 131		85
Muut toimintatuotot	4000	0	4000	4 207	105,2	3 859
Toimintakulut	-854 405	0	-854 405	-1 018 450	119,2	-609 667
Henkilöstökulut	-255 029	0	-255 029	-304 735	119,5	-169 387
Palkat ja palkkiot	-210 935	0	-210 935	-252 815	119,9	-140 550
Henkilösivukulut	-44 094	0	-44 094	-51 919	117,7	-28 838
Eläkekulut	-35 804	0	-35 804	-41 912	117,1	-23 546
Muut henkilösivukulut	-8 290	0	-8 290	-10 007	120,7	-5 291
Palvelujen ostot	-435 297	0	-435 297	-511 566	117,5	-298 601
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-160 550	0	-160 550	-185 554	115,6	-137 403
Avustukset	0	0	0	-6 615		0
Muut toimintakulut	-3 529	0	-3 529	-9 981	282,8	-4 276
Toimintakate	-850 205	0	-850 205	-996 667	117,2	-605 273

- Palvelujen ostoissa n. 63 000 euron latujen kunnossapitokustannukset siirtyivät 1.1.2021 hyvinvointipuolelta elinympäristöpalveluiden hoitoon, mutta tämä oli kuitenkin jäänyt budjetoimatta talousarviota tehdessä. Latujen kunnossapitokustannus on ollut aikaisemminkin olemassa, joten se ei siltä osin ole uusi kustannuserä kunnalle.
- Liikunta- ja vapaa-ajan alueilla valmistui vuoden aikana merkittävä määrä uusia liikuntapaikkoja, joiden ylläpito- ja huoltotoimintaan kunta on sitoutunut, mutta niiden osalle ei osattu budjetoida riittävästi määrärahoja tai henkilöstöä. Mitoituksellisesti merkittävimmät virheet on tapahtunut uuden Yläkoulun lähiliikunta-alueen sekä Ylämyllyn uusien Pärnåbike, Kinttupolkureitistöjen ja laavualueiden kunnossapidon osalla. Uusien liikuntapaikkojen vaatima ylläpito- ja huoltotoiminta on edellyttänyt näin ollen määräaikais- ja sijaisjärjestelyjä, mutta väliaikaisresurssit on pyritty mitoittamaan todellisen tarpeen mukaiseksi.

560 Vesihuoltolaitos	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	1 703 450	0	1 703 450	1 815 410	106,6	1 667 301
Myyntituotot	1 701 200	0	1 701 200	1 812 390	106,5	1 664 232
Tuet ja avustukset	0	0	0	64		116
Muut toimintatuotot	2 250	0	2 250	2 956	131,4	2 953
Toimintakulut	-1 047 092	0	-1 047 092	-1 069 527	102,1	-1 008 730
Henkilöstökulut	-288 729	0	-288 729	-323 439	112,0	-256 389
Palkat ja palkkiot	-225 242	0	-225 242	-255 366	113,4	-200 380
Henkilösivukulut	-63 487	0	-63 487	-68 113	107,3	-56 009
Eläkekulut	-54 635	0	-54 635	-57 490	105,2	-48 140
Muut henkilösivukulut	-8 852	0	-8 852	-10 584	119,6	-7 869
Palvelujen ostot	-538 539	0	-538 539	-515 832	95,8	-549 834
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-209 400	0	-209 400	-212 475	101,5	-189 883
Muut toimintakulut	-10 424	0	-10 424	-17 781	165,8	-12 624
Toimintakate	656 358	0	656 358	745 883	113,7	659 594

- Myyntituotoissa on selkeää kasvua sekä talousarvioon että vuoteen 2020 verrattuna. Tämä selittyy liittymismaksujen muuttamisella palautuskelpoisista palautuskelvottomiin, jolloin ne muuttuivat arvonlisäverovelvoittaisiksi ja samalla kirjattiin käyttötalouden tuotoiksi. Palautuskelpoiset liittymismaksut kirjataan taseeseen. Liittymismaksut säilyivät siirtokelpoisina.

50 Elinympäristöpalvelut yhteensä	TA 2021	Muutos	TA2021M	TP 2021	TA-%	TP 2020
Toimintatuotot	13 277 664	0	13 277 664	13 784 927	103,8	12 663 681
Myyntituotot	4 760 555	0	4 760 555	5 167 518	108,5	4 775 736
Maksutuotot	191 000	0	191 000	221 821	116,1	129 567
Tuet ja avustukset	4 400	0	4 400	40 465	919,7	27 054
Muut toimintatuotot	8 321 709	0	8 321 709	8 355 123	100,4	7 731 325
Toimintakulut	-11 245 896	0	-11 245 896	-11 976 164	106,5	-10 254 907
Henkilöstökulut	-3 912 858	0	-3 912 858	-3 924 114	100,3	-3 410 290
Palkat ja palkkiot	-3 083 015	0	-3 083 015	-3 105 833	100,7	-2 689 017
Henkilösivukulut	-829 843	0	-829 843	-818 281	98,6	-721 273
Eläkekulut	-709 567	0	-709 567	-689 820	97,2	-616 276
Muut henkilösivukulut	-120 276	0	-120 276	-128 462	106,8	-104 997
Palvelujen ostot	-2 778 348	0	-2 778 348	-3 105 772	111,8	-2 430 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 760 170	0	-2 760 170	-3 127 448	113,3	-2 662 768
Avustukset	-44 000	0	-44 000	-57 826	131,4	-40 033
Muut toimintakulut	-1 750 520	0	-1 750 520	-1 761 005	100,6	-1 710 916
Toimintakate	2 031 768	0	2 031 768	1 808 763	89,0	2 408 774

2.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Kaikki valtuustoon nähden sitovat euromääräiset tavoitteet ovat nettolukuja. Siun soten alijäämiin tehty 1,08 miljoonan euron pakollinen varaus johti sekä keskushallintopalveluiden toimintakatteen että koko kunnan tilikauden yli/alijäämän osalta muutetun talousarvion ylityksiin. Myös hyvinvointi- ja elinympäristöpalvelut ylittivät muutetut talousarvionsa. Ylitysten taustoja on kuvattu lautakuntien tilinpäätöspykälissä ja tilinpäätöksen luvussa 2.2.

Investointiosan nettototeuma alitti myös alkuperäisen talousarvion. Muutettuun talousarvioon nähden investointien nettototeuma jäi lähes 0,9 miljoonaa euroa pienemmäksi.

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Käyttötalousosa						
Sitovuus: toimintakate						
Keskushallintopalvelut	-48 146	-75	-48 221	-48 474	-253	-0,5
Hyvinvointipalvelut	-23 146	-726	-23 872	-24 279	-408	-1,7
Elinympäristöpalvelut	2 032	0	2 032	1 809	-223	-11,0
Tuloslaskelmaosa						
Tilikauden yli/alijäämä	-465	494	29	-628	-658	-2 236,5
Investointiosa						
Investointimääräraha (netto)	-15 040	-650	-15 690	-14 818	872	5,6

2.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)

Tuloslaskelma 2021	TA 2021	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2021	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	20 004 296	-235 000	19 769 296	20 630 872	861 576	104,4
Myyntituotot	9 696 499	-235 000	9 461 499	9 871 332	409 833	104,3
Maksutuotot	947 341	0	947 341	1 081 607	134 266	114,2
Tuet ja avustukset	1 005 097	0	1 005 097	1 290 899	285 802	128,4
Muut toimintatuotot	8 355 359	0	8 355 359	8 387 034	31 675	100,4
Toimintakulut	-89 264 047	-565 600	-89 829 647	-91 575 083	-1 745 436	101,9
Henkilöstökulut	-22 486 395	-63 700	-22 550 095	-22 894 798	-344 703	101,5
Palkat ja palkkiot	-18 163 556	-61 020	-18 224 576	-18 359 537	-134 961	100,7
Henkilösivukulut	-4 322 839	-2 680	-4 325 519	-4 535 261	-209 742	104,8
Eläkekulut	-3 615 295	-6 721	-3 622 016	-3 738 623	-116 607	103,2
Muut henkilösivukulut	-707 544	4 041	-703 503	-796 638	-91 135	113,2
Palvelujen ostot	-54 800 675	-139 300	-54 939 975	-54 715 488	224 487	99,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 300 648	-377 800	-3 678 448	-4 202 852	-524 404	114,3
Avustukset	-2 312 700	45 000	-2 267 700	-3 422 141	-1 154 441	150,9
Muut toimintakulut	-6 363 629	-29 800	-6 393 429	-6 339 804	53 625	99,2
Toimintakate	-69 259 751	-800 600	-70 060 351	-70 944 211	-883 860	101,3
Verotulot	42 370 000	1 100 000	43 470 000	43 820 080	350 080	100,8
Valtionosuudet	29 590 000	95 000	29 685 000	29 680 305	-4 695	100,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 000	100 000	10 000	-18 013	-28 013	-180,1
Korkotuotot	5 000	0	5 000	313	-4 688	6,3
Muut rahoitustuotot	305 000	0	305 000	232 684	-72 316	76,3
Korkokulut	-400 000	100 000	-300 000	-247 363	52 637	82,5
Muut rahoituskulut	0	0	0	-3 646	-3 646	
Vuosikate	2 610 249	494 400	3 104 649	2 538 161	-566 488	81,8
Poistot ja arvonalentumiset	-3 194 433	0	-3 194 433	-3 285 464	-91 031	102,8
Suunnitelman muk. poistot	-3 194 433	0	-3 194 433	-3 285 464	-91 031	102,8
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-584 184	494 400	-89 784	-747 303	-657 519	832,3
Poistoeron muutos	119 184	0	119 184	119 184	0	100,0
Tilikauden alijäämä	-465 000	494 400	29 400	-628 120	-657 520	-2 136,5

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen)

Tuloslaskelma 2021	TA 2021	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2021	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	12 429 822	-235 000	12 194 822	12 817 164	622 342	105,1
Myyntituotot	7 097 904	-235 000	6 862 904	7 049 705	168 801	102,7
Maksutuotot	947 341	0	947 341	1 065 759	118 418	112,5
Tuet ja avustukset	1 005 097	0	1 005 097	1 290 899	285 802	128,4
Muut toimintatuotot	3 379 480	0	3 379 480	3 410 801	31 321	100,9
Toimintakulut	-81 689 573	-565 600	-82 255 173	-83 761 375	-1 506 202	101,8
Henkilöstökulut	-22 486 395	-63 700	-22 550 095	-22 894 798	-344 703	101,5
Palkat ja palkkiot	-18 163 556	-61 020	-18 224 576	-18 359 537	-134 961	100,7
Henkilösivukulut	-4 322 839	-2 680	-4 325 519	-4 535 261	-209 742	104,8
Eläkekulut	-3 615 295	-6 721	-3 622 016	-3 738 623	-116 607	103,2
Muut henkilösivukulut	-707 544	4 041	-703 503	796 638	-93 135	113,2
Palvelujen ostot	-52 228 630	-139 300	-52 367 930	-51 953 737	414 193	99,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 271 848	-377 800	-3 649 648	-4 165 735	-516 087	114,1
Avustukset	-2 312 700	45 000	-2 267 700	-3 422 141	-1 154 441	150,9
Muut toimintakulut	-1 390 000	-29 800	-1 419 800	-1 324 963	94 837	93,3
Toimintakate	-69 259 751	-800 600	-70 060 351	-70 944 211	-883 860	101,3
Verotulot	42 370 000	1 100 000	43 470 000	43 820 080	350 080	100,8
Valtionosuudet	29 590 000	95 000	29 685 000	29 680 305	-4 695	100,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 000	100 000	10 000	-18 013	-28 013	-180,1
Korkotuotot	5 000	0	5 000	313	-4 688	6,3
Muut rahoitustuotot	305 000	0	305 000	232 684	-72 316	76,3
Korkokulut	-400 000	100 000	-300 000	-247 363	52 637	82,5
Muut rahoituskulut	0	0	0	-3 646	-3 646	
Vuosikate	2 610 249	494 400	3 104 649	2 538 161	-566 488	81,8
Poistot ja arvonalentumiset	-3 194 433	0	-3 194 433	-3 285 464	-91 031	102,8
Suunnitelman muk. poistot	-3 194 433	0	-3 194 433	-3 285 464	-91 031	102,8
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-584 184	494 400	-89 784	-747 303	-657 519	832,3
Poistoeron muutos	119 184	0	119 184	119 184	0	100,0
Tilikauden alijäämä	-465 000	494 400	29 400	-628 120	-657 520	-2 136,5

Toimintakatteen muutokset tulosalueittain

Ulkoiset toimintakatteet	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	Muutos %
Kunnanhallitus	-742 867	-803 442	-769 281	-698 640	-813 526	16,4
Alueellinen yhteistyö	-41 301 093	-41 332 266	-41 997 478	-45 039 944	-45 182 869	0,3
Hallinto	-2 369 920	-2 496 242	-2 819 091	-2 709 602	-3 308 067	22,1
Maaseutu	-48 538	-56 502	-127 684	57 195	86 649	51,5
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-44 462 417	-44 688 451	-45 713 714	-48 390 991	-49 217 812	1,7
Hyvinvoinnin hallinto	-357 622	-380 804	-387 546	-330 333	-218 277	-33,9
Perusopetus	-9 256 527	-9 468 785	-9 816 149	-9 650 697	-10 679 814	10,7
Varhaiskasvatus	-4 618 718	-4 918 384	-5 414 822	-5 570 965	-5 869 609	5,4
Opinto ja vapaa-aika	-1 039 440	-1 048 176	-1 264 974	-1 095 352	-1 129 722	3,1
HYVINVOINTIPALVELUT	-15 272 307	-15 816 149	-16 883 492	-16 647 348	-17 897 423	7,5
Kiinteistö-, tila- ja tukipalv.	-2 914 286	-2 446 454	-2 827 225	-3 126 800	-4 134 502	32,2
Ympäristö- ja rakennusvalv.				-101 816	-93 341	-8,3
Kaavoitus- ja maankäyttö- palv.	1 146 159*	353 280*	299 780*	287 642	648 882	125,6
Infrapalvelut	-586 932	-677 999	-682 104	-588 170	-967 748	64,5
Vesihuoltolaitos	548 251	601 108	720 445	671 953	717 732	6,8
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	-1 806 808	-2 170 065	-2 489 104	-2 857 190	-3 828 976	34,0
YHTEENSÄ	-61 541 532	-62 674 666	-65 086 310	-67 895 529	-70 944 211	4,5

* Ainoastaan vertailuvuosi 2020 on jaettu vuoden 2021 tulosaluejakoja vastaavaksi.

Ulkoiset ja sisäiset	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	Muutos %
Kunnanhallitus	-781 181	-836 449	-827 990	-733 418	-809 558	10,4
Alueellinen yhteistyö	-41 301 698	-41 334 758	-41 988 474	-45 040 472	-45 188 605	0,3
Hallinto	-1 757 146	-1 860 693	-2 105 756	-2 012 170	-2 406 688	19,6
Maaseutu	-209 787	-212 243	-281 468	-76 605	-68 946	-10,0
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-44 049 812	-44 244 143	-45 213 688	-47 862 665	-48 473 795	1,3
Hyvinvoinnin hallinto	-373 017	-422 976	-427 347	-367 976	-262 525	-28,7
Perusopetus	-12 113 853	-12 523 607	-12 933 740	-12 863 696	-14 328 084	11,4
Varhaiskasvatus	-6 030 455	-6 390 106	-6 917 543	-7 236 744	-7 645 427	5,6
Opinto ja vapaa	-1 615 959	-1 629 689	-1 832 482	-1 973 222	-2 043 145	3,5
HYVINVOINTIPALVELUT	-20 133 283	-20 966 379	-22 111 112	-22 441 638	-24 279 178	8,1
Kiinteistö-, tila- ja tukipalv.	1 605 769	2 313 786	1 960 595	2 199 549	1 541 098	-30,0
Ympäristö- ja rakennusvalv.				-112 242	-108 246	-3,6
Kaavoitus- ja maankäyttö- palv.	1 093 375*	312 441*	250 704*	268 169	626 071	133,5
Infrapalvelut	-597 259	-692 280	-699 359	-605 273	-996 636	64,7
Vesihuoltolaitos	539 678	601 909	726 550	685 571	746 476	8,9
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	2 641 563	2 535 856	2 238 490	2 408 774	1 808 763	-24,9
YHTEENSÄ	-61 541 532	-62 674 666	-65 086 310	-67 895 529	-70 944 210	4,5

* Ainoastaan vertailuvuosi 2020 on jaettu vuoden 2021 tulosaluejakoja vastaavaksi.

2.6 Investointien toteutuminen

	TA 2021	Muutosesitykset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Tot %	Poikkeama
Arvopaperit, netto	0	0	0	-770		770
Arvopapereiden myynti	0	0	0	-770		770
Irtaimisto yhteensä netto	1 185 000	45 000	1 230 000	1 179 578	95,9	-50 422
Kiinteistöhoito auto*	20 000	0	20 000	16 730	83,7	-3 270
Uuden yläkoulun keittiön ruokailu- ja ruuanvalmistusastiat*	15 000	0	15 000	34 458	229,7	19 458
Uuden yläkoulun siivousvälineet ja -koneet*	20 000	0	20 000	16 448	82,2	-3 552
Uuden koulun kalusteet**	500 000	0	500 000	535 316	107,1	35 316
Uuden yläkoulun av-välineistö**	300 000	0	300 000	252 348	82,2	-47 652
Uuden yläkoulun opetusvälineet, kertahankinta**	300 000	0	300 000	254 880	85,0	-45 120
Taikametsän päiväkodin kalusteet**	30 000	0	30 000	25 422	84,7	-4 578
Kirkonkylän koulun kalusteet**	0	45 000	45 000	43 976	97,7	-1 024
*elinympäristölautakunta **hyvinvointilautakunta						
Kiinteistö-, tila- ja tukipalvelut yhteensä	12 330 000	-140 000	12 190 000	11 686 163	95,9	-503 837
Vesihuoltoavustukset	50 000	0	50 000	46 520	93,0	-3 480
ICT-ohjelmiston päivitys: seudullinen Aromi 14	30 000	-30 000	0	0	0	0
Kunnan kiinteistöt yhteensä	12 250 000	-110 000	12 140 000	11 639 643	95,9	-500 357
Menot						
Uusi yläkoulu Ylämyllylle	8 850 000	-700 000	8 150 000	8 356 318	102,5	206 318
Uuden yläkoulun kaukalo ja huoltorakennus	0	400 000	400 000	379 099	94,8	-20 901
Liperin koulukeskuksen peruskorjaushanke	3 000 000	300 000	3 300 000	2 700 943	81,8	-599 057
Liperin koulukeskuksen siirtokoululaajennus	100 000	-60 000	40 000	0	0	-40 000
Ylämyllyn monitoimitalon muutos päiväkodiksi	300 000	0	300 000	396 149	132,0	96 149
Kiinteistöjen peruskorjaus	300 000	-50 000	250 000	137 134	54,9	-112 866
Tulot						
Valtionavustus yläkoulun liikuntasaliin	-300 000	0	-300 000	-300 000	100,0	0
Valtionavustus yläkoulun kaukaloon ja huoltorakennukseen	0	0	0	-30 000		30 000
Kaavoitus ja maankäyttö yhteensä	190 000	300 000	690 000	566 620	82,1	-123 380
Menot						
Maanhankinta*	200 000	500 000	700 000	578 000	82,6	-122 000
Tulot						
Maanmyynnit	-10 000	0	-10 000	-11 380	113,8	-1 380
*sisältää Pärnävaaran rakennukset						
Infrapalvelut yhteensä	865 000	285 000	1 150 000	1 033 324	89,9	-116 676
Menot						
Liittymät, viheralueet ja suunnittelu	100 000	-70 000	30 000	32 009	106,7	2 009
Päällystystyöt	35 000	0	35 000	34 912	99,7	-88
Kirkonkylän kaavatiet	150 000	0	150 000	150 928	100,6	928
Ylämyllyn kaavatiet	300 000	-145 000	155 000	152 666	98,5	-2 334
Lehtorannan ulkoilureitistö ja viherrakentaminen 2021	0	335 000	335 000	340 756	101,7	5 756

Hulevesien hallinta	30 000	-30 000	0	0		0
Tievalaistus	30 000	0	30 000	0	0	-30 000
Puistot ja leikkikentät	30 000	40 000	70 000	0	0	-70 000
Latvavesiltä osaksi Saimaan matkailu- ja satamaverkoston -hanke	40 000	0	40 000	0	0	-40 000
Lähiliikuntapaikkojen peruskorjaus ja investoinnit	100 000	-100 000	0	0		0
Ylämyllyn alueen lähivirkistysalueiden kehittäminen ja kunnostaminen	0	100 000	100 000	92 263	92,3	-7 737
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja vapaa-ajan alueet	50 000	-30 000	20 000	24 459	122,3	4 459
Laajakaista	0	20 000	20 000	0	0	-20 000
Nopsakin alue	0	80 000	80 000	123 856	154,8	43 856
Uuden yläkoulun lähiliikunta-alueiden kunnossapitokalusto	0	150 000	150 000	144 107	96,1	-5 893
Tulot						
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanke	0	-16 500	-16 500	-16 500	100,0	0
Ylämyllyn alueen lähivirkistysalueiden kehittäminen ja kunnostaminen	0	-48 500	-48 500	-46 132	95,1	2 368
Vesihuoltolaitos yhteensä	470 000	-40 000	430 000	353 578	82,2	76 422
Liittymät, suunnittelu	20 000	0	20 000	25 131	125,7	5 131
Kirkonkylän vesihuoltoverkostot	200 000	-30 000	170 000	177 307	104,3	7 307
Joensuun veden maksuosuudet	100 000	0	100 000	49 575	49,6	-50 425
Ylämyllyn vesihuoltoverkostot	100 000	0	100 000	101 565	101,6	1 565
Viinijärven vesihuoltoverkostot	50 000	-10 000	40 000	0	0	-40 000
Kaikki menot yhteensä (netto)	15 415 000	650 000	16 065 000	15 223 275	94,8	-841 726
Kaikki tulot yhteensä (netto)	-310 000	-65 000	-375 000	404 782	107,9	29 782
Investoinnit yhteensä netto, (valuustotaso)	15 105 000	585 000	15 690 000	14 818 492	94,4	-871 508

Useammalle tilikaudelle kohdistuvien hankkeiden kokonaistoteumat:

	Kustannusarvio	Aiempien vuosien käyttö	TP 2021 (netto)	Kustannusarviosta käytetty	Poikkeama	Valmistumisvuosi
Uusi yläkoulu Ylämyllylle	19 680 000*	6 803 986	8 056 318	14 860 304	4 819 696	2021
	19 388 000**	6 803 986	8 056 318	14 860 304	4 527 696	2021
Liperin koulukeskuksen peruskorjaushanke	5 668 000	21 589	2 700 943	2 722 532	2 945 468	2022

*) Luonnosvaihe

***) hyväksytty kustannusarvio

Uusi yläkoulu Ylämyllylle (summat eivät sisällä irtokalusteita)

- Luonnosvaiheen kustannusarvio (valt. 17.6.2019) 19 680 000 euroa
- TA2020 investointiohjelmaan (valt. 25.11.2019) vuodelle 2020 11,4 M€ ja vuodelle 2021 7,6 M€, yht. 19 M€
- Pääpiirustusten hyväksymisen yhteydessä hyväksytty kustannusarvio (valt. 16.12.2019) 19 388 000 €
- Vuonna 2019 toteutuneet kustannukset 344 082 euroa
- Rakennustöiden aloittamisen yhteydessä merkitty tiedoksi kilpailutuksen tulokset (valt 6.4.2020), joiden mukaan hankkeen kokonaiskustannus (ilman irtokalusteita) 17 196 500 €. Huomioitava, ettei tämä summa sisällä mm. suunnittelun kustannuksia, joita kirjautunut jo vuodelle 2019.
- Talouskatsauksessa 1/2020 vuoden 2020 investointimäärärahaa pienennetty 3,4 M€
- Talouskatsauksessa 2/2020 vuodelle 2020 lisätty avustustuloa 0,45 M€
- Vuonna 2020 toteutuneet kustannukset 6 909 904 euroa ja saatu avustus 450 000 euroa, netto 6,46 M€
- TA2021 investointiohjelmassa (valt. 30.11.2020) vuodelle 2021 investointimäärärahaa 8 850 000 euroa ja avustusta 350 000 euroa, netto 8,5 M€.

- Hankkeen kokonaisnettototeuma n. 14,86 M€ ilman irtokalusteita ja omalle hankkeelle erotettua kaukaloa ja huoltorakennusta. Hanke alittaa reilusti sekä luonnosvaiheen että pääpiirustusten yhteydessä hyväksytyt kustannusarviot. Hanke sai 700 000 euron valtionavustuksen liikuntasaliin.

Liperin koulukeskuksen peruskorjaushanke (summat eivät sisällä irtokalusteita)

- Pääpiirustusten hyväksymisen yhteydessä hyväksytty kustannusarvio (valt. 16.12.2019) 5 668 000 €
- Vuoden 2021 talousarviossa hankkeelle on budjetoitu yhteensä 5 500 000 euroa (2021: 3 M€ ja 2022: 2,5 M€).
- Rakennustöiden aloittamisen yhteydessä merkitty tiedoksi kilpailutuksen tulokset (valt 31.5.2021), joiden mukaan hankkeen kokonaiskustannus (ilman irtokalusteita) 6 500 000 €. Huomioitava, ettei tämä summa sisällä mm. suunnittelun kustannuksia, joita kirjautunut jo vuodelle 2020.
- Toisen talouskatsauksen yhteydessä hankkeen vuoden 2021 investointimäärärahaan myönnettiin 300 000 euron korotus.
- Vuoden 2022 talousarviossa hankkeelle on varattu vuodelle 2022 2,7 M€ siten, että hankkeen kokonaiskustannukset olisivat 6 M€. Koska vuoden 2021 toteuma jäi 600 000 euroa talousarviossa varattua pienemmäksi, joudutaan vuoden 2022 määrärahaa todennäköisesti korottamaan vastaavasti.

Investointiosan toteuman arviointi

Investointiosaan tehtiin vuoden 2021 aikana huomattava määrä talousarviomuutoksia.

Merkittävimmät 0,7 M€ muutokset tehtiin yläkoulun määrärahoihin, joissa kaukalolle ja huoltorakennukselle tehdyn avustuksen vuoksi piti erottaa pääurakasta 400 000 € määräraha. Yläkoululta tehtiin määrärahasiirto myös kirkonkylän koulukeskukselle, jonne kesällä tehdyn selvityksen mukaan arvioitiin tulevan 300 000 € lisätarve. Infrapuolella merkittävin määrärahasiirto tehtiin Ylämyllyn kaavateiden osalla, jossa uudet kaava-alueet eivät edenneet ohjelmoidusti toteutukseen, mutta samalla oli akuutti tarve saada jo kaavoitettu Lehtorannan kaava-alue viimeistelyä sellaiseen kuntoon, että alueen tonttimarkkinointia voidaan tehostaa.

Ylämyllyn monitoimitalon (Taikametsän) pääurakkaan oli budjetoitu 300 000 €, mutta urakka kasvoi kustannuksiltaan n. 95 000 € kalliimmaksi pitkittyneen ja osin työn aikana havaittujen muutos- ja korjaustoimenpiteiden vuoksi, joita ei osattu vielä ennakoida talousarvion budjetointivaiheessa eikä talouskatsausten yhteydessä. Vastaavasti kiinteistöjen peruskorjaus puolella jäi budjetoidusta määrärahasta käyttämättä n. 113 000 €.

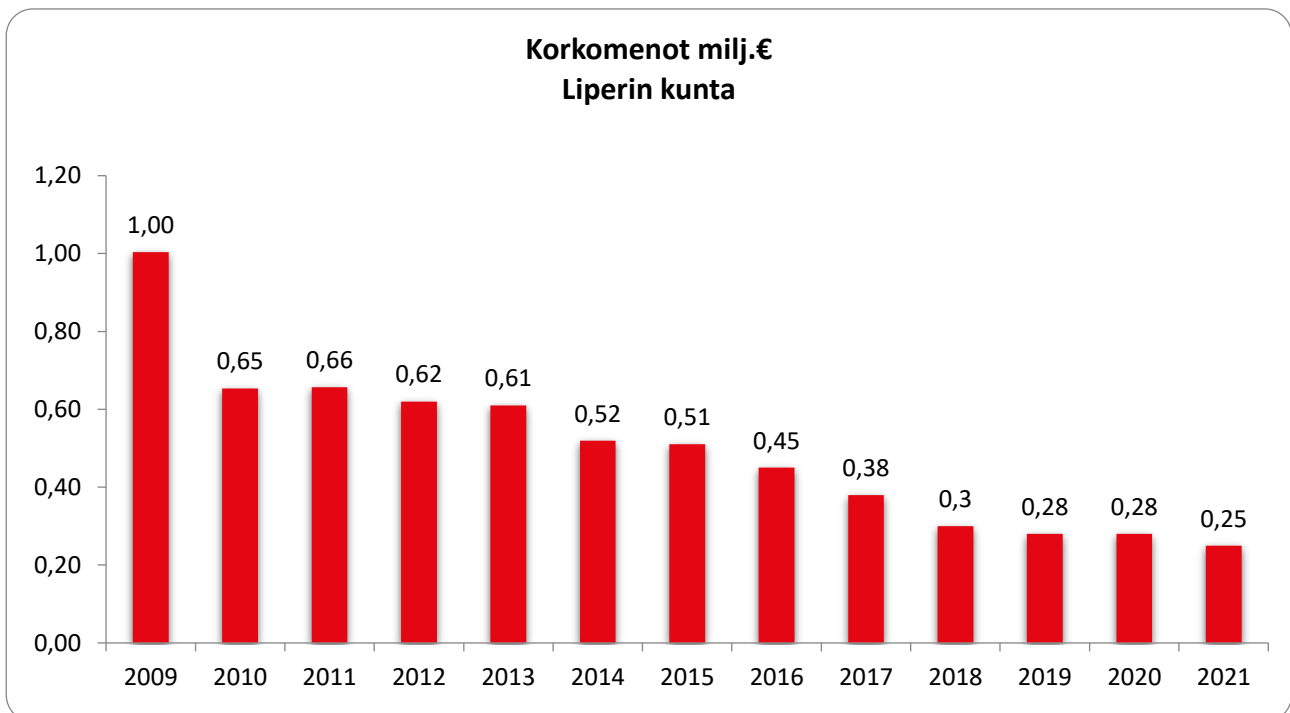
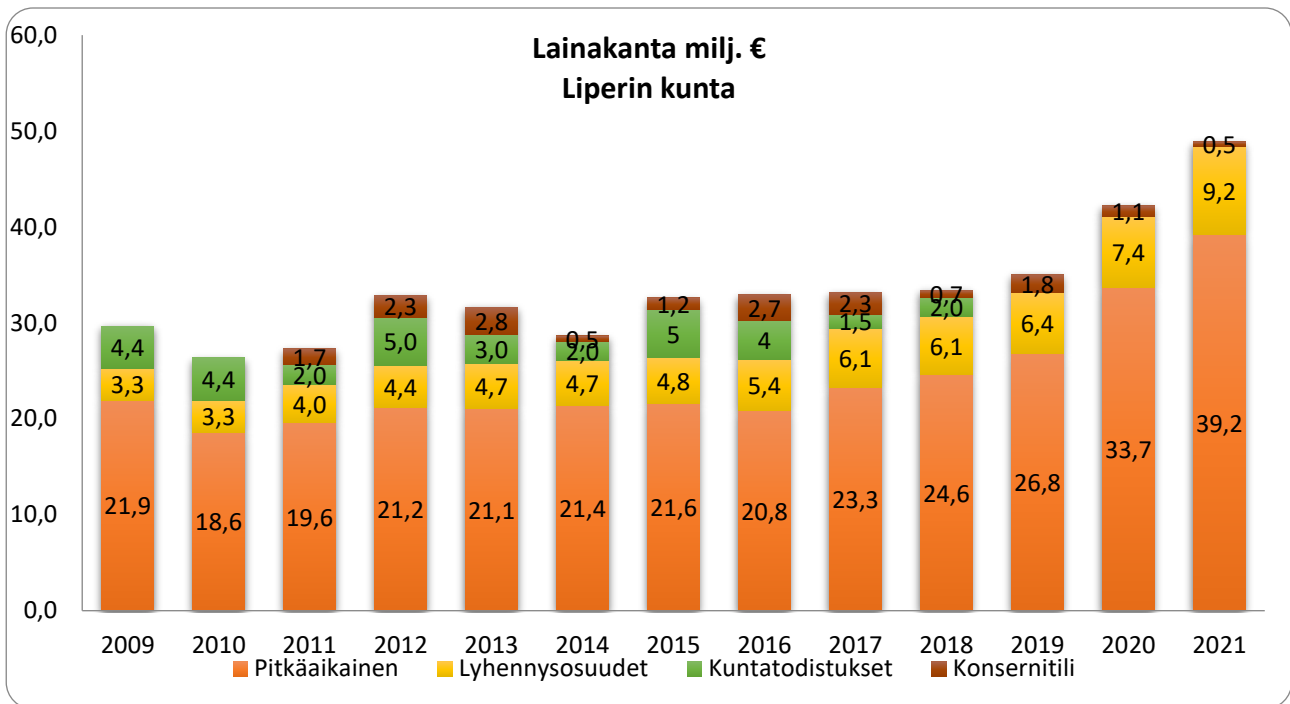
Maanhankinnan 200 000 € määrärahaa kasvatettiin Pärnävaaran maakaupan vuoksi 500 000 eurolla, mutta maanhankintaa ei tehty ohjelmoidusti, jolloin kokonaistarve oli 578 000 €.

Kouluhankkeita ja infrapuolen isompia muutoksia ja maanhankinnan määrärahalisäyksiä lukuun ottamatta investoinnit toteutuivat pääosin tulojen ja menojen osalta lähes suunnitellusti. Kokonaisuutena voidaan vuoden 2021 investointeja pitää onnistuneena ja oikeisiin paikkoihin kohdistuneina, sillä budjetoiduista määrärahoista jäi käyttämättä yli 870 000 €. Kokonaisuutena yläkouluinvestointi alitti hyväksytyyn kustannusarvion n. 4,5 M€.

2.7 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelma 2021

	TA2021	Muutokset	TA2021M	TP2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	2 610 249	494 400	3 104 649	2 538 161
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-250 000	0	-250 000	-196 691
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-15 350 000	-715 000	-16 065 000	-15 223 274
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	300 000	65 000	365 000	392 632
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	260 000	0	260 000	401 806
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-12 429 751	-155 600	-12 585 351	-12 087 367
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	0	0	-2 400
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0	0	0	25 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	20 000 000	0	20 000 000	15 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-7 500 000	0	-7 500 000	-7 801 729
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	0	0	-657 869
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANT.VAROJEN JA PO MUU	0	0	0	69 522
SAAMISTEN MUUTOS	0	0	0	-81 453
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	0	0	344 311
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	12 500 000	0	12 500 000	6 895 682
RAHAVAROJEN MUUTOS	70 249	-155 600	-85 351	-5 191 685

Liperin kunnalla on pitkäaikaista lainaa yhteensä 39,2 miljoonaa euroa ja lyhytaikaista lainaa 9,7 miljoonaa euroa. Lyhytaikainen laina muodostuu pitkäaikaisten lainojen lyhennysosuuksista (9,2 M€) sekä tytäryhtiöiden konsernitilillä olevista rahavaroista (0,5 M€). Vuoden aikana nostettiin pitkäaikaista talousarviolainaa 15 miljoonaa euroa.

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoinen)	2021	2020
Toimintatuotot	12 817 163,87	11 674 452,20
Myyntituotot	7 049 704,84	6 743 890,23
Maksutuotot	1 065 759,24	957 010,15
Tuet ja avustukset	1 290 898,78	844 732,66
Muut toimintatuotot	3 410 801,01	3 128 819,16
Toimintakulut	-83 761 374,65	79 569 981,21
Henkilöstökulut	-22 894 798,17	-20 973 878,10
Palkat ja palkkiot	-18 359 536,74	-16 799 208,19
Henkilösivukulut	-4 535 261,43	-4 174 669,91
Eläkekulut	-3 738 623,37	-3 478 119,32
Muut henkilösivukulut	-796 638,06	-696 550,59
Palvelujen ostot	-51 953 737,27	-51 851 708,53
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 165 735,26	-3 226 385,74
Avustukset	-3 422 141,17	-2 183 567,93
Muut toimintakulut	-1 324 962,78	-1 334 440,91
Toimintakate	-70 944 210,78	-67 895 529,01
Verotulot	43 820 079,79	41 380 772,42
Valtionosuudet	29 680 305,00	30 868 050,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-18 013,35	562 147,59
Korkotuotot	312,50	3480,23
Muut rahoitustuotot	232 683,51	834 651,90
Korkokulut	-247 362,95	-275 896,15
Muut rahoituskulut	-3 646,41	-88,39
Vuosikate	2 538 160,66	4 915 441,00
Poistot ja arvonalentumiset	-3 285 464,06	-4 118 390,55
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 285 464,06	-3 072 488,94
Arvonalentumiset	0,00	-1 045 901,61
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-747 303,40	797 050,45
Poistoeron vähennys	119 183,51	119 483,36
Tilikauden ylijäämä	-628 119,89	916 533,81

3.2. Rahoituslaskelma

		31.12.2021		31.12.2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	2 538 160,66		4 915 441,00	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	<u>-196 691,29</u>	2 341 469,37	<u>1 107 808,37</u>	6 023 249,37
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-15 223 273,72		-9 275 846,12	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	392 631,64		518 353,98	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	<u>401 805,73</u>	<u>-14 428 836,35</u>	<u>134 699,00</u>	<u>-8 622 793,14</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-12 087 366,98		-2 599 543,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-2 400,00		-162 484,00	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	25 000,00	22 600,00	25 000,00	-137 484,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	15 000 000,00		15 000 000,00	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-7 801 729,18		-7 124 208,98	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	<u>-657 868,70</u>	6 540 402,12	<u>-653 581,18</u>	7 222 209,84
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		0,00		-350 000,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA				
PÄÄOMIEN MUUTOKSET	69 821,50		-3 533,86	
SAAMISTEN MUUTOS	-81 453,28		-358 568,27	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	<u>344 311,60</u>	<u>332 679,82</u>	<u>312 011,23</u>	<u>-50 090,90</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		6 895 681,94		6 684 634,94
RAHAVAROJEN MUUTOS		-5 191 685,04		4 085 091,17
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	2 566 034,43		7 757 719,47	
RAHAVARAT 01.01.	7 757 719,47	-5 191 685,04	3 672 628,30	4 085 091,17

3.3. Tase

VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	2 331 617,35	2 620 531,48
	<u>2 331 617,35</u>	<u>2 620 531,48</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	6 170 705,75	5 653 881,05
Rakennukset	40 585 789,72	26 775 370,12
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 059 034,80	11 587 206,11
Koneet ja kalusto	1 376 778,55	238 071,48
Muut aineelliset hyödykkeet	1 500,00	1 500,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	3 044 294,56	7 159 362,57
	<u>63 238 103,38</u>	<u>51 415 391,33</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 973 152,90	7 973 922,98
Muut lainasaamiset	1 382 882,98	1 407 882,98
Muut saamiset	259 643,80	257 243,80
	<u>9 615 679,68</u>	<u>9 639 049,76</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	75 185 400,41	63 674 972,57
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	951 245,13	771 975,20
Lainasaamiset	0,00	10 000,00
Muut saamiset	392 795,70	376 856,34
Siirtosaamiset	445 144,95	548 900,96
	<u>1 789 185,78</u>	<u>1 707 732,50</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 566 034,43	7 757 719,47
	<u>2 566 034,43</u>	<u>7 757 719,47</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 355 220,21	9 465 451,97
VASTAAVAA	<u>79 540 620,62</u>	<u>73 140 424,54</u>

VASTATTAVAA	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Edellisten tilikausien alijäämä	5 087 931,05	4 171 397,24
Tilikauden yli/ alijäämä	-628 119,89	916 533,81
	<u>19 442 290,78</u>	<u>20 070 410,67</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 083 322,68	1 202 506,19
	<u>1 083 322,68</u>	<u>1 202 506,19</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 432 964,26	1 240 000,00
	<u>1 432 964,26</u>	<u>1 240 000,00</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	151 519,00	81 697,50
	<u>151 519,00</u>	<u>81 697,50</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 473 415,53	31 969 336,01
Lainat julkisyhteisöiltä	1 740 631,74	1 760 726,16
Liittymismaksut	2 396 417,02	2 396 417,02
	<u>40 610 464,29</u>	<u>36 126 479,19</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 145 920,37	7 431 634,65
Lainat julkisyhteisöiltä	20 094,41	20 094,41
Lainat muilta luotonantajilta	457 971,83	1 115 840,53
Saadut ennakot	5 337,43	3 504,84
Ostovelat	1 809 321,72	1 793 073,73
Muut velat	433 973,96	402 282,93
Siirtovelat	3 947 439,89	3 652 899,90
	<u>16 820 059,61</u>	<u>14 419 330,99</u>
VIERAS PÄÄOMA	57 430 523,90	50 545 810,18
VASTATTAVAA	<u>79 540 620,62</u>	<u>73 140 424,54</u>

3.4. Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	2021	2020
Toimintatuotot	65 407 528,74	60 670 435,41
Toimintakulut	-136 257 977,63	-127 839 899,98
Osuus osakkuusyht.voitosta/tappiosta	-47 435,83	-34 321,47
TOIMINTAKATE	-70 897 884,72	-67 203 786,04
Verotulot	43 820 079,79	41 380 772,42
Valtionosuudet	31 785 258,95	32 962 811,63
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	73 203,77	63 175,38
Muut rahoitustuotot	311 413,21	366 221,47
Korkokulut	-375 942,51	-418 348,64
Muut rahoituskulut	-22 975,13	-7 110,01
VUOSIKATE	4 693 153,36	7 143 736,21
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 993 908,57	-4 775 074,51
Arvonalentumiset	-226 020,46	-1 078 683,14
TILIKAUDEN TULOS	-526 775,68	1 289 978,55
Tilinpäätössiirrot	-48 877,95	4 241,88
Tilikauden verot	-4 633,60	-16 022,31
Laskennalliset verot	-4 309,37	-69 112,35
Vähemmistöosuudet	12 346,12	10 672,93
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	-572 250,48	1 219 758,70

Konsernin rahoituslaskelma

		2021		2020
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 693 153,36		7 143 736,20	
Tilikauden verot	-4 633,60		-16 022,31	
Tulorahoituksen korjauserät	-143 614,65	4 544 905,11	-195 341,86	6 932 372,03
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-17 641 491,85		-11 239 027,22	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	421 384,90		549 108,61	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	458 739,84	-16 761 367,11	264 465,02	-10 425 453,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-12 216 462,00		-3 493 081,56
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-8 290,98		-200 529,30	
Antolainasaamisten vähennys	0,00	-8 290,98	0,00	-200 529,30
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	17 463 150,37		17 944 953,04	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-9 375 412,67		-8 824 866,81	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-619 351,38	7 468 386,33	-771 567,89	8 348 518,35
Oman pääoman muutokset	-343 557,02	-343 557,02	178 600,70	178 600,70
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	15 538,93		-17 385,34	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-41 391,79		-159 368,06	
Saamisten muutokset	-705 049,32		-738 782,80	
Korottomien velkojen muutos	894 777,65	163 875,46	225 265,28	-690 270,93
Rahoituksen rahavirta		7 280 413,79		7 636 318,82
Rahavarojen muutos		-4 936 048,21		4 143 237,26
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		7 951 647,28		12 887 695,47
Rahavarat 01.01.		12 887 695,47		8 744 458,20
		-4 936 048,21		4 143 237,27

Konsernintase

VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	78 887,66	57 873,86
Muut pitkävaikutteiset menot	2 354 790,29	2 639 757,02
	2 433 677,95	2 697 630,88
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 237 560,18	6 725 992,56
Rakennukset	66 762 368,00	52 806 230,02
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 253 439,13	11 783 680,44
Koneet ja kalusto	3 337 748,47	2 258 977,93
Muut aineelliset hyödykkeet	150 964,26	136 452,59
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 079 700,18	7 874 610,94
	93 821 780,21	81 585 944,47
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	487 714,02	535 149,85
Muut osakkeet ja osuudet	716 079,29	724 165,30
Muut saamiset	514 855,62	506 564,63
	1 718 648,93	1 765 879,78
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	143 178,59	45 447,91
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	423 041,82	381 650,03
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	4 988,31	31 524,90
Lyhytaikaiset saamiset	6 669 752,07	5 939 208,81
	6 674 740,38	5 970 733,71
Rahoitusarvopaperit	930 580,74	694 454,88
Rahat ja pankkisaamiset	7 021 066,55	12 193 240,59
VASTAAVAA	113 166	105 334
	715,17	982,25

VASTATTAVAA

	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3 172,90	3 172,90
Arvonkorotusra- hasto	127 301,50	143 872,51
Muut omat rahastot	774 819,17	780 243,23
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	11 843 975,42	10 965 337,45
Tilikauden yli-/alijäämä	-572 250,48	1 219 758,70
	27 159 498,13	28 094 864,41
VÄHEMMISTÖOSUUS	795 018,81	807 364,92
	795 018,81	807 364,92
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	7 395,94	8 268,27
Muut pakolliset varaukset	760 599,88	511 820,43
	767 995,82	520 088,70
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	330 473,88	218 338,54
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	54 757 255,97	48 427 515,00
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 815 310,72	2 762 310,72
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 493 232,04	10 354 586,68
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15 047 929,80	14 149 913,28
	84 113 728,53	75 694 325,68
	113 166	105 334
VASTATTAVAA	715,17	982,25

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Kunnanhallituksen päätöksillä 3.5.2021 (§ 113) ja 13.12.2021 (§ 299) Ylämyllyn koulun Patteriston yksikön uudisrakennuksen ja ensikertaisen kalustamisen sekä Liperin koulukeskuksen peruskorjauksen yhteydessä tehdyn ensikertaisen kalustamisen poistoajat ovat pidemmät kuin poistosuunnitelmassa on esitetty. Päätös perustuu hyödykkeiden taloudellisen pitoajan arviointiin. Uudet poistoajat ovat kuitenkin kirjanpitolautakunnan kuntajaoston poistoja koskevan yleisohjeen reunaehtojen mukaiset.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvon palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeiden hankintamenoa vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalot ky:n (Siun sote) alijäämän kattamiseksi asiakaspalveluiden osiin ja pakollisiin varauksiin vuonna 2020 kirjattu 890.000 euroa on purettu tilikauden aikana. Uusi pakollinen varaus 1.082.964,26 euroa on kirjattu annettuihin avustuksiin.

Konsernitilinpäätökset laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kunnan tytäryhteisön omistamat yhtiöt on yhdistetty suoraan kunnan konsernitaseeseen. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Tytäryhtiö Asunto Oy Jyrinlenkki 8 on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhtiönä. Vuokratalojen omistus yhtiöstä on 50,4 %.

Heinäveden kunnan liittyttyä Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto -kuntayhtymään Liperin omistusosuus Maakuntaliiton peruspääomasta on 5,62 % (vuonna 2020 omistusosuus oli 5,74 %).

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Kunnan kirjanpitoon tehty Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvituista koskeva pakollinen varaus on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuusien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Keskushallintopalvelut	4 564 631,57	4 265 197,70	4 457 892,25	4 177 261,66
Hyvinvointipalvelut	1 563 881,59	1 375 375,36	1 267 508,21	1 009 570,41
Elinympäristöpalvelut	11 187 086,29	10 579 297,09	7 091 763,41	6 487 620,13
Sosiaali- ja terveystalvet	48 091 929,29	44 450 565,26		
	65 407 528,74	60 670 435,41	12 817 163,87	11 674 452,20

Liitetieto 7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan verotulo	39 093 388,92	37 661 568,98
Kiinteistövero	2 683 346,11	2 289 269,58
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 043 344,76	1 429 933,86
Verotulot yhteensä	43 820 079,79	41 380 772,42

Liitetieto 8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 328 306,00	27 593 841,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus</i>	9 263 076,00	8 878 345,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 591 253,00	-2 609 562,00
Verotulomenetyksen korvaus	5 943 252,00	5 883 771,00
Valtionosuudet yhteensä	29 680 305,00	30 868 050,00

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	43 173 010,99	44 522 649,77
Muiden palvelujen ostot	8 780 726,28	7 329 058,76
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	51 953 737,27	51 851 708,53

Liitetieto 10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei annettuja tukia.

Liitetieto 11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelmaa on muutettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoksen yleisohjeen mukaisesti kunnanvaltuuston päätöksellä 21.12.2013. Uutta poistosuunnitelmaa on noudatettu 1.1.2013 jälkeen valmistuneissa ja hankituissa kohteissa. Aikaisempien vuosien investoinneissa käytetään kunnanvaltuuston 16.12.1996 hyväksymää ja 13.11.2006 muuttamaa poistosuunnitelmaa

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät 1.1.2013 alkaen

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	2 vuotta	tasapoisto
Konserniliikearvo	2 vuotta	tasapoisto
ATK-ohjelmistot	2 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	tasapoisto
Investointiluontoiset haja-asutusalueen vesihuoltoavustukset ja osallistuminen valtion ylläpitämien teiden investointeihin	15 vuotta	tasapoisto

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Talousrakennukset	10 vuotta	tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta	tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	tasapoisto
Vedenjakeluverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Puhelinverkot, keskusasema ja alakeskukset	10 vuotta	tasapoisto
Kaukolämpöverkko	20 vuotta	tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta	tasapoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakennelmat	10 vuotta	tasapoisto

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	15 vuotta	tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta	tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	4 vuotta	tasapoisto

Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta	tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 vuotta	tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 vuotta	tasapoisto
Sairaala-, terveydenhoito- yms. laitteet	5 vuotta	tasapoisto
ATK-laitteet	3 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet	4 vuotta	tasapoisto
Muut laitteet ja kalusto	3 vuotta	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen	käytön mukainen
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	ei poistoa

Liitetieto 12) Pakollisten varausten muutokset

	2021	2020	2021	2020
Eläkevaraus 01.01.	8 268,27	9 148,78		
Lisäys/vähennys	-872,33	-880,51		
Eläkevaraus 31.12.	7 395,94	8 268,27	0,00	0,00
Potilasvakuutusvaraus 01.01.	509 920,43	557 142,27		
Lisäys/vähennys	-107 481,22	-47 221,84		
Potilasvakuutusvaraus 31.12.	402 439,21	509 920,43	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	351 900,00	0,00	1 240 000,00	0,00
Lisäys	8 160,66	350 000,00	1 082 964,26	1 240 000,00
Vähennys	-1 900,00	1 900,00	-890 000,00	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	358 160,66	351 900,00	1 432 964,26	1 240 000,00
Yhteensä	767 995,81	870 088,70	1 432 964,26	1 240 000,00

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueet	389 653,63	132 191,63	389 653,63	132 191,63
Osakkeet	44 746,07	0,00	1,92	0,00
Rakennukset		95 364,61	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	4 888,31	0,00	0,00	0,00
Muut myyntivoitot		20 607,96	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	439 288,01	248 164,20	389 655,55	132 191,63
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueet		0,00	0,00	0,00
Osakkeet	0,10	0,00	0,00	0,00
Rakennukset		64 703,22	0,00	0,00
Muut myyntitappiot	330,32	0,00	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	330,42	64 703,22	0,00	0,00

Liitetieto 14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Konserni		Kunta	
2021	2020	2021	2020
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00

Liitetieto 15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
P-K:n Sähkö Oy	94 718,90	145 978,54
P-K:n Energiaholding Oy	107 241,10	165 277,46
Liperin Aluelämpö Oy	0,00	299 897,00
Liperin yritys kiinteistöt Oy	0,00	200 000,00
Muut osinkotuotot	12 647,00	4 847,75
	214 607,00	816 000,75

Liitetieto 16) Poistoeron muutokset

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ole.

Liitetieto 18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet				
Arvo 01.01.	48 747,19	45 665,07	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku		3 082,12	0,00	0,00
Arvo 31.12.	48 747,19	48 747,19	0,00	0,00
Rakennukset				
Arvo 01.01.	95 125,32	98 628,41	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	16 571,01	3 503,09	0,00	0,00
Arvo 31.12.	78 554,31	95 125,32	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	127 301,50	143 872,51	0,00	0,00

Liitetieto 19) Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Muut pitkävaik. menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ain. hyöd.	Ennakkomaks. Kesker.hank.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 620 531,48	5 653 881,05	26 775 370,12	11 587 206,11	238 071,48	1 500,00	7 159 362,57	54 035 922,81
Lisäys tilikaudella	96 095,39	528 204,80	8 929 872,52	1 634 950,21	1 323 683,74		2 710 467,06	15 223 273,72
Rah.osuudet tilikaudella			-300 000,00	-92 631,64			0,00	-392 631,64
Siirrot erien välillä			6 825 535,07				-6 825 535,07	0,00
Vähennykset tilikaudella		-11 380,10						-11 380,10
Tilikauden poisto	-385 009,52		-1 644 987,99	-1 070 489,88	-184 976,67			-3 285 464,06
Arvonl. ja niiden pal.								0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	2 331 617,35	6 170 705,75	40 585 789,72	12 059 034,80	1 376 778,55	1 500,00	3 044 294,56	65 569 720,73

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 191 954,71	2 344 579,48	1 178 298,33	259 090,46	1 407 882,98	0,00	257 243,80	9 639 049,76
Lisäykset							2 400,00	2 400,00
Siirrot erien välillä								0,00
Vähennykset tilikaudella				-770,08	-25 000,00			-25 770,08
Arvonl. ja niiden pal.								0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 191 954,71	2 344 579,48	1 178 298,33	258 320,38	1 382 882,98	0,00	259 643,80	9 615 679,68

Liitetieto 20-22) Omistukset muissa yhteisöissä

Kuntakonsernin osuus

	Y-tunnus	Konsernin omistus-osuus	Kunnan omistus-osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Liperin Aluelämpö Oy	0451155-3	99,66 %	99,66 %	1 177 567,78	189 001,59	1 725,01
Ktoy Liperin vuokralat	0629793-3	100,00 %	100,00 %	2 607 608,95	7 757 979,93	224,10
Lipertek Oy	2995790-6	100,00 %	100,00 %	97 399,43	65 472,59	10 948,06
Liperin yritysikiinteistöt	2995791-4	100,00 %	100,00 %	2 046 394,98	470 856,53	14 582,59
AsOy Liperin Jyrinlenkki 8	1926726-6	50,40 %	0,00 %	256 448,17	50,17	0,00
Liperin linja-autoasema Oy	0370733-5	52,46 %	52,46 %	837 451,75	21 796,91	0,00
Tytäryhteisöt yhteensä				7 022 871,07	8 505 157,73	27 479,76
Kuntayhtymät						
P-K:n koulutus kuntayhtymä	0212371-7	3,80 %	3,80 %	3 171 088,70	392 756,00	7 778,94
P-K:n sairaanhoito- ja sos.palv.ky	2732095-2	6,35 %	6,35 %	1 135 190,25	19 257 143,81	-213 937,95
Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto	0927140-5	5,62 %	5,62 %	98 409,61	55 821,90	14 717,29
Kuntayhtymät yhteensä				4 404 688,56	19 705 721,71	-191 441,72
Osakkuusyhteisöt						
Ktoy Liperin palvelukeskus	1761818-1	46,08 %	46,08 %	810 853,46	263 207,59	33,21
As Oy Liperin Korsutie 1	2076444-6	27,10 %	0,00 %	140 682,96	37 578,24	0,00
Osakkuusyhteisöt yhteensä				951 536,42	300 785,83	33,21

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	9 808,23	0,00	8 845,84
Lainasaamiset	1 382 882,98	0,00	1 407 882,98	0,00
Yhteensä	1 382 882,98	9 808,23	1 407 882,98	8 845,84
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	232 738,02	0,00	247 975,88
Lainasaamiset	0,00		0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00		0,00	0,00
Yhteensä	0,00	232 738,02	0,00	247 975,88
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	1 382 882,98	242 546,25	1 407 882,98	256 821,72

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kela, korvaus työterveyshuollosta	304 534,64	146 195,28	120 000,00	86 843,82
Eu-tuet ja avustukset	113 227,47	91 310,07	73 571,39	41 989,65
Mela, korvaus lomituskust.	0,00	200 000,00	0,00	200 000,00
Ely-keskus, palkkatuki	104 800,25	79 245,34	104 800,25	79 245,34
Vaana/ Smartum/Palvelusetelit	1 863 623,85	1 582 268,21		0,00
Tuet valtiolta	746 869,72			
Muut tulojäämät	717 181,54	459 300,25	146 773,31	140 822,15
Siirtosaamiset yhteensä	3 850 237,47	2 558 319,15	445 144,95	548 900,96

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista erien välillä tilikauden aikana

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Peruspääoma 31.12.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	3 172,90	3 172,90	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	3 172,90	3 172,90	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	143 872,52	144 293,48	0,00	0,00
Vähennys	-16 571,01	-420,97	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	127 301,51	143 872,52	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	780 243,23	807 848,87	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	40 526,12	40 230,63	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-45 950,18	-67 836,27	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	774 819,17	780 243,23	0,00	0,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	11 835 096,14	10 762 380,01	4 171 397,24	5 055 995,21
Muutokset	8 879,27	202 957,43	916 533,81	-534 597,97
Edelliselle tilikaudelle kirjattu pakollinen varaus		-350 000,00		-350 000,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä 31.12.	11 843 975,41	10 615 337,44	5 087 931,05	4 171 397,24
Tilikauden yli/alijäämä	-572 250,48	1 219 758,70	-628 119,89	916 533,81
Oma pääoma yhteensä	27 159 498,13	27 744 864,40	19 442 290,78	20 070 410,67

Liitetieto 26) Erittely poistoerosta

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat

Velat, jotka erääntyvät 1.1.2027 tai sen jälkeen

	Kunta	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 401 314,80	12 970 204,96
Lainat julkisyhteisöiltä	791 074,48	861 820,98
Yhteensä	17 192 389,28	13 832 025,94

Liitetieto 28) Joukkovelkakirjalainat

Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	2021	2020
	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0,00	0,00

Liitetieto 29) Erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuuvakuutus	7 395,94	8 268,28		0,00
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvakuutusvaraus	402 439,21	509 920,43		0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	1 082 964,26	890 000,00
P-K:n pelastuslaitos	350 000,00	350 000,00	350 000,00	350 000,00
Muut pakolliset varaukset	8 160,66	1 900,00		0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	767 995,81	870 088,71	1 432 964,26	1 240 000,00

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2021		2020	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		64 507,74	0,00	69 008,02
Muut velat	19 062,00		19 062,00	0,00
Siirtovelat			0,00	0,00
Yhteensä	19 062,00	64 507,74	19 062,00	69 008,02
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		127 793,70	0,00	45 107,10
Siirtovelat			0,00	0,00
Yhteensä	0,00	127 793,70	0,00	45 107,10
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	7 078,48	0,00	5 847,89
Yhteensä	0,00	7 078,48	0,00	5 847,89
Vieras pääoma yhteensä	19 062,00	199 379,92	19 062,00	119 963,01

	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		64 507,74	0,00	69 008,02
Muut velat	19 062,00		19 062,00	0,00
Siirtovelat			0,00	0,00
Yhteensä	19 062,00	64 507,74	19 062,00	69 008,02
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		127 793,70	0,00	45 107,10
Siirtovelat			0,00	0,00
Yhteensä	0,00	127 793,70	0,00	45 107,10
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	7 078,48	0,00	5 847,89
Yhteensä	0,00	7 078,48	0,00	5 847,89
Vieras pääoma yhteensä	19 062,00	199 379,92	19 062,00	119 963,01

Liitetieto 31) Sekkilimiitti

Ei ole.

Liitetieto 32) Muut velat –erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

Erä sisältää pelkästään liittymismaksuja.

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	569 510,76	782 178,15	502 174,02	608 541,17
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilö- sivukulujen jaksotukset	5 921 984,78	5 659 608,60	2 432 580,33	2 122 631,00
Muut palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	1 316 249,03	764 635,95	686 026,06	653 433,97
Korkojaksotukset	47 563,13	91 785,81	40 433,60	51 992,18
Kunnan osuus työmarkkinatuesta	108 371,67	98 605,98	108 371,67	98 605,98
Potilasvakuutukset	74 131,54	84 206,12		
Muut menojäämät	827 665,68	803 125,69	177 854,21	117 695,60
Siirtovelat yhteensä	8 865 476,59	8 284 146,30	3 947 439,89	3 652 899,90

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	2021	2020	2021	2020
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	5 752 361,45	6 449 104,99	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	23 263,18	23 263 183,00		
Lainat julkisyhteisöiltä	14 447,43	14 919,43	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	33 384,88	33 384,88		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	56 648,06	23 296 567,88	0,00	0,00

Liitetieto 35) Omasta puolesta annetut vakuudet

Ei ole.

Liitetieto 36) Vakuudet, jotka on annettu samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ole.

Liitetieto 37) Muut kuin kohdissa 34-36 annetut vakuudet

Ei ole.

Liitetieto 38) Vuokravastuut

Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	3 763 783,50	5 331 162,94	1 072 344,09	1 409 561,37
* siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 744 843,77	3 179 198,53	641 540,10	763 238,61

Kunnan leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Korttivastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Yrityskortit	8 149,88	8 817,33	6 890,19	7 576,91

Liitetieto 39-40) Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Alkuperäinen pääoma	3 481 546,66	5 661 844,34	3 481 545,66	3 481 545,66
Jäljellä oleva pääoma	1 988 935,00	3 911 455,53	1 988 935,00	2 286 428,30
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	387 541,08	387 541,08	133 709,40	133 709,40
Jäljellä oleva pääoma	248 692,44	268 873,91	5 014,03	15 042,23

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2021	2020
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	80 800 211,00	80 607 756,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	55 549,00	50 226,00

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Arvonlisäveron palautusvastuu	405 265,11	639 384,64	0,00	0,00
Muut sopimukset	38 045,04	39 125,76	0,00	0,00
Maitoa Markkinoille -säätiö	475 000,00	475 000,00	475 000,00	475 000,00
Kahviautomaatti, Patteriston yksikkö	8 928,00	0,00	8 928,00	0,00
* leasingsopimus 36 kk, alk. 1.5.2022				

Johdannaisopimukset

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen ky:llä on 35 koronvaihtosopimusta.

Sopimukset erääntyvät 25.8.2022-2.4.2049 välillä.

Nimellisarvo 9 125 537,51

Käypä arvo (pankin ilmoitus)

-798 313,01

Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ei erillistä ympäristötilinpäätöstä. Ympäristöasioita on kuvattu luvussa 1.1.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä palvelualueittain

	2021	2020
Keskushallintopalveut	127	121
Hyvinvointipalvelut	329	307
Elinympäristöpalvelut	113	99
Yhteensä	569	527

Liitetieto 43) Henkilöstökulut

	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	22 895 165,56	20 973 878,10
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	14 419,19	80 962,74
Henkilöstökulut yhteensä	22 909 584,75	21 054 840,84

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2021	2020
Liperin kokoomus	1 872,60	794,41
Kristillisdemokraatit, Liperi	634,70	286,70
Keskustapuolueen Liperin kunnallisjärjestö	5 008,89	3 894,83
Liperin sosiaalidemokraatit ry	4 907,24	2 906,53
Perussuomalaiset Liperi	852,50	153,85
Vihreät Pohjois-Karjala ry	0,00	297,00
Liperi-Rääkkylä siniset ry	0,00	87,85
Savo-Karjalan vihreät ry	422,00	0,00
Keskusta, Nurmeksens paikallisyhdistys	17,00	0,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	13 714,93	8 421,17

Liitetieto 45) Tilintarkastajan palkkiot

	2021	2020
KPMG OY AB		
Tilintarkastuspalkkiot	8 764,00	2 506,42
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	1 080,00	7 309,18
Muut palkkiot	9 975,00	3 744,80
Palkkiot yhteensä	19 819,00	13 560,40

BDO Auditor		
Tilintarkastuspalkkiot	4 245,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	1 599,00	0,00
Muut palkkiot	1 176,00	0,00
Palkkiot yhteensä	7 020,00	0,00

Liitetieto 46) Intressitahot

Intressitahoksi määritellään oikeushenkilö, joka on kunnan kanssa määräysvalta- tai osakkuussuhteessa. Lisäksi intressitahoksi katsotaan kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtavat vi-
ranhaltijat. Kunnan ja intressitahojen välisten liiketoimien arvioimiseksi kaikki vuoden 2021 aikana kunnan
intressitahoille maksetut suoritukset on käyty läpi ja todettu, että kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoi-
met perustuvat kilpailutuksiin ja markkinaehtoiisiin sopimuksiin luukuun ottamatta kilpailutettuihin rakennus-
urakoihin sisältyviä lisätöitä. Lisätyöt käsitellään työmaakokouksissa ja niiden tilaukset hyväksyy tekninen
johtaja.

Lisäksi kunnan ja Liperin Vuokratalot Oy:n väliset lainasopimukset eivät ole markkinaehtoisia. Kunta on anta-
nut kokonaan omistamalleen Liperin Vuokratalot Oy:lle lainoja yhteensä 1.382.882,98 €. Lainoista ei peritä
korkoa valtuuston päätöksen mukaisesti eikä niillä ole maksusuunnitelmaa. Lainoille ei ole saatu turvaavaa
vakuutta. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kunnan kannalta lainoihin ei si-
sälly merkittävää taloudellista riskiä.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma 31.12.2021

		31.12.2021		31.12.2020
Liikevaihto		1 812 389,53		1 664 285,29
Liiketoiminnan muut tuotot		2 956,16		2 900,00
Muut tuet ja avustukset		64,44		115,95
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212 474,92		-189 882,90	
Palvelujen ostot	<u>-515 832,30</u>	<u>-728 307,22</u>	<u>-549 834,22</u>	<u>-739 717,12</u>
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-255 365,90		-200 380,13	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-56 928,11		-48 139,56	
Muut henkilösivukulut	<u>-10 552,76</u>	<u>-322 846,77</u>	<u>-7 869,17</u>	<u>-256 388,86</u>
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-572 955,75		-547 359,26
Liiketoiminnan muut kulut		-17 780,63		-12 623,90
Liikeylijäämä -(alijäämä)		173 519,76		111 212,10
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot		809,60		1 022,24
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä		174 329,36		112 234,34
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia		174 329,36		112 234,34
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		<u>174 329,36</u>		<u>112 234,34</u>

Vesihuoltolaitoksen tase 31.12.2021

VASTAAVAA

	31.12.2021		31.12.2020	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	755 505,34	755 505,34	793 001,84	793 001,84
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	99 184,74		99 184,74	
Rakennukset	1 218 240,78		1 280 414,75	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 780 381,36		5 880 551,54	
Koneet ja kalusto	10 241,20	7 108 048,08	29 777,74	7 289 928,77
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>7 863 553,42</u>		<u>8 082 930,61</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	260 492,25		81 479,10	
Muut saamiset	13 743,58		33 544,13	
Muut saamiset kunnalta	649 347,37		0,00	
Siirtosaamiset	560,16	924 143,36	129,19	115 152,42
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00	484 988,04	484 988,04
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>924 143,36</u>		<u>600 140,46</u>
VASTAAVAA		<u>8 787 696,78</u>		<u>8 683 071,07</u>

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	6 372 549,92		6 372 549,92	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-417 834,12		-530 068,46	
Tilikauden yli-/alijäämä	174 329,36		112 234,34	
Oma pääoma yhteensä		6 129 045,16		5 954 715,80

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen				
Liittymismaksut		2 396 417,02		2 396 417,02
Lyhytaikainen				
Ostovelat	116 572,31		195 456,21	
Muut velat	84 050,08		75 406,56	
Siirtovelat	61 612,21	262 234,60	61 075,48	331 938,25
Vieras pääoma yhteensä		2 658 651,62		2 728 355,27

VASTATTAVAA **8 787 696,78** **8 683 071,07**

Taseyksikön kirjauksissa ei ole vuonna 2021 käytetty *Rahoihin ja pankkisaamisiin* kuuluvaa yhdystiliä, vaan kunnan ja taseyksikön välisissä kirjauksissa on käytetty tilejä *Muut saamiset/velat kunnalta*.

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma 31.12.2021

		31.12.2021		31.12.2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikeliijäämä	173 519,76		111 212,10	
Poistot ja arvonalentumiset	572 955,75		547 359,26	
Rahoitustuotot ja -kulut	809,60	747 285,11	1 022,24	659 593,60
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot		-353 578,56		-443 702,67
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		393 706,55		215 890,93
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	-324 002,90		52 748,70	
Korottomien velkojen muutos	-69 703,65	-393 706,55	-99 958,72	-47 210,02
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-393 706,55		-47 210,02
VAIKUTUS KUNNAN KASSAVAROIHIIN		<u>0,00</u>		<u>168 680,91</u>

Taseyksikön kirjauksissa ei ole vuonna 2021 käytetty Rahoihin ja pankkisaamisiin kuuluvaa yhdystiliä, vaan kunnan ja taseyksikön välisissä kirjauksissa on käytetty tilejä Muut saamiset/velat kunnalta.

Muut eriytetyt laskelmat

Kilpailulain 30 d §:n edellyttämät tuloslaskelmat toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla.

Ravitsemuspalveluihin on eriytetty kahden toimipisteen ulkoinen myynti. Tuotot ja kulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan.

Laitoshuoltopalveluilla on oma kustannuspaikkansa, jolle tuotot ja kulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan.

RAVITSEMUSPALVELUT	2021	2020
Liikevaihto	992 871,91	1 001 965,17
Liiketoiminnan muut tuotot	18,55	14 511,09
Muut tuet ja avustukset	1 546,81	0,00
Materiaalit ja palvelut	-424 503,34	-428 464,54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-338 540,46	-428 464,54
Ostot tilikauden aikana	-338 526,70	-428 464,54
Palvelujen ostot	-85 976,64	-86710,87
Henkilöstökulut	-497 763,71	-498 447,64
Palkat ja palkkiot	-394 684,68	-397 052,99
Henkilösivukulut	-103 079,03	-101 394,65
Eläkekulut	-86 487,58	-85 910,87
Muut henkilösivukulut	-16 591,45	-15 483,78
Poistot ja arvonalentumiset	-20 273,91	-19 364,51
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 273,91	-19 364,51
Liiketoiminnan muut kulut	-142 181,88	-145 328,42
Ylijäämä (-alijäämä)	-90 285,57	-75 128,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-90 285,57	-75 128,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-90 285,57	-75 128,85
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	-90 285,57	-75 128,85

LAITOSHUOLTOPALVELUT

	2021	2020
Liikevaihto	546 459,58	537 706,59
Liiketoiminnan muut tuotot	680,00	257,82
Muut tuet ja avustukset	115,31	0,00
Materiaalit ja palvelut	-72 556,57	-55 945,71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-41 262,51	-52 945,71
Ostot tilikauden aikana	-41 262,51	-52 945,71
Palvelujen ostot	-31 294,06	-24286,37
Henkilöstökulut	-472 756,24	-418 310,46
Palkat ja palkkiot	-390 003,60	-346 044,02
Henkilösivukulut	-82 752,64	-72 266,44
Eläkekulut	-66 574,72	-58 638,60
Muut henkilösivukulut	-16 177,92	-13 627,84
Liiketoiminnan muut kulut	-180,00	-84,20
Liikeylijäämä (-alijäämä)	1 762,08	63 624,04
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 762,08	63 624,04
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 762,08	63 624,04
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	1 762,08	63 624,04

METSÄN MYYNTI

Liikevaihto	198 504,27	83 679,94
Liiketoiminnan muut tuotot	392 314,43	140 609,82
Muut tuet ja avustukset	0,28	0,91
Materiaalit ja palvelut	-55 515,60	-24 636,43
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-555,30	-7 000,00
Ostot tilikauden aikana	-555,30	-7 000,00
Palvelujen ostot	-54 960,30	-17 636,43
Henkilöstökulut	-2 502,46	-873,60
Palkat ja palkkiot	-2 400,00	-840,00
Henkilösivukulut	-102,46	-33,60
Muut henkilösivukulut	-102,46	-33,60
Liiketoiminnan muut kulut	-2 372,38	-1 538,66
Liikeylijäämä (-alijäämä)	530 428,54	197 241,98
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	530 428,54	197 241,98
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	530 428,54	197 241,98
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	530 428,54	197 241,98

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

LIPERISSÄ 28.3.2022

LIPERIN KUNNANHALLITUS

Rissanen Sanna

Tolvanen Mauri

Karttunen Tero

Kaskiniemi Mikko

Kontkanen Heikki

Koppinen Kirsi

Kuittinen Tero

Pakarinen Tuula

Tikka Tiina

Mikkanen Hannele

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

LIPERISSÄ ___ / ___ 2022

BDO Audiator Oy

Lilja Koskelo
JHT, HT

7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tositelajit		2021	
Id	Nimitys		
ALKUSA	Alkusaldot	1 001	1 999
BUD	Talousarvio	2 001	2 999
LBUD	Lisämääräraha/talousarviomuutos	3 001	3 999
MUIST1	Muistio, ulkoinen, Raindance	10 001	13 999
MUIST2	Tileistäpoistot	14 001	14 999
MUIRO2	Muistio, ulkoinen, Rondo	15 001	19 999
MUISIS	Muistio, sisäinen Raindance	20 001	24 999
MUIRS2	Muistio, sisäinen Rondo	25 001	29 999
IRTAIN	Irtaimisto	33 001	33 999
KOMTOS	Käyttöomaisuus	34 001	34 999
KOMMUI	Käyttöomaisuusmuistiot	39 001	39 999
SISRON	Sisäiset laskut, Rondo	40 001	44 999
ZBF	Budjetointositteet	96 000	96 999
PANKKI	Pankin tilioite	101 001	109 999
PALKAT	Palkat	100 001	100 999
OSTOT	Ostolaskut Rondosta	8 000 001	8 299 999
OMAKSU	Ostomaksut	8 990 001	8 999 999
YMRMAN/MRPMAN	Manuaalisuoritukset	5 110 001	5 199 999
YMRVII/MPRVII	Viitesuoritukset	5 210 001	5 299 999
YMRHYV/MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus	5 310 001	5 399 999
YMRK/MRPK	Tileistä poisto	5 410 001	5 499 999
YMR10/MRP10	Laskulaji 10	10 000 001	10 999 999
YMR11/MRP11	Laskulaji 11	11 000 001	11 999 999
YMR13/MRP13	Laskulaji 13	13 000 001	13 999 999
YMR14/MRP14	Laskulaji 14	14 000 001	14 999 999
YMR15/MRP15	Laskulaji 15	15 000 001	15 999 999
YMR20/MRP20	Laskulaji 20	20 000 001	20 999 999
YMR21/MRP21	Laskulaji 21	21 000 001	21 999 999
YMR22/MRP22	Laskulaji 22	22 000 001	22 999 999
YMR23/MRP23	Laskulaji 23	23 000 001	23 999 999
YMR26/MRP26	Laskulaji 26	26 000 001	26 999 999
YMR27/MRP27	Laskulaji 27	27 000 001	27 999 999
YMR28/MRP28	Laskulaji 28	28 000 001	28 999 999
YMR29/MRP29	Laskulaji 29	29 000 001	29 999 999
YMR30/MRP30	Laskulaji 30	30 000 001	30 999 999
YMR32/MRP32	Laskulaji 32	32 000 001	32 999 999
YMR44/MRP44	Laskulaji 44	44 000 001	44 999 999
YMR54/MRP54	Laskulaji 54	54 000 001	54 999 999
YMR72/MRP72	Laskulaji 72	72 000 001	72 999 999
YMR75/MRP75	Laskulaji 75	75 000 001	75 999 999
YMR77/MRP77	Laskulaji 77	77 000 001	77 999 999
KLALKU	Konsernin alkusaldot	99 910 001	99 919 999

KLTOT	Konsernin tytär/ky	99 920 001	99 929 999
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	99 930 001	99 939 999
KASSA2	Kassa 2	112 001	119 999
LTOS	Liitetietosisitteet	1	46

Selvitys käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä

TASEKIRJA	Pysyvästi nidottuna
PÄIVÄ- JA PÄÄKIRJAT	10 vuotta sähköisenä
TASE-ERITTELYT	Pysyvästi irtolehdet mapitettuna
TILIPUITTEET	Pysyvästi sidottuna
TILITOSITTEET	10 vuotta irtolehdet mapitettuna tai sähköisenä